

UNIVERZITA KARLOVA V PRAZE

FAKULTA HUMANITNÍCH STUDIÍ

Katedra studií občanské společnosti

Bc. et Bc. Petra Duspívová Hlávková

**Místní akční skupina Aktivios a její vliv na rozvoj vzdělávání v regionu
prostřednictvím akčního plánování**

Diplomová práce

Vedoucí práce: Mgr. Dana Moree, Dr.

Praha 2020

PROHLÁŠENÍ

Prohlašuji, že jsem tuto diplomovou práci vypracovala samostatně a s použitím pramenů a literatury řádně citovaných a uvedených v seznamu literatury. Práci jsem nevyužila k získání jiného nebo stejného titulu.

Souhlasím s tím, že tato diplomová práce může být zveřejněna v elektronické knihovně FHS UK a může být využita i jako studijní text.

V Praze dne 29. července 2020

Petra Duspívová Hlávková

PODĚKOVÁNÍ

Na tomto místě bych ráda poděkovala vedoucí mé diplomové práce paní Mgr. Daně Moree, Dr. za poskytnuté rady při její tvorbě.

Ráda bych také poděkovala mým respondentům, kteří si našli čas na mé dotazy a ochotně je zodpověděli.

Velké poděkování patří mým dětem, manželovi a rodičům, kteří mě vždy a za všech okolností podporují a stojí při mně.

OBSAH

1. Úvod.....	7
2. Teoretická část	9
2.1 Vymezení základních témat vzhledem k působení místních akčních skupin	9
2.1.1 Občanská participace.....	9
2.1.2 Sociální kapitál	11
2.1.3 Partnerství.....	14
2.1.4 Koncept místních akčních skupin v ČR	15
2.1.4.1 Principy fungování a působení místních akčních skupin	17
2.1.4.2 Místní akční skupiny jako organizace občanské společnosti	19
2.1.4.3 Spolupráce místních akčních skupin se státním sektorem.....	22
2.2 Iniciativy na podporu rozvoje vzdělávání v zahraničí	24
2.3. Regionální školství v ČR	26
2.3.1 Školy a školská zařízení v regionálním školství	26
2.3.2 Závazné dokumenty v regionálním školství.....	27
2.3.3 Možnosti spolupráce škol a školských zařízení s různými institucemi na základě školského zákona.....	27
2.4 Možnosti vlivu MAS na vzdělávací instituce regionu	27
2.4.1 Místní akční plán rozvoje vzdělávání (MAP)	29
2.4.1.1 Výzva Místní akční plány rozvoje vzdělávání II.....	31
2.4.1.2 Východiska výzvy Místní akční plány rozvoje vzdělávání II	31
2.4.1.3 Obecné informace o výzvě Místní akční plány rozvoje vzdělávání II	34
2.4.1.4 Formy zapojení škol	34
2.5 Jaké jsou možnosti občanů, co se týká akčního plánování?.....	35
3. Výzkumná část.....	37
3.1 Metodologická část	37
3.1.1 Výzkumné otázky	37
3.1.2 Výzkumný design.....	38
3.1.3 Výběr případu.....	39
3.1.4 Technika sběru dat.....	40
3.1.5 Analýza dat.....	40
3.1.6 Kvalita výzkumu	41
3.1.7 Etika výzkumu.....	42

3. 2 Praktická část	42
3.2.1 Místní akční skupina Aktivios, z.s.	42
3.2.2 Místní akční plán rozvoje vzdělávání II pro Blovicko a Přeštice	43
3.2.2.1 Území realizace MAP II	44
3.2.2.2 Zapojení aktéři	45
3.2.2.3 Aktivity projektu MAP II	46
3.2.3 Představení respondentů	51
3.2.4 Projekt MAP II – prostor pro participaci a rozvoj sociálního kapitálu	55
3.2.4.1 Důvody pro zapojení do projektu MAP II.....	55
3.2.4.2 Způsoby zapojení občanů do projektu.....	64
3.2.4.3 Úspěšnost zapojování občanů do projektu	70
3.2.4.4 Sociální vazby a jejich role v projektu	75
4. Shrnutí zjištění a odpovědi na výzkumné otázky	86
5. Závěr	91
6. Použitá literatura a zdroje	96

Abstrakt

Diplomová práce se zabývá možným vlivem občanů na rozvoj vzdělávání v regionu Blovicko a Přešticko prostřednictvím akčního plánování. Občané v území se mohou zapojovat do projektu Místní akční plán rozvoje vzdělávání, který realizuje Místní akční skupina Aktivios a tím participovat na procesech směřujících ke zvyšování kvality vzdělávání. Východiskem práce jsou teoretické koncepty občanské participace a sociálního kapitálu, do jejichž kontextu je uváděn samotný projekt Místní akční plán rozvoje vzdělávání. Ve výzkumné části práce jsou pak díky analýze dat z hloubkových rozhovorů diskutovány otázky, jak vnímají možnosti občanské participace zapojení občané, co chtějí svým zapojením ovlivnit a zda jsou pro jejich práci v projektu důležité sociální vazby a sítě. Na závěr jsou představeny odpovědi na výzkumné otázky a je diskutována teorie vzhledem k výstupům výzkumu.

Klíčová slova

občanská participace, sociální kapitál, místní akční skupina, místní akční plán rozvoje vzdělávání, MAS Aktivios, vzdělávání

Abstrakt

This thesis is focused on the possible influence of citizens on the development of education in the Blovicko and Přešticko regions through action planning. Citizens in the area can participate in the Local Action Plan for the Development of Education, which is implemented by the Local Action Group Aktivios and participate in processes focused on improving the quality of education. The starting points of the work are theoretical concepts of civic participation and social capital, in the context of which the project Local Action Plan for the Development of Education is presented. In the research part of the thesis are presented data from interviews, there are discussed questions how the involved citizens perceive the possibilities of civic participation, what they want to influence by their involvement and how are social ties and networks important for their work in the project. At the end are presented answers to the research questions and the theory with respect to the research results.

Key Words

civic participation, social capital, local action group, local action plan for the development of education, MAS Aktivios, education

Seznam použitých zkratk

CLLD – Komunitně vedený místní rozvoj

ČCE – Českobratrská církev evangelická

ČR – Česká republika

ČŠI – Česká školní inspekce

ESIF – Evropské strukturální a investiční fondy

EU – Evropská unie

IROP – Integrovaný regionální operační program

KAP – Krajský akční plán rozvoje vzdělávání

LEADER - Propojení aktivit rozvíjejících venkovskou ekonomiku

MAP – Místní akční plán rozvoje vzdělávání

MAS – Místní akční skupina

MŠ – Mateřská škola

MŠMT – Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy

NIDV – Národní institut pro další vzdělávání

NNO – Nestátní nezisková organizace

NPI ČR – Národní pedagogický institut České republiky

NÚV – Národní ústav pro vzdělávání

NV – Neformální vzdělávání

OP – Operační program

OP VVV – Operační program Výzkum, vývoj a vzdělávání

OPZ – Operační program Zaměstnanost

OPŽP – Operační program Životní prostředí

ORP – Obec s rozšířenou působností

PO – Prioritní osa

PRV - Program rozvoje venkova

ŘV MAP – Řídící výbor Místního akčního plánu rozvoje vzdělávání

SCLLD - Strategie komunitně vedeného místního rozvoje

SRP – Strategické řízení a plánování ve školách a v území

SŠ – Střední škola

ZŠ – Základní škola

ZUŠ – Základní umělecká škola

ZV – Zájmové vzdělávání

1. Úvod

Po celý svůj profesní život se pohybuji v oblasti školství, ať už jako učitelka, ředitelka, majitelka soukromé školy či pracovnice organizace připravující další vzdělávání pedagogických pracovníků a v neposlední řadě matka dětí školou povinných. Z těchto důvodů mne zajímá, jak je možné tuto oblast nějak posunout či ovlivnit její směřování. Takový prostor pro vliv na regionální školství nabízí v současné době mimo další i projekt Místní akční plán rozvoje vzdělávání (dále jen MAP), díky kterému dochází k podpoře plánování a sdílení aktivit v území a je podporována spolupráce zřizovatelů, škol a ostatních aktérů ve vzdělávání.¹

V tomto projektu mohou o podporu mimo jiné žádat místní akční skupiny, které na základě iniciativy LEADER podporují venkovský prostor díky spolupráci místních obyvatel, kteří nejlépe znají silné a slabé stránky jejich území. Takto dochází k intenzivnějšímu využívání lokálních aktivit namísto poskytování podpory z centrální úrovně.² Obyvatelé regionu se v tomto ohledu mohou účastnit na diskuzi o zásadních otázkách života místního společenství a otevírá se tak prostor pro jejich participaci.

V této práci se zabývám možnostmi participace občanů v rámci projektu MAP a jejím využíváním, kdy participaci vnímám jako podílení se na určité činnosti či uplatňování vlivu.³ Jelikož občanská participace či angažovanost může úzce souviset i se sociálním kapitálem, je zde věnován prostor i tomuto tématu. Důležitost sociálního kapitálu vyjádřeného jako podpora sounáležitosti občanů s komunitou⁴ je pak zkoumána v souvislosti s prováděním projektu. Zabývám se tím, jak zúčastnění aktéři vnímají sociální vazby, zda jsou pro ně v souvislosti s projektem nějakým způsobem důležité, a zda je v projektu prostor pro jejich další prohlubování a navazování.

V teoretické části jsou představeny základní teoretické koncepty týkající se občanské participace, sociálního kapitálu, místních akčních skupin a projektu místní akční plán rozvoje vzdělávání. Ve výzkumné části se pak zabývám projektem místní akční plán rozvoje vzdělávání Místní akční skupiny Aktivios, z.s. (dále jen MAS Aktivios) a možnostmi občanské participace a příležitostmi pro rozvoj sociálního kapitálu díky tomuto

¹ VÝZVA Místní akční plány rozvoje vzdělávání. 2016.

² Majerová, Věra, Pavlína Maříková, Petr Kment, Lucie Kocmáňková, Irena Herová, Gabriela Pavlíková, Jiří Sálus. 2011.

³ Bernard, Josef. 2007 (2).

⁴ Putnam, Robert D. 1995.

projektu. Závěr obsahuje odpovědi na výzkumné otázky a diskusi výstupů diplomové práce vzhledem k teoretickým konceptům.

Cílem této práce je představit, jaký prostor pro občanskou participaci projekt Místní akční plán rozvoje vzdělávání realizovaný MAS Aktivios přináší občanům v území, jaké mají možnosti se zapojit do komunitního plánování ve vzdělávací oblasti a jak důležité jsou pro projekt jejich kontakty, vazby a partnerské sítě.

2. Teoretická část

V rámci teoretické části práce se věnuji nejdříve základním teoriím, které souvisejí s působením místních akčních skupin v regionu. Další část se týká regionálního školství a zákonitostem, které určují jeho fungování a směřování. Prostor je věnován také faktorům a aktérům, kteří na něj mají vliv. Představeny jsou také možné formy podpory škol a školských zařízení. Třetí část je věnována konceptu místního akčního plánování rozvoje vzdělávání, zaměření těchto projektů a možnostem, které při zpracování a provádění místní akční skupiny mají.

2.1 Vymezení základních témat vzhledem k působení místních akčních skupin

V této kapitole jsou představena a vymezena základní témata, která souvisejí s aktivitou místních akčních skupin v daném území.

2.1.1 Občanská participace

Místní akční skupiny by měly fungovat jako aktivizační prvek směrem k obyvatelům daného území, který jim představuje možnosti jejich dobrovolné činnosti, tvorbu místních partnerství a možnosti jejich participace na záležitostech, které se jich bezprostředně týkají.⁵

Participaci bychom pak mohli chápat jako podílení se na určité činnosti, uplatňování vlivu na veřejnou správu nebo politická rozhodnutí.⁶ Jedním ze základních předpokladů občanské participace je veřejná dostupnost informací o aktivitách veřejné správy.⁷ Dle Rakušanové⁸ existuje občanská společnost právě díky tomu, že v demokratické společnosti může občan díky přímé participaci ovlivňovat věci veřejné. Občanská uskupení pak občanům otevírají možnosti podílet se na připomínkách ke společným problémům a na nastavování následného řešení. Občané se nejen podílejí na spolurozhodování v rámci obce, ale nesou i jistý podíl odpovědnosti za rozhodnutí orgánů veřejné moci. Takto nastavená spolupráce občanského sektoru a státní správy či samosprávy může být výhodná

⁵ Čermák, Daniel, Jana Vobecká, & Kolektiv. 2011.

⁶ Bernard, Josef. 2007 (2).

⁷ Illner, Michal. 2007.

⁸ Rakušanová, Petra. 2005.

pro obě zainteresované strany, minimálně pak z toho důvodu, že občanské organizace se nacházejí v těsném kontaktu s realitou a mohou tak lépe specifikovat problémy, které je potřeba v dané lokalitě řešit.

Dobrovolná sdružení jako jedna ze zásadních forem občanské participace mohou být nápomocná při spolupráci různých částí společnosti, navazování meziskupinových kontaktů, zároveň také při navazování vztahů mezi sdruženími a veřejnými institucemi na centrální či lokální úrovni. Díky svému zapojení do různých sdružení se rozvíjejí politické kompetence občanů a potřeby jednotlivce jsou propojovány s potřebami dalších osob. V rámci organizace se pak členové učí formulovat své myšlenky, diskutovat či vystupovat na veřejnosti a získané dovednosti mohou následně využít v politické sféře. Dobrovolná sdružení pak mohou být jakýmsi zprostředkovatelem mezi jednotlivcem a státem a mohou působit jako alternativní prostředky pro politickou komunikaci. I přestože mohou být některá sdružení svou povahou nepolitická, stoupá politická participace občanů v souvislosti s participací v jejich struktuře. Občansky aktivní lidé, kteří se sdružují na základě rozličných zájmů a zajímají se také o veřejné záležitosti, jsou rovněž participující v politické oblasti a to zejména svou účastí ve volbách.⁹ Tím, že jsou tedy občané členy skupiny a dostávají se do interakce s druhými, rozvíjí se jejich zájem o veřejné věci a rozvíjí se jejich smysl pro veřejné dobro. Přestože se tedy v rámci sdružení jedná o občanské aktivity zdánlivě nesouvisející s politikou, mají na ní díky své činnosti vliv.¹⁰

Vliv na aktivní občanskou participaci má také kulturní a institucionální zajištění ze strany státu. Na těchto složkách závisí racionalita, legitimita a možnost členství v daných sdruženích občanů a rozličných prostředích. Ze strany státu je možné dále podporovat občanskou angažovanost tvorbou politických příležitostí pro své občany, prostřednictvím vzdělávacího systému může rozšiřovat zdroje a může nastavit procesy vedoucí ke snižování rozdílů v rámci politické participace. Dalšími faktory, které mají vliv na rozvoj občanské participace jsou socioekonomická situace obyvatel a snižování nerovností v ekonomické oblasti, ty může stát ze své pozice také ovlivnit. Na druhou stranu má občanská angažovanost vliv také na instituce státu a vytváří tak tlak na jejich otevřenost a odpovědnost.¹¹

⁹ Stachová, Jana 2008.

¹⁰ Bernard, Josef. 2007 (1).

¹¹ Stachová, Jana 2008.

Občanskou participaci bychom mohli nalézt v konvenční a nekonvenční formě¹². Konvenční můžeme chápat jako členství v neziskových organizacích (například komunitních či vzdělávacích) a nekonvenční jako různé občanské aktivity (legální jako podpis petice či nelegální jako účast na neoznámené demonstraci).

Organizace občanské společnosti hrají nezastupitelnou roli v rámci moderní demokracie.¹³ Jednou z rolí je role participativní založená na sdružování občanů v neziskových organizacích a díky tomu je možné vyjadřovat jejich zájmy a požadavky a na základě toho je možné řešit společné problémy například na území své obce či kraje. Spolupráci mezi neziskovým sektorem a státem můžeme považovat za vzájemně prospěšnou, protože neziskové organizace, mající bližší kontakt s daným územím, lépe znají jeho konkrétní problémy. Aktivita v rámci těchto organizací je prospěšná i pro osobní rozvoj samotných občanů, kteří mohou veřejně vystupovat, zdokonalovat se v organizačních schopnostech či vyjadřovat své názory. Dle Rakušanové se takto “utváří a formuje sociální a kulturní kapitál”¹⁴. Jako důležitou vnímá i servisní činnost organizací poskytující služby zejména pro skupiny lidí, jejichž potřeby není možné jinde uspokojit. Je takto vyplněna mezera v poskytování služeb poskytovaných státem či obcí. Služby jsou většinou v občanském sektoru nastavovány přímo na základě potřeby klientů z dané oblasti. Často se v rámci těchto organizací objevuje i instituce dobrovolnictví a je tak podporována vzájemná pomoc. V rámci organizací občanského sektoru může být vytvářena názorová pluralita a vznikají alternativní návrhy na řešení různých situací.

2.1.2 Sociální kapitál

Občanská angažovanost může být považována za složku sociálního kapitálu¹⁵. Ten bychom mohli definovat jako sumu aktuálních a potenciálních zdrojů, které mohou lidé využívat, jelikož se znají s dalšími lidmi. Jedním z nejhmotatelnějších projevů sociálního kapitálu je sounáležitost lidí s komunitou. Sociální kapitál a jeho tvorba je úzce propojená s povedeným jednáním směřujícím k dosažení veřejně prospěšných cílů v místní komunitě. Zájem o dění uvnitř komunity a sounáležitost s ní tedy mohou být považovány za

¹² Rakušanová, Petra. 2007.

¹³ Rakušanová, Petra. 2007.

¹⁴ Rakušanová, Petra. 2007. str. 29.

¹⁵ Stachová, Jana 2008.

předpoklady k místní angažovanosti. Tyto faktory pak mají na lokální i regionální úrovni vliv na rozvoj občanské společnosti.¹⁶

Sociální kapitál je možné si představit jako usnadňující faktor pro spolupráci ku vzájemného prospěchu, podporující sociální důvěru a komunikaci a snižující nabídky pro oportunisty.¹⁷ Díky sociálnímu kapitálu členové skupiny nepřemýšlejí individualisticky a vytvářejí se sítě společenských vztahů. Sociální kapitál drží společnost pohromadě a účastníci jednají efektivněji při snaze dosahování společných cílů. V podstatě se jedná o soubor zdrojů (aktuálních i potencionálních), které může ve svůj prospěch jedinec využít, jsou pro něj užitečné a jsou založeny na vztazích a oboustranných známostí ve skupině¹⁸.

Tvorba sociálního kapitálu je vázána na vztahy mezi aktéry vytvářejícími sociální systém. V rámci sociálního systému se nejedná pouze o jednotlivé složky, ale zejména je důležité vnímat i vazby mezi nimi. Díky sociálnímu kapitálu jsou jednotliví účastníci členění do sociálních skupin (počínaje rodinou a konče společností) a v jejich rámci využívají zdroje, kterými disponují ostatní členové skupiny. Sociální skupina je definována podobnými zájmy a její účastníci sdílí společné hodnoty. Vazby mohou být nepřímé, založené na sdílených hodnotách a dodržovaných normách, dále se může jednat o vazby přímé navázané na jednotlivé aktéry. Sociální sítě nemusí být vytvářeny a udržovány pouze v rámci jednotlivých sociálních skupin, ale může se jednat i o sociální sítě mezi různými sociálními skupinami.¹⁹

Sociální kapitál může přispět k prosperování v hospodářské oblasti jak v rámci malých území a společenství, tak celých regionů a států a má vliv i na zvyšující se kvalitu funkce politických institucí.²⁰ Základem tvorby, rozšiřování a využívání sociálního kapitálu je schopnost jedinců a sociálních skupin navazovat a udržovat vazby na jiné aktéry v okruhu dané skupiny, či v celé společnosti. Velmi důležitým faktorem je také ochota jedinců sdílet zdroje. Využívání potřebných zdrojů je pak umožněno na základě interakce jednotlivců i skupiny ve společnosti.²¹

Společnost se skládá z velkého množství sociálních skupin, společenství a sítí a její charakteristikou je právě sociální kapitál. Vztahy mezi jednotlivcem v rámci různých

¹⁶ Stachová, Jana 2008.

¹⁷ Putnam, Robert D. 1995.

¹⁸ Edwards, Bob a Michael W. Foley. 2001.

¹⁹ Stachová, Jana, Luděk Sýkora, Roman Matoušek. 2011.

²⁰ Putnam, Robert D. 1993.

²¹ Stachová, Jana, Luděk Sýkora, Roman Matoušek. 2011.

skupin a společenství, ale i mezi skupinami navzájem jsou velmi různorodé a kvalitativně se liší. Na základě jejich typologie bychom mohli vymezit²² sociální kapitál:

1. svazující (bonding) – posilující vnitroskupinovou solidaritu, ale oslabující zájem o spolupráci s příslušníky jiných skupin²³. Funguje uvnitř skupiny a je vytvářen interakcemi mezi členy, je založen na vysoké úrovni důvěry v rámci skupiny, díky němu mohou členové prosazovat své zájmy vůči jiným skupinám nebo společností a vyrovnávají se tak s vlivy, které přicházejí zvenčí. Je založen na velmi silné loajalitě uvnitř skupiny. Může se však také objevit negativní stránka tohoto jevu, kdy je zvýhodňován některý ze členů skupiny, či dochází k tvorbě uzavřených skupin vyjadřujících nepřátelské postoje k jiným skupinám a může dojít k narušení utváření širší občanské komunity. Svazující sociální kapitál v rámci regionu může například díky regionálnímu patriotismu a podpoře podnikání v území pomoci svému členovi nalézt pracovní uplatnění²⁴;

2. přemostující (bridging) – jeho stěžejní myšlenkou je navázání vztahů mezi různými skupinami, které však bývá obtížné vytvořit. Tento typ sociálního kapitálu však může zmírnit problémy mezi skupinami navzájem a je ho potřeba pro podporu soudržnosti společnosti²⁵. Díky přemostujícímu sociálnímu kapitálu je umožněna výměna informací a vzájemných služeb, je posilována schopnost skupin spolupracovat při dosahování a prosazování společných cílů a jsou přenášeny informace a podněty mezi skupinami. Vazby přemostujícího sociálního kapitálu bývají vnímány jako méně pevné, avšak pomáhají vytvářet vzájemnou důvěru v rámci širšího okruhu společnosti. Přemostující sociální kapitál „přispívá k celospolečenské integritě a formování tolerantní občanské společnosti“²⁶. V případě nezapojení některých skupin či regionů do sítí meziskupinového (přemostujícího) sociálního kapitálu mohou být podpořeny nerovnosti a disparity mezi danými účastníky a také územími.

V rámci daného území může být tedy sociální kapitál vnímán jako jedna z příčin, a také znaků regionálních disparit, zároveň však také jako podpora regionálního rozvoje. Rozvinutost sociálního kapitálu souvisí s rychlostí ekonomického růstu území. V případě

²² Putnam, Robert D. 2000.

²³ Skovajsa, Marek. 2010 (1).

²⁴ Stachová, Jana, Luděk Sýkora, Roman Matoušek. 2011.

²⁵ Skovajsa, Marek. 2010 (1).

²⁶ Stachová, Jana, Luděk Sýkora, Roman Matoušek. 2011. str. 19.

nízké úrovni sociálního kapitálu, nedůvěry či nespolupráce může klesat konkurenceschopnost.

V rámci daného regionu či území dochází ke vzájemnému působení různých aktérů a vytváří se tak sociální kapitál, který je závislý na sociálním kapitálu jednotlivých skupin v území. Některé skupiny mohou disponovat vnitroskupinovým sociálním kapitálem na vysoké úrovni, který však není využit pro rozvoj celého regionu z důvodu nespolupráce jednotlivých skupin. V rámci spolupráce se jedná o přemostňující sociální kapitál, který propojuje jednotlivé skupiny a zprostředkovává aktéry. Vzájemné spolupráci v rámci regionu napomáhají i různé subjekty ze soukromé, veřejné či neziskové oblasti, které navzájem sdílejí informace a kooperují. Všichni aktéři však v rámci regionu nemají stejné možnosti v přístupu k existujícímu sociálnímu kapitálu, někteří jsou zapojeni do většího počtu sítí, které mohou být rozsáhlejší a obsahují více využitelných zdrojů.²⁷ Jako mimořádný význam pro rozvoj regionu považují někteří autoři²⁸ propojení aktérů z regionu s aktéry s přístupem k sítím vně regionu. Je tak utvářeno postavení regionu vzhledem ke geografické organizaci celé společnosti.

Díky sociálnímu kapitálu mají obyvatelé regionu otevřeny příležitosti pro vzájemné interakce. Stěžejní je také jejich účast na rozhodování v rámci regionálního plánování a zároveň je tak posilována aktivní spolupráce a rozvojový potenciál regionu.²⁹ Sociální kapitál pak můžeme považovat jako jeden z činitelů působící na místní a regionální rozvoj, kdy využívá vliv sítí partnerů v území zastoupeném subjekty soukromého, veřejného a neziskového sektoru.³⁰

2.1.3 Partnerství

Partnerství můžeme chápat jako jeden z nejvyšších stupňů participace. Díky němu může vznikat rovnoprávnost participujících občanů a samosprávných orgánů zabývajících se přípravou a implementací veřejných záležitostí. Občané tak mají přímo možnost ovlivňovat proces vyjednávání se zástupci samosprávy. V jiném ohledu se můžeme setkávat s partnerstvím ve formě vzniku rozličných formalizovaných orgánů, které se podílejí na veřejné správě a jsou složeny ze zástupců různých sektorů. Mezi partnerské

²⁷ Stachová, Jana, Luděk Sýkora, Roman Matoušek. 2011.

²⁸ Sýkora, Luděk, Roman Matoušek. 2008.

²⁹ Stachová, Jana, Luděk Sýkora, Roman Matoušek. 2011.

³⁰ Majerová, Věra, Tomáš Kostecký, Luděk Sýkora. 2011.

orgány se tak dostávají instituce, které nevzešly z volby občanů, ale participují na práci v tématech, kterých se politika týká. V rámci těchto partnerských orgánů se setkáváme i se zástupci občanského sektoru. Na lokální úrovni jsou pak typickými zástupci partnerských orgánů Místní akční skupiny (dále jen MAS).³¹ Partnerství by pak bylo možné vymezit jako „dlouhodobější a systematickou spolupráci veřejného, soukromého a neziskového sektoru, pro niž jsou vytvářeny specifické partnerské orgány“.³²

Fungování MAS podporuje jednotlivé aktéry spolupracující v rámci různých projektů v prohlubování a v dalším vytváření vzájemných vazeb. Je tedy možné sledovat stále rostoucí význam již existujících sociálních kontaktů a dochází k rozvoji stávajících sociálních sítí. Úspěšné fungování místních spolupracujících skupin je často závislé na funkčnosti těchto místních sítí a díky jejich fungování jsou tyto vazby nadále prohlubovány či jsou navazovány nové. Jsou tak propojováni aktéři na základě sociálních, podnikatelských, politických či jiných vztahů, přičemž by mělo být vyvážené zastoupení partnerů napříč společensko-hospodářským odvětvím celé oblasti.³³ Je tak umožněna výměna zkušeností, znalostí, dosažených výsledků, osvědčených postupů a dále využívání dosavadních zkušeností z místního rozvoje venkova. Sítě mohou překonat rozdíly mezi venkovskými oblastmi, případně i částečně překlenout izolaci některých z nich.³⁴ Do fungování MAS se tak mohou zapojit přímo dotčení obyvatelé a na základě jejich nápadů a podnětů je nastaveno jeho další směřování, zároveň je takto posilována odpovědnost a vztah občanů k dané komunitě.

2.1.4 Koncept místních akčních skupin v ČR

Místní akční skupina působí na jasně vymezeném území a jejím cílem je podpořit obce, zvláště ty venkovské, aby se aktivně zapojily do strategického plánování rozvoje svého regionu a do péče o okolní prostředí. MAS tvoří společenství subjektů z oblasti veřejného (jednotlivé obce či svazky obcí), soukromého (podnikatelského) sektoru a nestátních neziskových organizací na místní úrovni³⁵. Zástupci jednotlivých sektorů by neměli převyšovat 49% ve složení MAS. Jedná se o společenství neziskového charakteru a

³¹ Bernard, Josef, 2007 (1).

³² Bernard, Josef, 2007 (1). Str. 33.

³³ Majerová, Věra, Pavlína Maříková, Petr Kment, Lucie Kocmánková, Irena Herová, Gabriela Pavlíková, Jiří Sálus. 2011.

³⁴ Metoda LEADER, 2015.

³⁵ Majerová, Věra, Pavlína Maříková, Petr Kment, Lucie Kocmánková, Irena Herová, Gabriela Pavlíková, Jiří Sálus. 2011.

nezávislé na politickém rozhodování.³⁶ MAS tvoří z geografického hlediska homogenní území, jeho celkový počet obyvatel je od 10 tisíc do 100 tisíc. Hlavními členy jsou venkovské obce a města s celkovým počtem do 25 tisíc obyvatel a populační hustota na území MAS nepřekračuje 150 obyvatel na km².³⁷

Základním cílem MAS je zlepšování kvality života a životního prostředí ve venkovských oblastech³⁸ a jejich vznik souvisí s myšlenkou institucionálního propojení mezi venkovským prostorem a národními či regionálními organizacemi³⁹. Celý koncept MAS spoléhá na obyvatele daného regionu jako na nositele informací o místní problematice a slabých a silných stránkách dotčeného území, se kterým jsou propojeni na základě sociálních, podnikatelských, politických či jiných vazeb. MAS jsou “umělým konstruktem, organizační jednotkou s určitou funkční strukturou a hierarchií”⁴⁰, přičemž zastoupení spolupracujících partnerů by mělo být vyvážené napříč celým společensko-hospodářským odvětvím dané oblasti.⁴¹

MAS vznikaly v zásadě ve dvou různých kontextech. Za prvé se jednalo o účelové založení pro přístup k podpoře v rámci iniciativy LEADER⁴² a za druhé bylo společenství založeno na základě stávajících vazeb a spolupráce.⁴³

Jednou možností spolupráce mezi aktéry a ustavení MAS je uzavření partnerství v rámci společné struktury s právní subjektivitou, druhou možností je pak uzavřít partnerství bez právní subjektivity v rámci organizační složky právnické osoby a spolupráce je dále založena na základě smluv mezi touto právnickou osobou a partnery.⁴⁴ Z hlediska právní formy se může jednat o zapsaný spolek, ústav, obecně prospěšnou společnost či zájmové sdružení právnických osob.

³⁶ Metoda LEADER, 2015.

³⁷ Čermák, Daniel, Jana Vobecká, & Kolektiv. 2011.

³⁸ Místní akční skupina, 2019.

³⁹ Majerová, Věra, Pavlína Maříková, Petr Kment, Lucie Kocmánková, Irena Herová, Gabriela Pavlíková, Jiří Sálus. 2011.

⁴⁰ Majerová, Věra, Pavlína Maříková, Petr Kment, Lucie Kocmánková, Irena Herová, Gabriela Pavlíková, Jiří Sálus. 2011. str.115.

⁴¹ Majerová, Věra, Pavlína Maříková, Petr Kment, Lucie Kocmánková, Irena Herová, Gabriela Pavlíková, Jiří Sálus. 2011.

⁴² Liaison Entrée Actions de Développement de l'Economie Rurale, česky Propojení aktivit rozvíjejících venkovskou ekonomiku

⁴³ Majerová, Věra, Pavlína Maříková, Petr Kment, Lucie Kocmánková, Irena Herová, Gabriela Pavlíková, Jiří Sálus. 2011.

⁴⁴ Místní akční skupina, 2019.

Z výše uvedeného vyplývá, že koncept MAS spoléhá na obyvatele daného regionu jako na nositele informací na základě sociálních, podnikatelských, politických či jiných vazeb. Nalézáme zde tedy odkaz na místní sociální kapitál, díky kterému vznikají partnerské orgány podílející se na veřejné správě. Mezi typické zástupce takových partnerských orgánů patří MAS.

2.1.4.1 Principy fungování a působení místních akčních skupin

Princip MAS jako forma spolupráce při přípravě a realizaci projektů zaměřených na rozvoj venkova funguje v zahraničí již delší dobu.⁴⁵ Finanční podporu pro spolupráci na rozvoji venkova, zemědělství a svého regionu získávají MAS z fondů EU i z národních programů díky metodě LEADER, zaměřující se na komunitně vedený místní rozvoj (dále jen CLLD⁴⁶), ten pak zohledňuje potřeby a potenciál daných území. CLLD je veden místními akčními skupinami, uskutečňuje se na základě Strategie komunitně vedeného místního rozvoje (dále jen SCLLD) a je založen na inovativních prvcích v místních souvislostech, vytváří sítě v rámci daného území a podporuje tak další spolupráci. Metoda LEADER vznikla v roce 1991 a jejím hlavním cílem je intenzivní podpora venkova prostřednictvím místních obyvatel.⁴⁷

V nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 1303/2013 ze dne 17. prosince 2013 je definován komunitně vedený místní rozvoj jako ucelená soustava operací za účelem splnění cílů a potřeb na místní úrovni, která přispívá k dosažení strategie Unie pro udržitelný růst podporující začlenění, a která je koncipována a prováděna místní akční skupinou.⁴⁸ CLLD je možno realizovat nejen prostřednictvím Společné zemědělské politiky, ale i prostřednictvím dalších operačních programů v rámci Evropského fondu pro regionální rozvoj a Evropského sociálního fondu. Programy, které jsou připraveny pro nástroj CLLD jsou Programy rozvoje venkova, Integrovaný regionální operační program, OP Zaměstnanost a OP Životní prostředí.⁴⁹

Hlavními principy metody LEADER jsou⁵⁰:

⁴⁵ Varvažovská, Pavla, Martina Jarkovská. 2016.

⁴⁶ Community-led Local Development, česky Komunitně vedený místní rozvoj

⁴⁷ Metoda LEADER, 2015.

⁴⁸ Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 1303/2013. 2013.

⁴⁹ Metoda LEADER, 2015.

⁵⁰ Metoda LEADER, 2015.

- strategie místního rozvoje podle jednotlivých oblastí, určené pro řádně vymezená subregionální venkovská území;
- partnerství mezi veřejným a soukromým sektorem na místní úrovni – tzv. místní akční skupiny (MAS);
- přístup zdola nahoru („BOTTOM UP“) spojený s tím, že rozhodovací pravomoc týkající se vypracování a provádění strategií místního rozvoje náleží místním akčním skupinám;
- více odvětvové navrhování a provádění strategie založené na součinnosti mezi subjekty i projekty z různých odvětví místního hospodářství;
- uplatňování inovačních postupů (například zavedení nových produktů, procesů nebo postupů);
- provádění projektů spolupráce (mezinárodní či národní projekty s konkrétním výstupem a společným rámcem);
- vytváření sítí místních partnerství (sdílení informací a zkušeností, vytvářením spolupráce MAS působících v kraji, partnerství s MAS ze zahraničí, vytváření spojení mezi lidmi a venkovskými oblastmi).

Metoda LEADER směřuje k zisku finanční podpory pro svůj region od Evropské unie a z národních programů⁵¹. Zaměřuje se na intenzivní podporu venkovského prostoru prostřednictvím místních obyvatel, kteří nejlépe znají silné a slabé stránky jejich území. Dochází tak k posilování lokálních aktivit a k odklonu od poskytování centrální podpory.⁵² Hlavní úlohou je zvýšení potenciálu rozvoje populace ve venkovských oblastech. Iniciativa a náměty na místní rozvoj pochází od místních občanů, kteří díky MAS určují stěžejní potřeby pro své území.⁵³ Stěžejním tématem je pak stanovení a provádění strategie místního rozvoje, rozhodování o rozdělování finančních zdrojů a jejich správa.⁵⁴ Fungují ve svém území také jako zprostředkovatelé či správci dotací, v rámci své činnosti poskytují konzultace, spravují nebo vybírají projekty k financování.⁵⁵

⁵¹ Čermák, Daniel, Jana Vobecká, & Kolektiv. 2011.

⁵² Majerová, Věra, Pavlína Maříková, Petr Kment, Lucie Kocmánková, Irena Herová, Gabriela Pavlíková, Jiří Sálus. 2011.

⁵³ Varvažovská, Pavla, Martina Jarkovská. 2016.

⁵⁴ Majerová, Věra, Pavlína Maříková, Petr Kment, Lucie Kocmánková, Irena Herová, Gabriela Pavlíková, Jiří Sálus. 2011.

⁵⁵ Čermák, Daniel, Jana Vobecká, & Kolektiv. 2011.

MAS mohou patřit mezi příjemce dotací z Evropských strukturálních a investičních fondů (dále jen ESIF), musí však splnit standardy, které nastavuje ministerstvo zemědělství ČR. Po ověření, že MAS standardy splňuje, může požádat o podporu implementace své Strategie komunitně vedeného místního rozvoje, která by měla být vytvářena ve spolupráci s členy místní komunity, ti vnášejí do strategie informace důležité pro její funkčnost, zároveň jsou spoluvůrci strategie a to usnadňuje její další implementaci. Hlavními řešenými problémy je mimo jiné zvyšování kvalifikace obyvatelstva, podpora podnikatelských příležitostí v součinnosti s místními aktéry, využití potenciálu venkovských oblastí, podpora rozvoje lokální ekonomiky, vzájemné spolupráce firem, škol, zavádění inovací či vytváření podmínek pro možnou spolupráci základních a středních škol.⁵⁶ MAS by měla být místem pro otevřené partnerství a všechny její činnosti mají být maximálně transparentní a nediskriminační.⁵⁷

MAS pracují s občany žijícími v daném regionu různými formami. V rámci komunitně vedeného místního rozvoje se jedná například o kulaté stoly, pracovní skupiny, veřejná setkání spojená s připomínkováním dokumentů. MAS připravují různé semináře, workshopy či veřejné diskuse.⁵⁸ Jako základ se však stále jeví vztahy mezi lidmi a jejich vzájemná důvěra, a tak působí MAS ve svém území jako zprostředkovatelé zájmů občanů, díky kterým je možné dojít ke společnému výsledku a pracovat na rozvoji daného území. Vzhledem k nutnému zapojení organizací občanského sektoru, podnikatelských uskupení či samotných občanů do struktury MAS, je tato spolupráce založena mimo jiné na občanské angažovanosti jednotlivců a jejich práci pro dané území.

2.1.4.2 Místní akční skupiny jako organizace občanské společnosti

Občanská společnost je chápána jako prostor, který se nachází mezi rodinou, trhem a státem a obsahuje jak organizovanou složku (můžeme ji nazývat občanský sektor či organizovaná občanská společnost), tak složku neformální, která zahrnuje neorganizované formy společenství. Organizovanou občanskou společnost pak můžeme použít jako zastřešující pojem pro oblast hodnot, společenských norem či zvyklostí⁵⁹ uznávaných občany v těchto společenstvích a považovaných za stěžejní pro své jednání.

⁵⁶ CLLD, 2019.

⁵⁷ Metoda LEADER, 2015.

⁵⁸ Metoda LEADER, 2015.

⁵⁹ Skovajsa, Marek. 2010 (1).

Občanská společnost je tedy místem pro dobrovolné sdružování mimo sféru trhu, státu i soukromého života, je však navázána na svět, který nás obklopuje.⁶⁰ Občanský sektor je dle Salomona a Sokolowského⁶¹ velmi rozmanitý a mohou do něj být zahrnuty jak dobrovolné, charitativní či neziskové společnosti, tak družstva nebo pojišťovny fungující v rámci tržního sektoru. Zároveň se však může jednat i o individuální aktivity, které jsou konány ve prospěch ostatních lidí, komunity, či životního prostředí, a také aktivity sociálních hnutí. Občanský sektor by tak mohl být dle autorů rozdělen do čtyř typologických částí:

1. neziskové organizace, jejichž hlavními znaky jsou organizovanost, soukromý charakter, neziskovost, samosprávnost, dobrovolnost (viz níže „Strukturálně-operacionální definice);
2. vzájemné organizace a družstva;
3. sociální podniky;
4. lidské aktivity, jako například účast na demonstracích, dobrovolná činnost nebo aktivita v rámci sociálních hnutí.

V rámci jejich činnosti však může docházet i k prolínání s dalšími sektory, jako je vláda, trh či domácnosti.

Pro potřeby této práce budu nadále používat termín organizace občanské společnosti, ve kterém je nejlépe čitelný rozdíl mezi státem a občanskou společností⁶².

Organizace zařaditelné do oblasti občanské společnosti je možné definovat podle „Strukturálně-operacionální definice“ Salomona a Anheiera⁶³, která se zaměřuje na strukturu a fungování organizací. Autoři uvádějí pět klíčových vlastností organizace, na základě kterých je možné rozpoznat, zda se jedná o organizaci patřící do tohoto sektoru. Jsou to⁶⁴:

1. organizovanost – činnost organizace je pravidelná, objevuje se v ní strukturovanost, organizace mohou, ale nemusí být formálně ustavené či právně registrované, existují v nich zakotvené postupy pro přijímání rozhodnutí a její členi je uznávají za legitimní;

⁶⁰ Rakušanová, Petra. 2007.

⁶¹ Salamon, Lester M., Wojciech S. Sokolowski. 2016.

⁶² Skovajsa, Marek. 2010 (1).

⁶³ Salamon, Lester M., Helmut K. Anheier. 1998.

⁶⁴ Salamon, Lester M., Wojciech S. Sokolowski, Regina List. 2003.

2. soukromý charakter – organizace jsou nezávislé na státu, mohou však získávat podporu ze státních zdrojů;

3. nerozdělování zisku – organizace nejsou ustaveny primárně za účelem zisku a v případě zisku jej nerozdělují mezi své majitele, manažery či akcionáře, ale zisk se vrací do organizace na podporu její činnosti a poslání či jako odměna za provedenou práci;

4. samosprávný charakter – organizace mají vlastní vnitřní postupy pro správu, jsou způsobilé vykonávat samostatně činnost, jsou autonomní v rozhodování i vnitřní kontrole, samostatně vybírají své řídicí pracovníky a určují si své základní poslání;

5. dobrovolnost – členové nejsou nijak právně nuceni k účasti v organizaci, k účasti je vede vlastní volba.

V organizacích občanského sektoru se setkáváme také s dobrovolníky nepracujícími v rámci této struktury pro své potěšení, nýbrž z důvodu vytváření výhod pro ostatní.⁶⁵ Jejich spolupráce s organizací je dlouhodobá, neplacená a nejedná se o aktivity v rámci příbuzenských vztahů.

Organizace občanského sektoru můžeme dále dělit z hlediska prospěšnosti⁶⁶ na:

- vzájemně prospěšné uspokojují zájmy a potřeby svých členů, do této oblasti patří především družstva;
- veřejně (obecně) prospěšné poskytují služby dalším osobám, nejen vlastním členům⁶⁷.

Dle typu činnosti můžeme vymežit organizace:

- servisní, které poskytují různé druhy služeb;
- zájmové, díky kterým jsou realizovány zájmy zúčastněných osob;
- advokační obhajující veřejné zájmy určité skupiny občanů či zájmy obecné.

Z hlediska členství je možné oddělit organizace členské s vlastní členskou základnou a organizace nečlenské, které mají pracovníky a členy správních orgánů.⁶⁸

⁶⁵ Salamon, Lester M., Wojciech S. Sokolowski. 2016.

⁶⁶ Skovajsa, Marek. 2010 (1).

⁶⁷ Defourny, Jacques, Marthe Nyssens. 2016.

⁶⁸ Skovajsa, Marek. 2010 (1).

Funkce organizací občanského sektoru jsou velmi rozmanité, dle Skovajsy⁶⁹ se může jednat mimo jiné o poskytování služeb, advokační funkci, budování komunity, sebevyjadřovací funkci, ochranu hodnot, inovační funkci, filantropickou funkci, charitativní funkci, podporu společenských změn nebo podporu pluralismu.

Organizace občanského sektoru mohou v rámci České republiky nabývat různých právních forem⁷⁰. Jejich právní ukotvení nalezneme v občanském zákoníku (zákon 89/2012 Sb.), dále také v zákonu o obchodních korporacích (zákon 90/2012 Sb.). Současné možnosti právních forem organizací občanského sektoru jsou následující:

1. zapsaný spolek;
2. nadace;
3. nadační fond;
4. zapsaný ústav;
5. sociální družstvo;
6. obecně prospěšná společnost a zájmové sdružení právnických osob vznikaly a řídí se dle již zrušeného zákona⁷¹ a tyto právní formy více zakládat nelze.

Na základě výše uvedeného je možné konstatovat, že MAS jako organizace občanské společnosti zajišťují participativní úlohu založenou na sdružování občanů a vyjádření jejich zájmů či požadavků a na základě toho nalézání řešení problémů na území své obce či kraje. Dále podporují navazování nových sociálních sítí a pracují na prohlubování stávajících. Naplňují body strukturálně-operacionální definice a zabývají se veřejně prospěšným zájmem. Zabývají se zlepšováním kvality života a životního prostředí ve venkovských oblastech a prohlubují již navázané sociální sítě v regionu a umožňují navazování nových.

2.1.4.3 Spolupráce místních akčních skupin se státním sektorem

Místní akční skupiny pracují s místní komunitou na základě dotací ze strany státu, potažmo Evropské Unie dle nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU)⁷². Jak již bylo

⁶⁹ Skovajsa, Marek. 2010 (1).

⁷⁰ Vít, Petr. 2014.

⁷¹ Zákon č. 40/1964 Sb.

výše uvedeno, jedná se o partnerství mezi veřejnými institucemi a soukromou oblastí, díky kterému je podporováno společné plánování a sdílení aktivit v území a zároveň je tak přispíváno k dosažení strategie Evropské unie pro udržitelný růst podporující začlenění.

Pro MAS přináší takové partnerství výhody v podobě finančních prostředků na jasně ohraničenou dobu, členové získávají manažerské dovednosti, je zvyšována prestiž organizace či spolupráce se státními orgány v rámci navrhování navazující agend. Nevýhodou může být časová a administrativní náročnost procesů podávání žádostí o dotace či zaměření spíše na kontrolu finančních toků než na služby poskytované organizací a jejich kvalitu. Stát díky těmto dotacím přesunuje poskytování daných služeb na MAS a nemusí na tuto agendu zaměstnat pracovníky, získává větší pružnost vzhledem k nově vzniklým potřebám a nárokům, částečně je snižována jeho odpovědnost vzhledem k těmto tématům, a díky tomuto procesu vznikají nové platformy obhajující dané myšlenky či zájmy. Mezi nevýhody na straně státu mohou být zvýšené náklady na vytvoření zázemí pro administrativní tvorbu, řízení a evaluaci projektů a musí být připraven si obhájit vydávání prostředků ze zdrojů daňových poplatníků na projekty, ve kterých figuruje pouze nepřímo.⁷³

Vzhledem k zapojení veřejného, soukromého i občanského sektoru do fungování MAS, měla by tímto být zajištěna informovanost aktérů o prioritách a záměrech daného území. Zúčastnění tak mají přehled o aktuálních činnostech a o oprávněnosti alokovaných prostředků do konkrétních aktivit.

V současné době může být činnost MAS podpořena prostředky z Evropské unie prostřednictvím⁷⁴:

- Evropského zemědělského fondu pro rozvoj venkova díky využití Programu rozvoje venkova (PRV);
- Evropského fondu pro regionální rozvoj díky využití Integrovaného regionálního operačního programu (IROP);
- Evropského sociálního fondu díky využití Operačního programu Zaměstnanost (OPZ);
- Evropského fondu pro regionální rozvoj a Fondu soudržnosti díky Operačnímu programu Životní prostředí (OPŽP);

⁷² Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 1303/2013. 2013.

⁷³ Muhič Dizdarevič, Selma. 2010.

⁷⁴ CLLD Informativum. 2018.

- Evropského sociálního fondu a Evropského fondu pro regionální rozvoj díky Operačnímu programu Výzkum, vývoj a vzdělávání (OP VVV).

Projekt Místní akční plán rozvoje vzdělávání, který je uskutečňován MAS, je financován prostřednictvím OP VVV a je zaměřen na spolupráci dotčených aktérů, společné plánování, vzájemné sdílení zkušeností a propojení s místní komunitou s cílem zvýšit kvalitu vzdělávání v daném území.⁷⁵

2.2 Iniciativy na podporu rozvoje vzdělávání v zahraničí

Diskuse na téma podpory kvalitního vzdělávání a možnosti jeho rozvoje je vedena i v zahraničí. Do procesu zvyšování kvality se zapojují všichni relevantní jednotlivci a skupiny, kteří se pohybují v oblasti školství a mají díky své činnosti na vzdělávání vliv.

Důležitost spolupráce mezi aktéry zapojenými ve vzdělávání zdůrazňuje ve své práci Andrew Hargreaves. Spolupráci mezi studenty, učiteli i školami považuje za hybatele změny ve vzdělávání.⁷⁶

V tomto ohledu představuje síť Northwest Rural Innovation and Student Engagement, kde se dvakrát ročně setkávají učitelé a zástupci venkovských škol a vzdálených komunit (například z Aljašky) a sdílejí společně myšlenky týkající se vzdělávání. Jedná se o kolegy pracující se stejnými cílovými skupinami či vyučující podobné předměty, pro které je setkání s kolegy jinak velmi vzácné. Jejich společným cílem je vytvoření inspirace, nápadů, osnov či hodnocení, které by mohly jejich žákům pomoci při učení.

Síť vznikla s cílem podpořit venkovské školy tak, že spolupracují dosud izolovaní učitelé, a tak se navzájem obohacují.⁷⁷

Na změnu vzdělávání se dlouhodobě zaměřuje i Michael Fullan, který upozorňuje na důležitost komunikace a spolupráce mezi učiteli navzájem, díky které vznikají skupiny nesoucí společnou odpovědnost za svou práci. Jedním z faktorů ovlivňujícím změnu je autonomie učitelů, kteří se díky své činnosti posunují dále a sdílí své zkušenosti s dalšími kolegy. Jako důležité považuje změnu výuky tak, aby vznikalo partnerství mezi učiteli,

⁷⁵ *Výzva Místní akční plány rozvoje vzdělávání II*. 2018.

⁷⁶ Hargreaves, Andrew, Michael T. O'Connor. 2018.

⁷⁷ *Case NW RISE*. 2017.

studenty a jejich rodinami.⁷⁸ Představuje koncept hlubokého učení zaměřený na šest globálních kompetencí, a to charakter, občanství, spolupráce, komunikace, tvořivost a kritické myšlení. Učitelé pak vystupují jako aktivizující osoby, které pracují s reálnými zkušenostmi a jejich řešením v běžném životě.⁷⁹ Zaměřují se na rozvoj v oborech, které jsou blízké místní komunitě a její specifické problematice. Děti jsou tak podporovány v poznání světa kolem nich a v jeho ovlivňování.⁸⁰

V Německé spolkové republice se spoluprací organizací ve vzdělávací oblasti zabývá například iniciativa RuhrFutur⁸¹, jejímž cílem je zajištění spravedlivých možností přístupu ke vzdělání pro všechny děti, mladistvé a mladé dospělé v oblasti Porúří. Iniciativa se zaměřuje na spolupráci při odstranění strukturálních překážek a změnu rámcových podmínek ve vzdělávacím systému, aby byli podpořeni všichni mladí lidé v rozvoji svého potenciálu a dovedností. Do iniciativy jsou zapojeni aktéři z relevantních oblastí, kteří společně pracují na formulaci závazných cílů. Jedná se o stát, obce, univerzity a občanskou společnost, ti cílí na udržitelnou změnu vzdělávacího systému a zavázali se k partnerství dohodou o spolupráci. Společně se zaměřují na spolupráci, posílení stávajících sítí a šíření inspirativní praxe. Cílem je zapojení všech relevantních institucí a aktérů, kteří provádějí děti a dospívající dílčími obdobími v jejich vzdělávání.⁸²

Tyto iniciativy jsou zaměřené na propojení aktérů působících ve vzdělávání. Mezi důležitými tématy se zde objevuje sdílení společných myšlenek, zkušeností a vznik partnerství mezi dotčenými skupinami. Objevují se platformy pro podporu a spolupráci. Pedagogové z různých oblastí jsou propojeni se svými kolegy a mohou být navzájem v kontaktu. Nalézáme zde odkaz na místní komunitu a využívání jejích možností, zároveň poskytující prostor pro řešení reálných situací. Důraz je kladen na přímé účastníky vzdělávání, a to učitele, děti a žáky, jejich rodiče, kteří mají bezprostřední vliv na vzdělávání a jeho podobu. Zainteresovaní občané se takto mají možnost vyjádřit a mít vliv na kvalitu a podobu vzdělávání.

Podobná či stejná témata nalézáme i v projektu místní akční plán rozvoje vzdělávání, zda a jak se je daří naplňovat mezi regionálními aktéry ovlivňujícími vzdělávání, bude reflektováno v závěru výzkumu.

⁷⁸ Thiers, Naomi. 2017.

⁷⁹ Fullan, Michael, Joanne Quinn, Joanne McEachen. 2018.

⁸⁰ Thiers, Naomi. 2017.

⁸¹ *RuhrFutur*. 2020.

⁸² *Unser Ansatz*. 2020.

2.3. Regionální školství v ČR

Tato kapitola představuje část školského systému, který působí na krajské úrovni a jeho základní fungování. Zaměřuji se na školy, se kterými je možné ze strany MAS spolupracovat v rámci projektu Místní akční plán rozvoje vzdělávání. Přičemž MAS může být realizátorem tohoto projektu, který se zabývá spoluprací partnerů v daném území a stanovením priorit a postupů směřujících k cílům vzdělávací politiky v území na základě místních potřeb a možností.⁸³

Vzdělávání obecně je založeno zejména na prvku rovného přístupu, reflektování vzdělávacích potřeb jednotlivce, vzájemném respektu či snášenlivosti. Cílem vzdělávání je práce na rozvoji osobnosti člověka, na zisku všeobecného vzdělání, občané respektují stěžejní principy demokratického fungování společnosti a význam kultury a tradic.⁸⁴

Vzdělávání probíhá na základě systému vzdělávacích programů, které jsou vytvářeny od národní úrovně přes rámcové stupně po školní vzdělávací programy, které si vytváří školy samy a jsou vytvářeny v souladu s rámcovým vzdělávacím programem. Za jeho vydáním stojí ředitel školy nebo školského zařízení.⁸⁵

2.3.1 Školy a školská zařízení v regionálním školství

Vzdělávací instituce (školy a školská zařízení) působící v rámci regionu jsou zřizovány podle školského zákona⁸⁶ a jejich druhy jsou uvedeny v § 7. Mimo jiné se jedná o mateřské, základní, střední školy či základní umělecké školy a školská zařízení pro zájmové vzdělávání.

V rámci regionálního školství jsou převládajícími zřizovateli škol a školských zařízení kraj, obec nebo dobrovolný svazek obcí. Přičemž právní forma jednotlivých institucí je školská právnická osoba nebo příspěvková organizace.⁸⁷

⁸³ *Postupy MAP II. Metodika tvorby místních akčních plánů v oblasti vzdělávání.* 2018. str. 6

⁸⁴ *Zákon č. 561/2004 Sb. O předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání (školský zákon).* 2004. § 2

⁸⁵ *Zákon č. 561/2004 Sb. O předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání (školský zákon).* 2004. § 5

⁸⁶ *Zákon č. 561/2004 Sb. O předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání (školský zákon).* 2004.

⁸⁷ *Zákon č. 561/2004 Sb. O předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání (školský zákon).* 2004. § 8, odst. 1.

2.3.2 Závazné dokumenty v regionálním školství

Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy (dále jen MŠMT) zpracovává dlouhodobý záměr vzdělávání a rozvoje vzdělávací soustavy České republiky. V souladu s tímto dlouhodobým záměrem zpracovává Kraj dlouhodobý záměr vzdělávání a rozvoje vzdělávací soustavy v kraji a překládá jej k vyjádření MŠMT.⁸⁸

Pro každý z oborů vzdělávání napříč stupni vzdělávání vznikají rámcové vzdělávací programy, které se zaměřují na vymezení povinného obsahu, rozsahu a podmínek vzdělávání. Rámcové programy jsou závazným dokumentem pro tvorbu školních vzdělávacích programů, na základě kterých je pak uskutečňováno vzdělávání v konkrétní škole či školském zařízení.

2.3.3 Možnosti spolupráce škol a školských zařízení s různými institucemi na základě školského zákona

Školy a školská zařízení mohou jako právnické osoby uzavírat smlouvy o partnerství pro účely uskutečňování projektu financovaného z prostředků Evropské unie, jehož předmětem je podpora kvality, rozvoje nebo dostupnosti vzdělávání a školských služeb podle školského zákona. Součástí smlouvy musí být doložka osvědčující souhlas zřizovatele s uzavřením smlouvy ze strany právnické osoby vykonávající činnost školy či školského zařízení.⁸⁹

2.4 Možnosti vlivu MAS na vzdělávací instituce regionu

Místní akční skupiny se zaměřují na znalost, mapování a vyhodnocování potřeb svých členů a územních partnerů ve svém regionu a na základě tohoto šetření hledají řešení vhodná k jejich uspokojení. MAS dlouhodobě spolupracují s aktéry vzdělávacích institucí a organizací v území.⁹⁰ Součástí členské základy MAS jsou mimo jiné i obce zřizující školy a školská zařízení v území, a takto je tomu i v případě MAS Aktivios.⁹¹ MAS jsou informovány o vzdělávacích potřebách ze strany zástupců škol, jejich zřizovatelů, dialog je veden také s rodiči, podnikateli a dalšími partnery v území. Dochází tak k výměně názorů o

⁸⁸ Zákon č. 561/2004 Sb. O předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání (školský zákon). 2004. § 9

⁸⁹ Zákon č. 561/2004 Sb. O předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání (školský zákon). 2004. § 32a

⁹⁰ Feyfarová, Eva, a kol. 2018.

⁹¹ Strategie komunitně vedeného místního rozvoje 2016 - 2023. 2020.

vzdělávání a je plánována další spolupráce vzhledem k řešení místních potřeb oblasti školství. MAS se ve školské oblasti zaměřují na zprostředkování koncepčních a strategických zájmů z úrovně státu školám, mimo jiné na základě spolupráce s institucemi či projekty na krajské či národní úrovni. Jako příklad je možné uvést spolupráci s krajskými akčními plány či systémovými projekty.⁹²

Aktivity, které MAS vykonávají v oblasti vzdělávání napříč celou Českou republikou jsou následující:

1. výzvy MAS z Integrovaného regionálního operačního programu (IROP), díky kterým je zajišťována dostupnost investic pro všechny typy škol a zájmové a neformální vzdělávání;
2. animace pro školy a vzdělávací zařízení – MŠ, ZŠ, ZUŠ, SŠ, ZV a NV (jedná se o metodickou činnost a konzultace – zaměřené na sledování, naslouchání a mapování informací o vzdělávání);
3. realizace projektů zaměřených na místní akční plánování a jeho rozvoj (dále jen MAP);
4. interní vzdělávání, které se zaměřuje na přípravu MAS do nového období.⁹³

Výzvy z programu IROP jsou zaměřeny především na podporu venkovských škol dostupnějšími a menšími investicemi a zpřístupnění kvalitního a moderního vybavení učeben.

Animace škol a vzdělávacích zařízení je zaměřena na systematickou péči o zapojené školy, kterým MAS pomáhají s čerpáním tzv. „šablon“. Šablony využívají školy k finanční podpoře neinvestičních aktivit, personálních výdajů ve školách (mzdy školních asistentů, chův, speciálních pedagogů) a jedná se o projekty zjednodušeného vykazování v rámci Operačního programu výzkum, vývoj a vzdělávání (dále jen OP VVV). Podpora je školám poskytována zdarma a její výhoda tkví mimo jiné v efektivním řešení společných potřeb, rozšiřování okruhu kontaktů, nalézání nových partnerů a efektivním přenosu informací a zkušeností mezi jednotlivými kraji. MAS se v rámci této aktivity zaměřují také na oblast zájmového, neformálního a celoživotního vzdělávání, s jejichž zástupci je navazována spolupráce. Zejména se jedná o komunitní školy, zájmové kroužky, hasičské oddíly či univerzity 3. věku, kterým MAS pomáhají v jejich činnosti, zabývají se podporou

⁹² Feyfarová, Eva, a kol. 2018.

⁹³ Feyfarová, Eva, a kol. 2018.

jejich zázemí, organizací a propagačních akcí. Dochází tak k modernizaci zázemí spolků, které se podílejí na aktivitách ve venkovských oblastech.

Projekty Místního akčního plánování rozvoje vzdělávání a jejich realizace představují nástroj pomoci v regionech prostřednictvím komunitního přístupu a strategického plánování. MAS pracují se školami již od svého vzniku a jejich zřizovatelé (obce s rozšířenou působností) jsou často členy MAS. Projektům místního akčního plánování jsou věnovány následující kapitoly práce.

Interní vzdělávání zaměřené na přípravu MAS na další období je pořádáno s cílem proškolení manažerů v metodice LEADER, nových pracovníků, prohlubování kompetencí zkušenějších pracovníků, sdílení inspirativní praxe, podpora Sítě lídrů MAS a příprava pracovníků na další období činnosti.⁹⁴

2.4.1 Místní akční plán rozvoje vzdělávání (MAP)

„Cílem MAP je především stanovovat priority ve vzdělávání a následně se soustředit na jejich realizaci.“⁹⁵ Východiskem realizace místních akčních plánů je zejména komunitní plánování. Komunitní plánování je založeno na účasti obyvatel regionu v diskuzi o důležitých otázkách života daného společenství a podněcuje tak vzájemnou a aktivní spolupráci občanů v tématech, které se jejich života bezprostředně dotýkají. Takto je naplňována základní myšlenka participace. Místní akční plán je pak určitým typem dohody mezi zúčastněnými stranami o podobě vzdělání. Komunitní plánování ve vzdělání touto formou reflektuje místní specifika i potřeby jednotlivých občanů a zaměřuje se na vyhledávání neoptimálnějších řešení v této oblasti. Zároveň je tak navýšen podíl veřejnosti v rámci rozhodovacího procesu pro zajištění rozvoje školství, zájem je soustředěn na místní potřeby a odlišnosti. V rámci komunitního plánování ve vzdělání jde o zapojení všech aktérů⁹⁶, kterých se tato otázka týká, je rozvíjen dialog o podobě vzdělávání a stěžejní myšlenkou jsou zkušenosti všech zastoupených stran a jejich vzájemná spolupráce.

V rámci tvorby MAP je pak potřeba respektovat podstatu komunitně řízeného plánování, která je založena na principech:

- **spolupráce** – při tvorbě MAP se jedná o kooperaci minimálně tří stran, a to zřizovatele (jsou jimi především obce, kraje, případně soukromí zřizovatelé), poskytovatele

⁹⁴ Feyfarová, Eva, a kol. 2018.

⁹⁵ Inspiromat č. 1 Návaznost na již publikované přílohy a metodické zdroje. 2017. str. 7.

⁹⁶ Jedná se o pedagogické pracovníky škol a školských zařízení včetně vedoucích pedagogických pracovníků, rodiče dětí a žáků, zaměstnance veřejné správy a zřizovatele škol působící ve vzdělávací politice, veřejnost, pracovníky organizací působících ve vzdělávání, pracovníky a dobrovolné pracovníky organizací působící v oblasti vzdělávání nebo v asistenčních službách a v oblasti neformálního vzdělávání dětí a mládeže.

(jednotlivé MŠ, ZŠ, ZUŠ a zástupci mimoškolního vzdělávání) a uživatele (děti, žáci, rodiče, zaměstnavatelé);

- **zapojení dotčené veřejnosti do plánovacích procesů** – veřejnost má přístup k informacím, je aktivně informována, s občany probíhají konzultace a jsou zapojeni do plánování;
- **dohody** – směrem k prioritám ve vzdělávání v rámci příslušného území;
- **otevřenosti** – jsou respektovány zásady rovných příležitostí a participovat mohou všechny dotčené zájmové skupiny, zároveň je budována důvěra a spolupráce mezi partnery;
- **SMART** – realizace priorit ve vzdělávání by měla být:
 - **Specifická** (přesně definované aktivity),
 - **Měřitelná** (s uvedenými indikátory),
 - **Akceptovaná** (projednána v rámci partnerství, odsouhlasená, kompetence a povinnosti jsou jasně vymezené),
 - **Realistická** (odráží skutečné potřeby),
 - **Termínovaná** (s jasnými termíny aktivit);
- **udržitelnosti** – místní akční plán je zaměřen na nastavení dlouhodobých procesů spolupráce mezi aktéry na místní úrovni;
- **partnerství** – spolupráce partnerských subjektů při přípravě a realizaci plánu, partneři mají sdílenou odpovědnost, domluveny demokratické principy rozhodování.⁹⁷

„Místní akční plán rozvoje vzdělávání je produktem spolupráce partnerů v území, stanovuje priority a jednotlivé kroky nutné k dosažení cílů vzdělávací politiky v území na základě místní potřebnosti a naléhavosti, lokálních přínosů a podloženosti reálnými daty a analýzami z území (evidence based).“⁹⁸ Hlavní myšlenkou MAP je kvalitní úroveň inkluzivního vzdělávání dětí a žáků a jeho rozvoj v rámci včasné péče, předškolního a základního vzdělávání, ale také zájmového a neformálního vzdělávání. Jde o využití místního potenciálu tak, aby byly rozšířeny příležitosti žáků pro učení se, a také pro sdílení a výměnu dobrých zkušeností mezi pracovníky (pedagogickými i dalšimu) v jednotlivých sektorech vzdělávání. „Hlavním přínosem realizace projektu ve výzvě MAP II je budování a rozvoj udržitelného systému komunikace mezi aktéry, kteří ovlivňují vzdělávání v území.“⁹⁹

⁹⁷ Inspiromat č. 1 Návaznost na již publikované přílohy a metodické zdroje. 2017.

⁹⁸ *Postupy MAP II. Metodika tvorby místních akčních plánů v oblasti vzdělávání.* 2018. str. 6

⁹⁹ *Postupy MAP II. Metodika tvorby místních akčních plánů v oblasti vzdělávání.* 2018. str. 6

MAP tak představuje nástroj MAS, který podporuje pozitivní změny v oblasti vzdělávání a umožňuje síťování mezi aktéry ve výchově a vzdělávání a otevírá dialog o podobě vzdělávání. Do infrastruktury v daném území přináší investice a zaměřuje se na rozvoj potenciálu učitelů, například podporou efektivního čerpání finančních prostředků z Evropských strukturálních a investičních fondů. V rámci území pak MAP koordinuje a zajišťuje rozmanitost aktivit a dotací v souvislosti se „šablonami“ či jinými systémovými projekty. Pro diskusi týkající se tématu českého školství zajišťuje aktérům z pole vzdělávání bezpečný prostor a vytváří mezičlánek pro efektivní komunikaci MŠMT a regionů. Nabízí možnost sdílení inspirativní praxe v rámci území prostřednictvím seminářů, tvorbou skupin k tématu vzdělávání, podporou regionální soudržnosti a tradic, propagací vzdělávání. Zaměřuje se také na podporu a nalézání místních lídrů na základě znalosti území a dlouhodobé spolupráci s aktivními pedagogy.¹⁰⁰

2.4.1.1 Výzva Místní akční plány rozvoje vzdělávání II

Výzvu Místní akční plány rozvoje vzdělávání II vyhlásil Řídící orgán OP VVV (MŠMT) Operačního programu Výzkum, vývoj a vzdělávání v listopadu 2017. „Cílem výzvy je podporovat společné plánování a sdílení aktivit v území a podpořit intervence naplánované v místním akčním plánu vedoucí ke zlepšení kvality vzdělávání v mateřských a základních školách tím, že bude podpořena spolupráce zřizovatelů, škol a ostatních aktérů ve vzdělávání včetně organizací neformálního vzdělávání v místě zaměřená zejména na společné informování, vzdělávání a plánování partnerských aktivit pro následné společné řešení místně specifických problémů a potřeb a vyhodnocování přínosů spolupráce. Důraz bude kladen na podporu pedagogických pracovníků včetně vedoucích pedagogických pracovníků, a to zejména formou vzdělávání, mentoringu, síťování se zkušenými kolegy a podporu spolupráce škol, vzdělávacích a kulturních center (např. školských zařízení, místních knihoven, muzeí, mimoškolních vzdělávacích a kulturních center zřizovaných NNO) v rozvoji gramotností a klíčových kompetencí dětí a žáků. Součástí je podpora aktivit vedoucích k podpoře dětí a žáků ohrožených školním neúspěchem.“¹⁰¹

2.4.1.2 Východiska výzvy Místní akční plány rozvoje vzdělávání II

Základní tezí pro prioritní osu 3 Operačního programu Výzkum, vývoj a vzdělávání (dále jen PO 3 OP VVV) je předpoklad, že kompetentní a motivovaní učitelé a ředitelé jsou

¹⁰⁰ Feyfarová, Eva, a kol. 2018.

¹⁰¹ *Výzva Místní akční plány rozvoje vzdělávání II*. 2018. str. 2

klíčovým článkem kvality škol. Zaměřuje se tedy na podporu prohlubování kompetencí pracovníků ve vzdělávání směrem ke zvyšování kvality inkluzivního vzdělávání, aby pracovníci byli schopni rozpoznávat potřeby a potenciál každého dítěte nebo žáka. Cílí tedy na pedagogické lídry, kteří nastartují změnu směrem ke schopnosti strategického vedení vzdělávání, budou podporovat pracovníky ve vzdělávání a zaměří se na zlepšení jejich profesního rozvoje. Jako důležité vnímá také pochopení a podporu ze strany rodičů, zaměřuje se na propojení výuky s mimoškolními aktivitami žáků a na propojení spolupráce škol s rodiči, ale také s místní komunitou a s pracovním trhem.¹⁰²

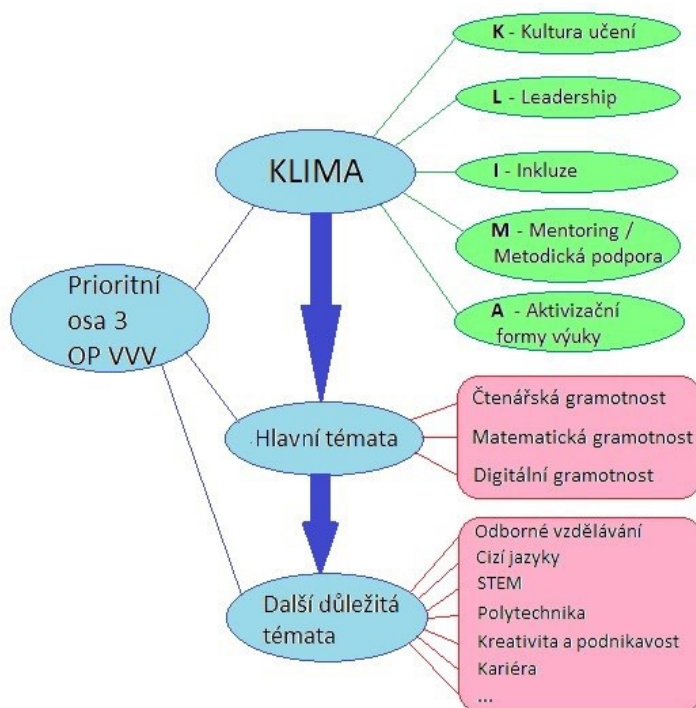
Průřezové oblasti podpory jsou pak témata jako inkluzivní vzdělávání, rozvoj klíčových kompetencí, hodnocení, monitoring a také kompetence v oblasti strategického řízení. Tato témata nalézáme napříč všemi stupni škol a také ve formách vzdělávání ve shodě s cíli PO 3 OP VVV.

System aktivit postupujících všemi cíli PO 3 OP VVV tvoří dohromady akci **KLIMA** (obrázek č. 1), která se zaměřuje na rozvoj motivující kultury zaměřené na co největší úspěch každého žáka i učitele a stálý pedagogický rozvoj školy. Slovo klima značí akronym, který shrnuje důležitá témata kvality škol, a to: **K**ultura učení, **L**eadership, **I**nkluze, **M**etodická podpora učitele (Mentoring), **A**ktivizující formy učení.

Mezi hlavní priority vzdělávání v současnosti patří rozvoj čtenářské, matematické a digitální gramotnosti. Gramotnost v tomto pojetí znamená důraz na praktické uplatnění znalostí, dovedností a postojů v souvislostech propojených se životem. Tyto gramotnosti jsou hlavními tématy i v rámci MAP II, přičemž čtenářská a matematická jsou prioritní a digitální prochází průřezově podaktivitami projektu.¹⁰³

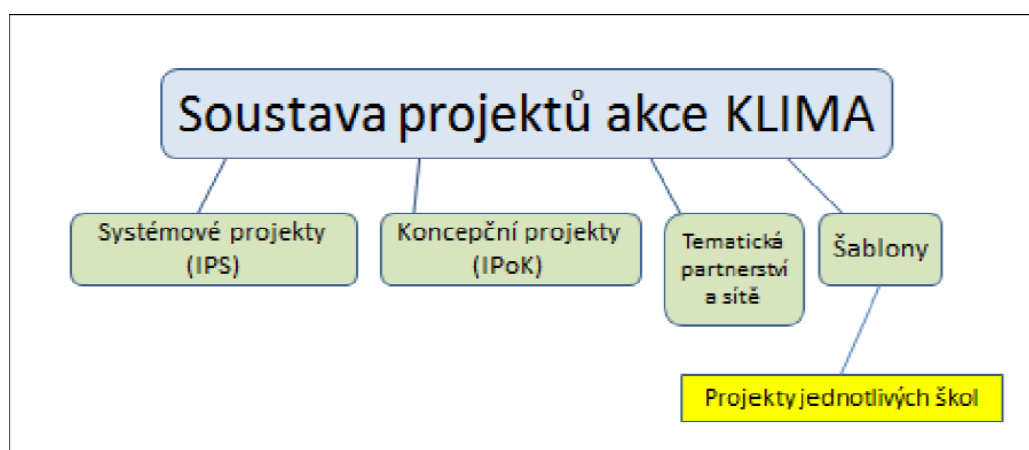
¹⁰² *Postupy MAP II. Metodika tvorby místních akčních plánů v oblasti vzdělávání.* 2018.

¹⁰³ *Postupy MAP II. Metodika tvorby místních akčních plánů v oblasti vzdělávání.* 2018.

Obrázek č. 1: Vize akce KLIMA (Zdroj: *Postupy MAP II. Metodika tvorby místních akčních plánů v oblasti vzdělávání*. 2018. str. 13.)

Projekt MAP II je nedílnou součástí soustavy projektů akce KLIMA (obrázek č.2), které procházejí napříč všemi specifickými cíli PO 3 OP VVV.

Obrázek č. 2: Soustava projektů akce KLIMA (Zdroj: *Postupy MAP II. Metodika tvorby místních akčních plánů v oblasti vzdělávání*. 2018. str. 14.)

Systémové projekty jsou zaměřeny buď na podporu implementace legislativních a dalších změn ve školách (například projekty NPI ČR¹⁰⁴ – dříve NIDV¹⁰⁵ a NÚV¹⁰⁶ zaměřené na podporu inkluzivního vzdělávání) nebo podporující aktivity uvnitř akce KLIMA, tzv. projekty páteřní (projekty NPI ČR zaměřené na metodickou podporu krajských a místních akčních plánů a další). **Projekty místních a krajských akčních plánů navazují v regionálním měřítku na tuto systémovou úroveň.**

Koncepční projekty se zaměřují na tvorbu nových postupů či metodik, například týkajících se implementace Strategie digitálního vzdělávání aj.

Tematické partnerství a sítě pak propojují relevantní subjekty, rozvíjejí centra kolegiální podpory zaměřující se na určitá témata.

Projekty jednotlivých škol a školských zařízení jsou realizovány prostřednictvím tzv. šablon.

Ze systémové úrovně je MAP II podporován ve formě poradenství, metodické pomoci, informování o vzdělávání, možnostech rozvoje kvality vzdělávání a sdílení dobré praxe ze strany systémového projektu Strategické řízení a plánování ve školách a v území (SRP). Jedním z cílů tohoto projektu je podpora akčního plánování v území, takto tedy systémový projekt koordinuje realizační týmy MAP II.¹⁰⁷

2.4.1.3 Obecné informace o výzvě Místní akční plány rozvoje vzdělávání II

V rámci této výzvy jsou podporovány individuální projekty s minimální délkou trvání 36 měsíců a maximální délkou trvání 48 měsíců. Prostředky jsou čerpány z Evropského sociálního fondu. O podporu mohou žádat Místní akční skupiny uvedené v databázi Místních akčních skupin, obce, dobrovolné svazky obcí, sdružení/spolek obcí a městské části hlavního města Prahy.

2.4.1.4 Formy zapojení škol

Se školami, které jsou zapojeny do projektu probíhá spolupráce podle principu zapojení dotčené veřejnosti. Jedná se zejména o zajištění přístupu k informacím, aktivní předávání informací občanům, konzultace s občany (sběr připomínek, zjištění postoje) a spoluúčast veřejnosti na plánování.¹⁰⁸ V rámci komunikačního plánu jsou zapojené školy:

¹⁰⁴ Národní pedagogický institut ČR.

¹⁰⁵ Národní institut pro další vzdělávání.

¹⁰⁶ Národní ústav pro vzdělávání.

¹⁰⁷ *Postupy MAP II. Metodika tvorby místních akčních plánů v oblasti vzdělávání.* 2018.

¹⁰⁸ Inspiromat č. 1 Návaznost na již publikované přílohy a metodické zdroje. 2017.

- pravidelně informovány zasíláním informačního materiálu;
- informovány na jednáních (individuálních či společných);
- jsou s nimi vedeny konzultace, sumarizovány připomínky, zjišťovány postoje a stanoviska k chystanému či konečnému plánu;
- jejich zástupci jsou zapojeni do pracovních skupin nebo řídicího výboru MAP, školy se tak přímo podílejí na vytváření návrhů v MAP.

Spolupracující školy tak mají výhodu spolupodílení se na tvorbě plánu území a MAP může pro školy sloužit jako platforma na regionální úrovni pro sdílení inspirace a zkušeností.¹⁰⁹

2.5 Jaké jsou možnosti občanů, co se týká akčního plánování?

Na základě výše uvedených kapitol by měl projekt MAP II umožňovat občanům účastnit se diskuse o tématech týkajících se vzdělávání, které se jich bezprostředně dotýkají. Informace o fungování a aktualitách by měly být veřejně dostupné a měly by fungovat komunikační kanály pro jejich předávání. MAS zveřejňují informace na webových stránkách, v místním tisku, facebookových stránkách či svými zpravodaji. Každý z dotčených aktérů se může podílet na spolurozhodování v rámci řešených problémů, dokumenty je možné veřejně připomínkovat a o jejich obsahu je vedena diskuse.

V území je navazována spolupráce, je rozvíjeno partnerství a jsou pořádány aktivity zaměřené na sdílení zkušeností a propojení aktérů ve vzdělávání (pedagogů, zřizovatelů, rodičů a dalších). Díky spolupráci s organizacemi působícími i na krajské a státní úrovni jsou zprostředkovávány informace například směrem k MŠMT.

V projektu je podporována soudržnost s místní komunitou, jsou podporovány a navazovány partnerské sítě a zájem o místní komunitu. Aktéři se seznamují s dalšími organizacemi působícími v oblasti, jsou podporováni místní autoři a je rozvíjen potenciál území. V rámci MAP II se krystalizuje skupina lidí, kteří společně jednají se snahou dosahovat společných cílů. Občané se účastní rozhodování v rámci regionálního plánování a je tak posilována jejich aktivní spolupráce směřující k rozvoji a zvýšení kvality vzdělávání. Jsou vytvářeny a prohlubovány vzájemné vazby v daném regionu a je navazována partnerská spolupráce subjektů vzhledem k tématům, kterých se tato otázka týká.

¹⁰⁹ Postupy MAP II. Metodika tvorby místních akčních plánů v oblasti vzdělávání. 2018.

Z výše uvedeného se zdá být zřejmé, že občané mají pro své aktivní zapojení do projektu prostor a že se v něm mohou aktivně angažovat. Jak však tato situace probíhá reálně? Jak se občané v projektu angažují a jaké cíle svým zapojením sledují? Jakou roli hrají v jejich zapojení sociální vazby? Tyto a některé další otázky se pokusím v následujících řádcích zodpovědět.

3. Výzkumná část

V této části práce se nejprve zaměřím na metodologii výzkumu a dále bude následovat samotný výzkum a jeho výstupy.

3.1 Metodologická část

Ve své diplomové práci jsem se rozhodla pro provedení kvalitativního výzkumu. Na začátku výzkumu si tedy pokládám základní výzkumné otázky, které je možné v průběhu výzkumu modifikovat či doplňovat. Jedná se tedy o pružný typ výzkumu¹¹⁰, který zkoumá určité jevy a témata v autentickém prostředí a jehož výstupem je představení sociální reality z pohledu chápání a prožívání lidí¹¹¹. Kvalitativní výzkum se tedy týká života lidí, jejich příběhů, vzájemných vztahů ale třeba také chodu organizací či společenských hnutí.¹¹²

Celý svůj profesní život pracuji ve školství, proto mě velmi zaujala možnost ovlivnit rozvoj vzdělávání v území, kde žijeme, prostřednictvím místního akčního plánování. Zejména se zaměřuji na to, jak zástupci MAS vnímají svou občanskou participaci prostřednictvím působení v těchto projektech, a jak je z jejich strany zapojena veřejnost, které se vzdělávání v území přímo týká.

3.1.1 Výzkumné otázky

1. Jak vnímají zástupci MAS a zapojení občané svou občanskou participaci díky práci v projektu MAP II?

Co chtějí svým zapojením do projektu ovlivnit či změnit?

V jakých procesech chtějí svým zapojením participovat?

Jak vnímají výsledky své participace v rámci místního akčního plánování rozvoje vzdělávání?

2. Jakým způsobem využívají občané v území možnost participovat na projektu MAP II?

Jak je jim možná participace představována a nabízena?

¹¹⁰ Hendl, Jan. 2005.

¹¹¹ Švaříček, Roman, Klára Šedřová. 2007.

¹¹² Strauss, Anselm L., Juliet Corbinová. 1999.

Využívají občané možnost participace na projektu a tím ovlivňovat rozvoj vzdělávání v území?

3. Jakou roli přikládají zapojení občané sociálním vazbám vzhledem k provádění projektu MAP II?

Jakou úlohu mají sítě společenských vztahů při uskutečňování projektu MAP II?

Jak jsou rozšiřovány a utvářeny vazby na další aktéry podporující rozvoj vzdělávání v regionu?

3.1.2 Výzkumný design

Jako výzkumný design, tedy jakési uspořádání či plán výzkumu¹¹³, jsem zvolila případovou studii. Ta se zaměřuje na detailní prostudování konkrétního případu a dokáže tak zachytit jeho charakteristiky.¹¹⁴ V rámci své práce se zaměřuji na zástupce MAS Aktivios a jejich práci v rámci projektu MAP II, jak ji vnímají vzhledem ke své občanské participaci a jakým způsobem zapojují do této činnosti další občany ze svého území.

Prostorové a časové hranice případu v rámci studie jsou jasně vymezené, zkoumání daného sociálního jevu probíhá v reálném kontextu a jsou využívány všechny dostupné zdroje a metody sběru dat. Předmět případové studie pak můžeme považovat za integrovaný systém, který by měl být analyzován ve své komplexnosti. Jednotlivé zkoumané aspekty jsou pak nahlíženy jako součást celku, podstata případu pak může být objasněna díky rozkrytí vztahů mezi jednotlivými součástmi. Badatel se pak pokouší o porozumění případu v jeho přirozeném prostředí. V rámci využívání veškerých dostupných metod sběru dat jsou do výzkumu použity různé formy pozorování a rozhovorů či analýza dokumentů.¹¹⁵ Působení v projektu MAP II je ze své podstaty časově ohraničené, má svá specifika a cíle. V rámci tohoto případu nelze zapomenout na prostředí, ve kterém se odehrává, jelikož je stěžejní pro celý tento projekt. Jeho zkoumání tedy probíhá v kontextu území Blovice a Přešticka. V rámci výzkumu pak budu používat data z dokumentů, které v rámci projektu produkuje MAS Aktivios a zároveň polostrukturované rozhovory se zapojenými občany. Budou tak využity různé metody sběru dat.

Dle Yina je vhodný výběr případové studie v okamžiku, kdy se díky výzkumným otázkám dozvíme, jak nebo proč probíhají události v současnosti. Naše kontrola nad těmito

¹¹³ Švaříček, Roman, Klára Šedřová. 2007.

¹¹⁴ Hendl, Jan. 2005.

¹¹⁵ Yin, Robert K. 2003.

jevy je velmi omezená či nejsou z naší strany kontrolovány a výzkumník je ovlivňuje zcela minimálně či je neovlivňuje vůbec.¹¹⁶ V rámci výzkumných otázek se ptám, jak vnímají zapojené osoby svou občanskou participaci díky zapojení do těchto projektů prostřednictvím MAS, jak podporují další občany k zapojení do projektů a zda je tato možnost ze strany občanů využívána. Dále se zaměřuji na témata týkající se sociálních vazeb, jakou roli v projektu hrají, zda jsou prohlubovány a dále při plánování využívány.

3.1.3 Výběr případu

Pro případovou studii je typické, že výběr případu probíhá záměrně, nespolečně tedy na náhodný výběr. Vybraný objekt by měl mít vlastnosti, které jako badatelé sledujeme. Na základě výzkumných otázek jsou tedy vybírány případy, ve kterých takové procesy probíhají. Dalším kritériem je také ochota jedinců spolupracovat v rámci šetření. Při výběru případu je také nutné brát v úvahu, o jaký případ se jedná. V mé práci je zvolen případ účelově, kdy jsem při jeho volbě vycházela z teoretické literatury zaměřené na občanskou participaci a sociální kapitál, projevující se prostřednictvím projektů MAP II, které provádí MAS. Účelový výběr vychází z úsudku samotného výzkumníka, co bude pozorovat a zda je to možné.¹¹⁷

Pro svou diplomovou práci jsem si zvolila MAS Aktivios, která je příjemcem v rámci projektu Místní akční plán rozvoje vzdělávání II. Jeho zástupci se aktivně zapojují do plánu rozvoje vzdělávání v daném území. Je tedy splněna podmínka toho, že objekt má vlastnosti, které v rámci výzkumu sleduji a probíhají zde zkoumané procesy.

Dalším z kritérií byla ochota zástupců projektu na výzkumu spolupracovat a poskytnout při výzkumu rozhovory a své poznatky zaměřené na jejich vlastní vnímání participace v rámci vykonávaných projektů.

Výběr informátorů pak probíhal účelově vzhledem k zapojení občanů a zástupců různých institucí do projektu MAP II. S těmito informátory byly pak následně vedeny hloubkové rozhovory na jaře a posléze v létě 2020, toto období však bylo poznamenáno mimořádnými opatřeními ze strany Vlády ČR. Rozhovory tedy ve většině případů nebylo možné vést osobně, probíhaly tedy formou vzdálené komunikace přes online platformy či telefon s nahráváním. První rozhovor se uskutečnil s hlavní manažerkou MAP II, dále jsem postupovala metodou sněhové koule, kdy jsem na základě doporučení kontaktovala další respondenty.

¹¹⁶ Yin, Robert K. 2003.

¹¹⁷ Disman, Miroslav. 2002.

Na základě doporučení jsem oslovila několik členů Řídícího výboru MAP (dále jen ŘV MAP), kteří zastupují klíčové aktéry ovlivňující vzdělávání v daném území (ředitele škol či zástupce zřizovatele) a členku pracovní skupiny pro čtenářskou gramotnost, členku pracovní skupiny pro rodiče a zástupkyni organizace zaměřenou na metodickou podporu realizátorů MAP II. ŘV MAP můžeme považovat za hlavní pracovní orgán projektu, jehož role tkví ve společném plánování, rozvoji, aktualizaci a schvalování MAP II.¹¹⁸

3.1.4 Technika sběru dat

Případová studie pracuje pružně vzhledem k množství a typu dat. Výzkumník pracuje s různými dokumenty, s rozhovory či záznamy z pozorování.¹¹⁹ Na základě rozmanitosti pohledů na zkoumané téma, pak kombinace přístupů zajišťuje rozmanité pohledy. Ukazuje se tedy více perspektiv dané problematiky.¹²⁰

Ve svém výzkumu se zaměřuji na získání informací primárně z polostrukturovaných hloubkových rozhovorů, které vycházejí z předem připraveného seznamu témat a otázek. V rámci rozhovoru se jedná o zachycení výpovědi v jejich přirozené podobě a získáváme tak hluboký vhled do subjektivního světa daného jedince.¹²¹ Dále pracuji s dokumenty, které vznikají v rámci projektu MAP II, a se kterými aktéři v rámci projektu operují.

Pro polostrukturované rozhovory jsem si připravila témata a základní body, které kopírovaly hlavní výzkumné otázky odkazující na odbornou literaturu zabývající se občanskou participací, sociálním kapitálem a také dokumenty k projektům MAP II. Rozhovory probíhaly s různou časovou dotací, od cca půl hodiny do dvou hodin vzhledem k možnostem informátorů a k zodpovězení plánovaných bodů. Rozhovory jsem nahrávala a následně přepsala do textové podoby, aby bylo možné přistoupit k jejich analýze.

3.1.5 Analýza dat

Pro přepis rozhovorů jsem použila doslovnou transkripci¹²² a rozhovory jsem žádným způsobem neupravovala. Doslova přepsané rozhovory jsem podrobovala analýze již od počátku výzkumu, další rozhovory jsem tak mohla přizpůsobit postupu v rámci výzkumu a danému informátorovi. Analýzu dat jsem pak prováděla prostřednictvím otevřeného kódování, kdy je text rozdroben na jednotky, které jsou označeny názvy a

¹¹⁸ Řídící výbor. 2020.

¹¹⁹ Hendl, Jan. 2005.

¹²⁰ Švaříček, Roman, Klára Šedřová. 2007.

¹²¹ Švaříček, Roman, Klára Šedřová. 2007.

¹²² Hendl, Jan. 2005.

s takto označenými částmi textu se dále pracuje. Tyto jednotky doporučují Švaříček se Šedřovou ohraničit podle významu, ne formálně.¹²³ Kódem pak myslíme dané označení, které odlišuje jednotku od dalších a reprezentuje určitý jev či téma.¹²⁴ Jako kódy můžeme využívat odborné termíny, které dle nás odpovídají tématům vyskytujícím se v rozhovoru, další možností je možné využít „in vivo kódy“. Jedná se o výrazy, které používají samotní informátoři.¹²⁵

Po vytvoření seznamu kódů jsem přistoupila k jejich kategorizaci, která spočívala v uspořádání podle souvislostí či podobností.¹²⁶ Kategorie pak představují určité zobecnění, klasifikaci a roztrídění dat a jsou vytvářeny ze získaného materiálu během samotného výzkumu.¹²⁷

Pro tvorbu analytického příběhu celého výzkumu bylo dále nutné vytvořit kostru analytického příběhu, který představuje popis kategorií a vztahů mezi nimi. Na pozadí procesu psaní výzkumného textu a analýzy probíhá interpretace. Jedná se o přisuzování významu kategorizovaným datům a jejich spojením. Bylo potřeba nalézt jednotící linii, která obsahuje klíčová tvrzení vztahující se k ústřednímu zkoumanému jevu a vystihuje to, co bylo vyzkoumáno.¹²⁸

3.1.6 Kvalita výzkumu

V rámci kvalitativního výzkumu je platnost či pravdivost (vnitřní validita) celého výzkumu vyjádřena tím, že výsledky můžeme vnímat jako reprezentanty jevů, na které odkazují a jsou zároveň podepřeny důkazy. Při výzkumu je také nutné představit postupy výzkumu a interpretace dat, ty jsem uvedla do předchozích kapitol. Problematická je však také pozice badatele, který je součástí zkoumaného světa, a tak si musíme klást otázku, zda je možné dosáhnout objektivitu výzkumu.¹²⁹ Výzkumník svým vstupem do terénu může ovlivnit procesy v rámci výzkumu, tento jev nazýváme reaktivita. Ve výzkumné zprávě by měly být uvedeny informace o osobě výzkumníka, které by mohly hrát roli směrem k ovlivnění výzkumu.¹³⁰ Jelikož se ve školské oblasti pohybují celý svůj profesní život a momentálně se profesně se zástupci MAS více či méně pravidelně setkávám, některé

¹²³ Švaříček, Roman, Klára Šedřová. 2007.str. 211.

¹²⁴ Švaříček, Roman, Klára Šedřová. 2007.

¹²⁵ Švaříček, Roman, Klára Šedřová. 2007.

¹²⁶ Švaříček, Roman, Klára Šedřová. 2007.

¹²⁷ Hendl, Jan. 2005.

¹²⁸ Švaříček, Roman, Klára Šedřová. 2007.

¹²⁹ Švaříček, Roman, Klára Šedřová. 2007.

¹³⁰ Hendl, Jan. 2005.

z informátorů jsem znala osobně. Moje pozice mi tedy pomohla ke snadnějšímu kontaktování informátorů a přirozenému vedení rozhovorů a bližšímu vzhledu do celého zkoumaného problému. Na druhou stranu bylo složitější „pohlídat“, aby rozhovor neskouzával do osobní roviny a neodbíhal od témat sledovaných v rámci výzkumu.

3.1.7 Etika výzkumu

Ve svém výzkumu jsem se také samozřejmě zabývala etickou otázkou. Dotazované jsem při prvním kontaktování a domlouvání termínu rozhovoru informovala o zaměření výzkumu a výzkumných otázkách. Při započítí rozhovoru jsem je upozornila, že je rozhovor nahráván a vybrané části doslovného přepisu budou použity ve výzkumné části práce. V případě, že by na některou otázku nechtěli odpovědět, mohou tuto možnost využít. Představila jsem jim možnost anonymizace dat, pro kterou se někteří dotazovaní rozhodli. Vzhledem k tomu jsem se následně rozhodla anonymizovat všechny informátory, aby nebylo možné dané účastníky identifikovat. Informátorům byla nabídnuta možnost seznámení s přepisem rozhovoru, kterou využili jen někteří z nich.

V rozhovorech jsem se zaměřovala na udržení hlavní linie sledující občanskou participaci a sociální kapitál v kontrastu s projektem MAP II, části rozhovorů, které by odkazovaly na soukromé záležitosti a bylo by možné účastníky podle nich identifikovat nejsou ve výzkumu uvedeny.

3. 2 Praktická část

V praktické části se nejprve zaměřím na představení činnosti MAS Aktivios a projektu MAP II. Budu vycházet z dokumentů projektu, které jsou MAS zpracovány a jsou volně dostupné na webových stránkách. Dále budou představeny základní kategorie vzniklé z rozhovorů v rámci výzkumu a budou zodpovězeny výzkumné otázky.

3.2.1 Místní akční skupina Aktivios, z.s.

Oblast působení Místní akční skupiny MAS Aktivios, z.s. (původně do roku 2015 Občanské sdružení Aktivios) je jižní Plzeňsko. Velikost území působnosti je 560 km² a žije v něm zhruba 52 000 obyvatel, zahrnuje pouze několik měst, a to Přeštice, Starý Plzenec, Blovice, Mirošov a Hrádek u Rokycan. Území je tedy převážně venkovského charakteru. Původně bylo sdružení založeno v roce 2005 na základě iniciativy

mikroregionů Přešticko a Úslava a soukromých zemědělců z tohoto území. Ve spolku jsou zastoupeny nestátní neziskové organizace, podnikatelé a zástupci samosprávy.¹³¹

Jako původní občanské sdružení spolek vypracoval v roce 2007 Strategický plán „Šance pro jižní Plzeňsko“ dotovaný z finančních prostředků Ministerstva zemědělství ČR. Cílem projektu byla podpora podnikatelů, zemědělců, obcí, církví a neziskových organizací, tak aby byla posílena ekonomika, docházelo k rozvoji regionu, ke zvýšení kvality života ve venkovských oblastech, či k podpoře a obnově kulturního dědictví regionu.¹³²

Na původní dokument navázala Strategie komunitně vedeného místního rozvoje MAS Aktivios, z.s. 2014+, která se zaměřuje na podporu infrastruktury regionu v oblasti dopravy, sociálních služeb a vzdělávání, dále podporuje sociální a prorodinná opatření a oblastí zájmu je také vzhledem k rozvoji venkova obnova a zájem o lesy, krajinný ráz, podpora zemědělských a lesnických podnikatelů.¹³³

Mezi další aktivity, které MAS Aktivios je spolupráce s Provozně ekonomickou fakultou České zemědělské univerzity na Virtuální Univerzitě třetího věku¹³⁴ nebo pořádání vlastních příměstských táborů. V neposlední řadě je to realizace Místního akčního plánu rozvoje vzdělávání, kterému je věnována následující kapitola.

3.2.2 Místní akční plán rozvoje vzdělávání II pro Blovice a Přešticko

Projekt MAP II pro území ORP Přeštice a ORP Blovice, který zpracovává MAS Aktivios, cílí na tvorbu společné platformy podporující plánování a sdílení aktivit zaměřené na zlepšení vzdělávání a výchovy pro rozvoj potenciálu každého dítěte. Do projektu jsou zapojeny všechny cílové skupiny. Zřizovatelé, základní a mateřské školy a organizace zabývající se volnočasovým a neformálním vzděláváním jsou informovány o procesu zpracování MAP II a je jim nabízena možnost se do projektu zapojit. V ŘV MAP je možné nalézt zástupce zřizovatelů, škol a dalších organizací, realizátory projektu či rodiče. Výstupy z jednání a další informace jsou uváděny na webových stránkách MAS Aktivios.¹³⁵

Projekt probíhá od června 2018 do května 2022 a jsou do něj zapojeni všichni aktéři z oblasti školství a vzdělávání z ORP Blovice a ORP Přeštice, zaměřuje se tak na oblasti

¹³¹ *O nás*. 2020.

¹³² *O nás*. 2020.

¹³³ Strategie komunitně vedeného místního rozvoje 2016 - 2023. 2020.

¹³⁴ *V3UV*. 2020.

¹³⁵ *Strategický rámeček*. 2019.

předškolního, základního a neformálního vzdělávání. Projekt si klade za cíl prohlubování partnerství vytvořených v předchozím projektu a tvorbu společného Místního akčního plánu rozvoje vzdělávání pro území obou zmíněných ORP.¹³⁶

Úlohu hlavního orgánu projektu zaujímá ŘV MAP, který se od počátku projektu sešel čtyřikrát. Na svém zasedání mimo jiné projednává aktualizace místního akčního plánu, schvaluje aktualizace Strategického rámce MAP II a investičních priorit či vyhodnocuje naplňování akčního plánu v předchozím období.¹³⁷

3.2.2.1 Území realizace MAP II

V území MAP II se nachází 45 obcí z toho mají pouze Blovice a Přeštice statut města. Obce zřizují celkem 19 mateřských škol, 7 z nich je součástí základní školy. Povinnou školní docházku plní žáci ve 12 základních školách zřizovaných obcemi, přičemž polovina z nich jsou školy neúplné, pouze s prvním stupněm. V šesti základních školách je na prvním stupni ve třídě sloučeno více ročníků. Druhý stupeň vzdělávání mohou žáci plnit také na víceletém gymnáziu v Blovicích. V území se nachází dvě základní umělecké školy a odloučená pracoviště základní umělecké školy mimo území MAP II a středisko volného času v Přešticích a dům dětí a mládeže v Blovicích. V území se nachází komunitní škola a mateřská škola provozovaná organizací Holubník, z.s. a přípravný stupeň ZŠ speciální a Praktické školy Diakonie ČCE Merklín. V Blovicích se pak nachází odloučené pracoviště ZŠ a SŠ Oselce, zřízené podle § 16 odst. 9 školského zákona.¹³⁸

¹³⁶ *Výroční zpráva MAS Aktivios, z.s. 2018. 2019.*

¹³⁷ *Řídící výbor. 2020.*

¹³⁸ *Místní akční plán rozvoje vzdělávání MAP II Blovicko a Přešticko. 2020.*

Počty škol/školských zařízení v území MAP II

Typ zařízení	Počet	Obce
Počet obcí s MŠ	18	Přeštice, Dolní Lukavice, Horšice, Chlumčany, Lužany, Merklín, Řenče, Štěnovice, Borovy, Oplot, Příchovice, Blovice, Chlum, Chocenice, Letiny, Zdemyslice, Seč, místní část Přeštic - Skočice
Počet obcí se ZŠ jen 1. stupeň	6	Dolní Lukavice, Horšice, Lužany, Řenče, Chocenice, místní část Přeštic - Skočice)
Počet obcí se ZŠ 1. i 2. stupeň	6	Chlumčany, Merklín, Přeštice, Štěnovice, Blovice, Letiny
Počet obcí se Základní uměleckou školou	4	ZUŠ Blovice, ZUŠ Přeštice, Chlumčany a Štěnovice (odloučená pracoviště ZUŠ Dobřany)
Počet obcí se Střediskem volného času	2	Přeštice, Blovice
Počet obcí se SŠ, gymnázií, SOŠ, SOU a odbornými učilišti	1	Blovice

Tabulka č. 1: Počty škol/školských zařízení v území MAP II (Zdroj: *Místní akční plán rozvoje vzdělávání MAP II Blovicko a Přešticko*. 2020. str. 18 – 19, upraveno autorkou)

3.2.2.2 Zapojení aktéři

V rámci MAP II probíhá analýza dotčených skupin, ze které vyplývá zaměření obsahu nabídky aktivit pro dané cílové skupiny.

Pro vedoucí pracovníky škol a školských zařízení se projekt zaměřuje na rozvoj v pedagogické i administrativní oblasti, zajištění kvalitního zázemí a vybavení škol, strategii dlouhodobého rozvoje zařízení a možnost vzdělávání, výměny zkušeností a spolupráci s dalšími vedoucími pracovníky uvnitř i vně regionu.

U pedagogických pracovníků škol se MAP II zaměřuje na podporu motivace, dalšího vzdělávání, výměnu zkušeností a na zjištění potřeb a jejich naplnění.

Cílová skupina pracovníků působících ve vzdělávání jako jsou například středisko volného času, školní družiny, knihovny, muzea či neziskové organizace je podporována ve společném zájmu působit jako partner škol a školských zařízení.

Zaměstnanci veřejné správy a zřizovatelů škol jsou v projektu součástí diskuse zaměřené na zvýšení kvality vzdělávání v regionu. Mají zájem na fungování škol a jejich rozvoji a na podpoře vzdělanosti v regionu.

S ohledem na děti a žáky je podporován spravedlivý a rovný přístup ke vzdělávání s ohledem na rozvoj jejich kompetencí, který je zajišťován díky kvalitnímu pedagogickému i nepedagogickému personálu.

Rodiče dětí a žáků pak požadují kvalitní systém formálního i neformálního vzdělávání. V projektu se tedy realizátoři zaměřují na spolupráci rodičů se školou a jejich zapojení do projektu tak, aby byly jejich potřeby ve vzdělávání zohledněny.

V projektu není opomenuto ani zapojení veřejnosti, jelikož dle realizátorů jsou školy a školská zařízení důležitou součástí kulturního dění ve venkovských obcích. Veřejnost je tedy o aktivitách projektu informována, zároveň jsou jí zprostředkovány i informace o volnočasovém vzdělávání či vzdělávání dospělých.¹³⁹

Do projektu se může zapojit každý zájemce a to například připomínkováním dokumentů, které jsou zveřejňovány na webových stránkách MAS Aktivios. Připomínky je možné zasílat na uvedené e-mailové adresy a následně budou projednány na zasedání ŘV MAP. Zástupci MAS pak dotčené občany informují o způsobu vypořádání jejich připomínky.¹⁴⁰

Veřejnost se může do projektu také zapojit účastí na nabízených aktivitách či účastí v pracovních skupinách, které jsou pro zájemce otevřené.¹⁴¹

3.2.2.3 Aktivity projektu MAP II

V projektu jsou realizovány aktivity navržené v rámci předchozího projektu MAP I jako výstupy jednání pracovních skupin, rozhovorů vedených s managementem škol a průzkumu zájmů a potřeb škol.

I v navazujícím projektu MAP II jsou zřízeny pracovní skupiny, které například navrhují a realizují aktivity zaměřené na jednotlivé gramotnosti, předkládají témata pro

¹³⁹ *Místní akční plán rozvoje vzdělávání MAP II Blovičko a Přeštice*. 2020.

¹⁴⁰ *Dokumenty MAP II*. 2020.

¹⁴¹ *Pracovní skupiny*. 2020.

školení či exkurze a přinášejí prostor pro diskusi a sdílení zkušeností. Pro podporu rozvoje kvalitního vzdělávání probíhají různé vzdělávací semináře, exkurze či diskuze. Probíhá také mapování potřeb škol zaměřené na čtenářskou, matematickou gramotnost, inkluzivní vzdělávání či investice.¹⁴²

V rámci projektu proběhlo v období od září 2018 do ledna 2019 šetření zaměřené na potřeby základních a mateřských škol, do kterého se všechny dotčené školy zapojily. Z individuálních a skupinových rozhovorů s vedením škol případně se zástupci pedagogů vznikl popis potřeb škol na území MAP II Blovic a Přeštice a oblasti, ve kterých by bylo potřeba školám a jejich zástupcům pomoci a tímto směrem zaměřit podpůrné aktivity.¹⁴³

Na základě výstupů z rozhovorů se školami, z mapování potřeb škol, jednání pracovních skupin, z výstupů hodnotících zpráv ČŠI či analýz MŠMT a dalších dokumentů vztahujících se k území působení¹⁴⁴ tedy vyvstaly následující priority:

1. Infrastruktura pro výchovu a vzdělávání – zlepšení úrovně areálů tak, aby odpovídaly současným trendům a odpovídaly současným požadavkům na kvalitu výchovy a vzdělávání; prostřednictvím modernizace a údržby vybavení je zajištěno zavádění inovativních výukových metod a moderních technologií do výuky; sdílení infrastruktury a vybavení navzájem mezi školami nebo školami a dalšími subjekty.

2. Kvalitní vzdělávání – zaměření na individualizaci vzdělávání dětí a naplnění tak potenciálu každého dítěte; jako podpora budou realizovány projektové dny či exkurze; vytvoření podmínek pro zajištění moderní výuky v klíčových oblastech výchovy a vzdělávání; bude zajišťována podpora pracovníků působících ve vzdělávání, rodičů a zřizovatelů, jako podpora jsou nabízeny školicí a vzdělávací aktivity, výměny zkušeností, příkladů inspirativní praxe; podpora dostupnosti neformálního a volnočasového vzdělávání.

3. Komunikace a spolupráce ve vzdělávání – prioritou je posílení a rozšíření komunikace mezi jednotlivými aktéry ve vzdělávání; jsou podporovány příležitosti pro setkávání a výměnu zkušeností mezi školami, pedagogy, zřizovateli, rodiči a dalšími organizacemi; jsou připravovány aktivity na propojení spolupráce a posílení komunikace rodičů a škol.¹⁴⁵

V rámci projektu jsou připravovány pro cílové skupiny následující aktivity:

1. Pracovní skupiny pro čtenářskou, matematickou gramotnost, rovné příležitosti a financování ve vzdělávání, ve kterých se setkávají cílové skupiny

¹⁴² *Místní akční plán rozvoje vzdělávání MAP II Blovicko a Přešticko*. 2020.

¹⁴³ *Místní akční plán rozvoje vzdělávání MAP II Blovicko a Přešticko*. 2020.

¹⁴⁴ *Místní akční plán rozvoje vzdělávání MAP II Blovicko a Přešticko*. 2020.

¹⁴⁵ *Strategický rámeček*. 2019.

včetně učitelů a rodičů minimálně čtyřikrát do roka (některé pětkrát až šestkrát), MAS Aktivios navíc zřizuje i pracovní skupinu pro rodiče;

2. Pravidelná setkávání cílových skupin - setkávání zástupců škol zhruba šestkrát do roka, kdy se jedná o výměnu zkušeností, inspirace a sdílení;

3. Výměna zkušeností s diagnostikou dětí v MŠ, v rámci které je navázána spolupráce s paní Mgr. Bednářovou a pracuje se na základě metodiky „Klokanových kufrů“, které mají školy díky MAS Aktivios zapůjčeny (seminář probíhá dvakrát ročně);

4. Zjišťování a řešení logopedických problémů dětí v MŠ, kdy MAS Aktivios školám zprostředkovává mateřským školám logopeda, který jezdí do školek a pracuje s dětmi s logopedickými vadami;

5. Čtenářské dobrodružství – ve spolupráci s herci Divadla J. K Tyla v Plzni jsou pořádány akce ve školách pro děti;

6. Školní čtenářské dílny, v rámci kterých jsou pořádány besedy s autorkou knih, jedná se o akci desetkrát až patnáctkrát za rok;

7. Spolupráce mateřských škol a veřejných knihoven, kdy do mateřské školy přichází paní knihovnice, děti si vybírají knížku, která se jim líbí a paní učitelky jim z ní čtou, na závěr mají společnou besedu s autorkou;

8. Workshopy na rozvoj matematických, logických a přírodovědných gramotností, na kterých spolupracuje MAS Aktivios se spolkem Ametyst z Prusínů (celkem je těchto workshopů pořádáno zhruba 20 za rok);

9. Workshopy na podporu kreativity v ZŠ, ty jsou zaměřeny na animaci a jsou pořádány ve spolupráci s Juniorfestem (filmový festival pro mládež), workshopy jsou pořádány pro školy, jeden je také připravován pro rodiče s dětmi (jedná se o osm workshopů ročně);

10. Workshopy k podpoře dobrého klimatu ve třídách, ve kterém je možné si zpracovat plán preventivních aktivit pro podporu dobrého klimatu ve třídách;

11. Rozvoj pedagogů prostřednictvím supervize a mentoringu, jedná se o zhruba půlroční spolupráci s konkrétní mateřskou školou;

12. Půjčovna pomůcek a her – ta slouží především pro zapojené mateřské a základní školy, které takto mohou sdílet pomůcky, případně se inspirovat pro jejich koupi;

13. Budování znalostních kapacit – pořádání workshopů a přednášek zhruba desetkrát až patnáctkrát za rok;

14. Spolupráce MŠ/ZŠ a muzea, aktivity jsou zaměřené na zvyšování povědomí o regionu;

15. Letní škola pro pedagogy.¹⁴⁶

Během jednoho kalendářního roku (v tomto případě 2019) je pro cílové skupiny pořádáno minimálně sedmnáct workshopů, besed a dalších akcí¹⁴⁷, 20 již zmíněných workshopů s Ametystem, pracovní skupiny se sešly patnáctkrát¹⁴⁸ a zasedání Řídícího výboru se konalo dvakrát¹⁴⁹.

Pro ilustraci níže přikládám propagační leták projektu MAP II Blovice a Přestice.

¹⁴⁶ *Akční plán 2020 – 2021*. 2020., doplněno informacemi z rozhovoru s Respondentkou 1 (zástupkyní MAS).

¹⁴⁷ Informace získány sečtením aktivit za rok 2019, dostupné z: <https://www.mas-aktivios.cz/map-ii/aktivity-pro-vas/probehlo/>

¹⁴⁸ Informace získány sečtením setkání všech pracovních skupin za rok 2019, dostupné z: <https://www.mas-aktivios.cz/map-ii/pracovni-skupiny/ctenarska-gramotnost/>

¹⁴⁹ Informace získány sečtením setkání Řídícího výboru MAP za rok 2019, dostupné z: <https://www.mas-aktivios.cz/map-ii/ridici-vybor/zasedani-rv-map-ii-blovice-a-prestice/>

Místní akční plán rozvoje vzdělávání II Blovice a Přeštice (MAP II)

Reg. č. projektu: CZ.02.3.68/0.0/0.0/17_047/0009133
Doba trvání projektu: 1. 6. 2018 – 31. 5. 2022
Realizátor: MAS Aktivios, z.s.

www.mas-aktivios.cz
f masaktivios1

MAP II pokračuje další 4 roky s podporou rozvoje kvalitního vzdělávání dětí a žáků v oblasti předškolního, základního a neformálního vzdělávání. Zapojte se do MAPu spolu s námi.

EVROPSKÁ UNIE
Evropské strukturální a investiční fondy
Operační program Výzkum, vývoj a vzdělávání

Obrázek č. 3 Informační leták (ZDROJ: <https://www.mas-aktivios.cz/map-ii/map-ii-2018-2022/>)

3.2.3 Představení respondentů

V rámci výzkumu byly vedeny rozhovory s devíti respondenty a pro potřeby analýzy a interpretace dat jsou označeni jako Respondent/ka 1 až 9.

Respondentka 1

Respondentka pracuje v rámci MAS již 11 let ve všech oblastech týkajících se rozvoje regionu. Zabývala se tedy Programem rozvoje venkova, programem IROP a spolupracovala již na projektu MAP I. Na toto téma uvádí: „*Já vzpomínám, že se o tom mluvilo již v roce 2014, kdy jsme byli na nějaké konferenci MASek, tam padalo MAP, KAP, my jsme vůbec nevěděli, o co jde, a protože jsme dělali v rámci Přeštice a Úslavy meziobecní spolupráce a Blovice projekt meziobecní spolupráce, který předcházel MAP I. Hodně jsme se věnovali vzdělání, to byla jedna kapitola, vznikaly tam projekty a myšlenky, které by byly fajn uskutečnit, my jsme se ptali, kdo by měl být za to zodpovědný v budoucnu za tu realizaci, vyšlo z toho MAS Aktivios, protože mají (místní akční skupiny) záběr takový hodně široký, je tam spolupráce se školami, obcemi, podnikateli, ten záběr je široký a ty místní akční plány jsou o tom propojování té platformy obce, rodiče, škola a tak. A místní akční plán jsme zpracovali pro dvě ORP – Blovice a Přeštice. Já jsem v MAP II od roku 2018 hlavní manažer a máme jeden sloučený projekt. Dříve byly dva projekty jeden pro ORP Přeštice a jeden pro ORP Blovice. Tak nějak v tom vykrytalizovalo, že se to sloučilo a já jsem hlavním manažerem.*“

Jedná se tedy o pracovníci MAS Aktivios, která byl u vzniku projektu MAP I a MAP II a touto oblastí se dlouhodobě zabývá.

Respondentka 2

Respondentka 2 je dlouholetá aktivní učitelka na základní škole, která byla oslovena ke spolupráci hlavní manažerkou projektu. Jako vysvětlení svého působení v rámci MAP II uvádí: „*Já jsem tam hlavně zapojená v té části čtenářské gramotnosti, byla jsem oslovena paní Hanzlíkovou z toho důvodu, že připravovali pro školy materiály typu, že si vybereme nějakou knížku a vypracujeme na ní pracovní listy a pak je budeme dávat těm školám k dispozici, pokud do toho budou chtít vstoupit. To bylo úplně na tom počátku samotném a pak se od toho začaly odvíjet další věci.*“

Respondentku nejvíce zaujala možnost sdílení a předávání poznatků či zkušeností mezi kolegy. „*Já jsem se rozhodla proto, že mě to samozřejmě zaujalo, protože já jsem ten typ, který vytváří rád ty výukové materiály a podporuje ty další školy a nabízím jim prostě*

to co sám umí, aby to bylo využitelné i pro ostatní.“ Respondentka je aktivní i v jiných projektech zaměřených na podporu pedagogů daných oborů, navazuje tedy spolupráci i mimo projekt MAP II.

Respondentka 3

Jedná se o ředitelku mateřské školy na malé obci, která je zapojena do ŘV MAP a také byla členkou pracovní skupiny pro rovné příležitosti. Funkci ředitelky zastává již déle než pět let a do projektu se zapojila mimo jiné z důvodu možnosti sdílení zkušeností a také snahy být součástí místního společenství. *„Já co vykonávám, jezdím na ty řídicí výbory, tam se jakoby aktivně účastním, pak dělám takové ty projektové karty jakoby za ředitele a jinak se i potkáváme, když k nám pracovnice z MAS přijedou, protože děláme třeba jako rozhovory a specifika na tu MŠ, co máme v plánu jako takové setkávání nebo potkávání, co by školka potřebovala, nebo co je pro ten region, že si myslíme, potřebné.“*

Jako hlavní důvod pro zapojení do projektu uvádí: *„... mít hlavně přehled o všech těch výzvách, co by jsme mohli udělat pro rozvoj naší školky. A to jako ovlivnit a mít tu příležitost, aby to bylo napasované pro naši školku, pro to vzdělávání, nějaký takovýhle příležitosti prostě mít možnost to ovlivnit.“* Zapojení do projektu vnímá především jako příležitost pro navázání kontaktů a vazeb s dalšími zástupci vedení škol a případně pro zajištění programů a benefitů pro vlastní školu. Z rozhovoru vyplynulo, že se díky kontaktům navázaným díky MAS Aktivios přestala ve své práci cítit osaměle a může se s aktuálně řešenými tématy poradit s kolegy z jiných škol, což jí práci velmi usnadňuje.

Respondentka 4

V tomto případě se jedná o ředitelku ZŠ a MŠ, která je zapojená v jedné z pracovních skupin a působí jako náhradnice ŘV MAP. Ve funkci ředitelky je poměrně krátkou dobu, ovšem má dlouholeté zkušenosti jako učitelka na základní škole. Škola, ve které působí využívá aktivity projektu v části ZŠ i v části MŠ. *„My využíváme MAS Aktivios na to, že mám kolegyni a sebe, v pracovní skupině MAS Aktivios, já jsem v pracovní skupině rovné příležitosti (...), a pak mám kolegyni, která je v pracovní skupině čtenářské a matematické gramotnosti. Tak využíváme vlastně různé aktivity, které nám MAS Aktivios nabízí.“* Dále uvádí, že jí zapojení přináší výhody v zisku příkladů inspirativní praxe z jiných škol, z těch čerpá při práci ve vlastní škole. Snaží se o aplikaci získaných zkušeností a podporu vývoje vzdělávání a využívání nových metod práce. Jako velmi pozitivní vnímá také to, že

navazuje spolupráci s dalšími ředitelkami škol podobného typu a mohou společně řešit aktuální otázky či problémy.

Respondent 5

Tohoto respondenta jsem zkontaktovala jako zástupce zřizovatele. Jedná se o starostu jednoho ze zapojených měst, který působí v ŘV MAP a účastní se tak schvalovacích a plánovacích procesů projektu. Jako starosta města působí dva roky, ovšem oblast komunitního plánování a projektů ho zajímá delší dobu, jak uvádí v úvodu našeho rozhovoru. Jako jeden z důvodů zapojení do projektu uvádí: *„(...) to co bylo pro mě přínosem, to co sem tam viděl, že se vlastně i v tej době připravovaly projekty do IROPU a do dalších vlastně dotačních titulů, který se týkají vlastně nějaký investiční podpory školství a ten MAP jako takový, respektive ty náměty, které v něm byly obsaženy a schváleny tak byly, vlastně to byla podmínka pro to, abyste mohli o ty investiční koncepty žádat.“* Prostřednictvím uvedení investičních záměrů do projektu MAP II v daném území, tedy dochází k možnosti žádat o podporu z dotačních titulů IROP. Další z výhod pak respondent nalézá ve faktu, že *„role zřizovatele je v tom, že se v rámci procesu zpracování MAP dozvěděl o potřebách, který ty školy by měly v téhle té oblasti.“* Jako zřizovatel tak může poznat a pochopit potřeby svých subjektů a podpořit je tak v jejich práci.

Respondentka 6

V rámci projektu jsou jednou z cílových skupin rodiče mezi které patří i tato informátorka. Účastní se pracovní skupiny pro rodiče a zapojila se na základě toho, že má zkušenosti z hodnocení vzdělávacích programů dotovaných z prostředků Evropské Unie a *„...takže i z tohohle hlediska mě ta oblast vzdělávání zajímá, mám k ní vztah.“* Ke spolupráci byla oslovena hlavní manažerkou MAP II i v souvislosti s jejím členstvím v Radě rodičů na ZŠ. Jako plus svého zapojení do projektu nalézá ve faktu, že se může *„(...)dát pohled náš, jako rodičů do toho.“* Na projektu jí dále velmi zaujalo, že je *„regionální, žádná jiná organizace tady nemá nějaký vzdělávací projekty“*. Pracovní skupina pro rodiče vnáší do projektu pohled z této strany a připomínkuje v tomto ohledu i vznikající dokumenty. V pracovní skupině vznikají náměty na přednášky či zajímavé aktivity pro cílovou skupinu rodičů a na druhou stranu získávají vhled do problematiky škol.

Respondentka 7

Pro příjemce dotací pro projekty MAP II funguje metodická podpora v rámci přímo řízené organizace MŠMT (tedy řídicího orgánu OP VVV), a to NPI ČR. Má osobní zkušenosti s působením v rámci MAS a byla součástí realizačního týmu MAP a o tuto oblast se zajímá již dlouhou dobu. *„Pro úspěšný rozvoj venkovských oblastí je zásadní také poskytování kvalitního vzdělávání, proto se MASky ve většině ORP zapojily do projektů OP VVV - Místní akční plány rozvoje vzdělávání, které jsou na zkvalitnění vzdělávací soustavy v regionech přímo zaměřené.“* Jako výhodu tohoto projektu vnímá, že *„MAS vede trvalý dialog o potřebách území, které vznikají zespona a v rámci partnerství. Společně plánují, realizují a vyhodnocují strategie a rozvojové aktivity ve všech oblastech života, tedy i v oblasti vzdělávání zaměřené na MŠ, ZŠ, ZUŠ, neformální a zájmové vzdělávání v územích.“* Se zástupci MAS je v pravidelném kontaktu a poskytuje jim aktuální informace od Řídicího orgánu, a také informace týkající vzdělávací oblasti.

Respondentka 8

Respondentka působí v ŘV MAP jako odborný konzultant MAP II, a také jako zástupce zřizovatele. Ve školské oblasti působí po celý svůj profesní život, tedy již přes třicet šest let. Polovinu z této aktivní kariéry působila jako učitelka, druhou polovinu pracuje na odboru školství v jedné z ORP, kde má projekt svou oblast působení. Do projektu se zapojila *„protože, když jsem vedoucí odboru školství v obvodu, tak bych měla vědět, co se ve školství děje.“* Na projektu velmi oceňuje, že *„ten projekt dá školy dohromady trošku tady v tom území.“* Mimo setkávání v rámci ŘV MAP se účastní se školami například i různých setkání či návštěv inspirativních subjektů. Sleduje dění v projektu a případně svou odborností pomáhá při realizaci jednotlivých kroků. Velmi oceňuje realizační tým MAP II, *„že ta děvčata, která to dělají tady, že i svojí individualitou a osobností dokázaly tady, hlavně ty mateřiny a malotřídky, jako do toho hodně vtáhnout, že se to povedlo díky těm děvčatům, že se to podařilo uvést v život.“*

Respondentka 9

Poslední z respondentek pracuje ve školské oblasti již třetí dekádu. Při své činnosti v projektu MAP II využívá profesní zkušenosti ze základních a středních škol, či z organizace zabývající se další vzděláváním pedagogických pracovníků. V projektu působí v ŘV MAP jako zástupkyně Individuálního projektu systémového SRP, realizovaného NPI ČR, kde působí jako vedoucí centra podpory. A jako jeden z důvodů pro

vstup do projektu uvádí: „(...) mě dlouhodobě zajímá kvalita škol, primárně v oblasti pedagogického vedení. Zvýšení kvality škol v území na základě komunitního přístupu je hlavním cílem MAP (...)“. Dalším přínosem projektu je dle respondentky propojování aktérů v území a návaznost na strategické záměry státu. Mimo plánovaná jednání ŘV MAP je se zástupci MAS v pravidelném kontaktu, sleduje jejich aktivity, které by měly podporovat úspěšnost škol a na pravidelných setkáních představuje možnosti dalšího rozvoje vzdělávací oblasti v území.

3.2.4 Projekt MAP II – prostor pro participaci a rozvoj sociálního kapitálu

V této části práce představuji výstupy samotného výzkumu, který jsem provedla s respondenty zapojenými do projektu MAP II. Přináším zde přehled názorů a zkušeností aktérů projektu.

Pro přehlednost jsou výsledné kategorie podřazeny čtyřem tématům:

- **Důvody pro zapojení do projektu**
- **Způsoby zapojení občanů do projektu**
- **Úspěšnost zapojování občanů do projektu**
- **Sociální vazby a jejich role v projektu**

3.2.4.1 Důvody pro zapojení do projektu MAP II

Zajištění kvalitního vzdělávání a jeho podmínek

Pro samotné MAS bylo zapojení do projektů MAP jakýmsi dalším krokem v jejich snaze o posun venkovských regionů. Dlouhodobě spolupracovaly s aktéry z různých sfér v území a na základě vykonávaných projektů vedly diskusi o vývoji oblasti působení. Po vyhlášení výzev MAP se pak objevily mezi možnými realizátory projektů a začaly se tak zapojovat i do této oblasti.

Jak uvádí jedna z respondentek: „Pro úspěšný rozvoj venkovských oblastí je zásadní také poskytování kvalitního vzdělávání, proto se MASky ve většině ORP zapojily do projektů OP VVV - Místní akční plány rozvoje vzdělávání, které jsou na zkvalitnění vzdělávací soustavy v regionech přímo zaměřené.“ (Respondentka 7)

Dochází tak k zapojení dalších aktérů do snahy o rozvoj území, a to škol a školských zařízení. S některými cílovými skupinami již měla MAS Aktivios zkušenosti i před započítím projektu MAP. Tato oblast pro ně tedy nebyla zcela neznámá: „(...) my jsme

organizovali již 5-6 let příměstské tábory, se školami i dětmi pracujeme, je nám to hodně blízké (...)“ (Respondentka 1) Zapojení těchto aktérů do dalšího plánování rozvoje oblasti bylo určitým přirozeným vyústěním dosavadních aktivit.

„Zvýšení kvality škol v území na základě komunitního přístupu je hlavním cílem MAP (...)“ (Respondentka 9) Toto byl také jeden z důvodů zapojení do projektu MAP. Dlouhodobě se zabývá podporou zvyšování kvality škol zejména v oblasti pedagogického vedení a v tomto projektu může v této oblasti nadále pracovat a uplatňovat své zkušenosti.

Pro zajištění kvalitního vzdělávání je však potřeba zajistit chod školy, a to i po materiální stránce. Toto hledisko pak zmiňuje další z respondentů, zástupce zřizovatele škol a školských zařízení.

„(...) v té době se připravovaly projekty do IROPu a do dalších dotačních titulů, který se týkají vlastně nějaký investiční podpory školství a ten MAP jako takový, respektive ty náměty, které v něm byly obsaženy a schváleny, tak byly podmínka pro to, abyste mohli o ty investiční koncepty žádat (...)“ (Respondent 5)

Pro to, aby mohla škola získat podporu z programu IROP, je potřeba svůj projekt uvést do projektu MAP dané oblasti. Tento aspekt je tedy pro rozvoj škol velmi důležitý, jelikož podmiňuje jejich další možnosti v oblasti materiálního zajištění vzdělávání.

V rámci diskuse se pak zřizovatel mohl dozvědět, jaké potřeby školy mají a v tomto smyslu dále plánovat investice, jak na toto téma uvádí respondent.

„(...) jedno z těch nejdůležitějších spatřuju v tom, že ten proces toho scházení se vedl k tomu, že jsme diskutovali o možnostech a to koneckonců zajímá i toho zřizovatele, o možnostech tý investiční podpory, nejen investiční, ale týkající se vytvoření podmínek, aby se dobře učilo.“ (Respondent 5)

Rozvoj kvalitního vzdělávání však nezávisí pouze na materiálním zajištění, ale také na samotném vzdělávání, výukovém procesu a tím pádem i systematickém rozvoji této oblasti. Jako příležitost pro zajištění této stránky, vnímá zapojení do projektu další z dotazovaných.

„(...) mít přehled o všech těch výzvách, co bysme mohly udělat pro rozvoj naší školky. A to jako ovlivnit a mít tu příležitost, aby to bylo napasované pro naši školku, pro to vzdělávání, nějaký takovýhle příležitosti prostě mít možnost ovlivnit.“ (Respondentka 3) Vnímá tedy jako důležité reagovat na aktuální situaci, která v jejich škole panuje a možnost využít všechny dostupné prostředky pro podporu pedagogického procesu tak, aby byly

dosaženy kýžené výsledky a byl podpořen rozvoj školy a tím i kvalita poskytovaného vzdělávání.

Další z respondentek se o vzdělávací oblast zajímá i z pohledu hodnotitele projektů ve vzdělávací oblasti. Tento projekt ji zaujal, jelikož se jedná o místní rozměr. Doslova uvádí, že *„(...) protože je to tady regionální, žádná jiná organizace tady nemá nějaký vzdělávací projekty.“* (Respondentka 6) Projekt je takto blíže potřebám zapojených subjektů a občanů, je s nimi v kontaktu a pružně reagovat na aktuální situace.

Shrnutí: Pro zástupce MAS byl vstup do projektu určitým novým směrem v jejich práci v daném území, s některými z cílových skupin již pracovali v minulosti a nyní je kooperace ještě více prohloubena a je možné takto podporovat zainteresované subjekty. Zástupci zřizovatelů pak vnímají propojenost projektu s dalšími dotačními tituly, díky kterým mohou své školy rozvíjet. Dalším důvodem je zisk přehledu možnostech podpory rozvoje školy či dlouhodobý zájem o zvyšování kvality ve vzdělávací oblasti.

Podpora a pomoc

Školy a jejich zástupci, kteří se do projektu MAS zapojují velmi oceňují podporu, které se jim ze strany zástupců MAS dostává. Na společných setkáních jsou představovány úspěchy škol, které nemusí být na první pohled zřejmé a může tak být změněn i celkový dojem z aktivit dané organizace.

„(...) zmíníme, že tahle škola to dělá dobře, že má dobré připomínky a ten starosta je taky už pyšný na tu svoji školu, že to dělá dobře a postupně přehodnotí ten vztah (...) Na těch setkání starostů dáváme příklady. Někdy je ten vztah opravdu vynikající, a když takový starosta mluví, ostatní se chytanou za nos a přehodnotí svůj postoj a to je také fajn.“ (Respondentka 1)

Tento postup oceňují i samotní zapojení, objevuje se zde mezičlánek, který vidí jejich snahu a práci, kterou odvedli a podpoří je v dalším postupu.

Na systému podpory pro vzdělávací oblasti pracuje v projektu další z dotazovaných, která upozorňuje na důležitost vzdělávání a jeho přesah do základních společenských hodnot. V projektu se pro tyto aktivity otevírá prostor v diskusích, akcích pro zapojené občany nebo veřejnost a může tak docházet ke sdílení názorů.

„Ráda bych ovlivnila motivaci jednotlivých aktérů ke společné podpoře škol bez ohledu na zájem „mateřských organizací“, podpořila prestiž škol a učitelů, respektive

vzdělávání jako základní hodnotu lidské společnosti. S tím souvisí propojení profesní a občanské participace, kterou vnímám jako naprosto neoddělitelnou.“ (Respondentka 9)

Podpora se dostává zapojeným i v metodické oblasti. Jedna z respondentek upozorňuje na okamžik, kdy se jí nepodařilo pro svůj tým zajistit supervizi a mentoring, přestože jsou takto zvyklí v týmu pracovat.

„(...) my jsme z toho měli placenou i celý rok supervizi, týmové i individuální mentoringy, nám to vypadlo jeden rok ze šablony a MAS nám v tomhle přišla vstříc.“ (Respondentka 3)

MAS se snaží školám vyjít vstříc a nalézt řešení svízelných situací, do kterých se školy dostávají.

Podobně vnímá dotazovaná i pomoc v počátcích práce s projekty zjednodušeného vykazování, se „šablonami“, kdy nebyly dostatečné zkušenosti v této oblasti a pomoc byla velmi vítaná.

„(...) i během šablon, když jsme byli v šablonách, a ještě nikdo nic nevěděl, tak ta podpora byla obrovská. To jako vnímám i ředitelsky, paní Hanzlíková s paní Dusíkovou i ostatní pracovnice se snaží moc pomoci. Mně tedy vždycky pomohly.“ (Respondentka 3)

Organizace zapojené do projektu jsou podporovány i v podobě využitelných materiálů například pro výuku nebo sdílením pomůcek díky půjčovně, kterou mohou školy využít.

„Mají vypracované od jedné paní učitelky, na tu knihu, kterou čtou na těch školách na prvním stupni, takové metodické listy a všechno k tomu.“ (Respondentka 8)

Další z dotazovaných právě tuto formu podpory vyzdvihuje jako stěžejní pro své zapojení do projektu.

„(...) já jsem ten typ, který vytváří rád výukové materiály a podporuje ty další školy a nabízím jim prostě to co sám umí, dokáže tak, aby to bylo využitelné i pro ostatní.“ (Respondentka 2)

Podporu a pomoc uvádí jako jeden z hlavních důvodů pro vstup do projektu i zástupkyně MAS.

„(...) se školami i dětmi pracujeme, je nám to hodně blízké, to jednak je tam pořád to propojování a ta podpora těm školám, to jde v ruku v ruce a děláme pro školy dotační

projekty IROP, jsme jim velkou podporou, děláme šablony, se školami pořád spolupracujeme, byla tu ta myšlenka to prohloubit.“ (Respondentka 1)

Podpora a pomoc se tedy prolíná různými oblastmi působení projektu. Aktéři se mají na koho obrátit s žádostí o pomoc a minimálně se setkají s ochotou a snahou danou problematiku nějak vyřešit.

„Ze strany škol vnímána činnost pozitivně hlavně přes podporující přístup projektových manažerek MAP.“ (Respondentka 9)

Shrnutí: Respondenti oceňují, že v rámci projektu MAP II nalézají v zástupcích MAS oporu při jednání s různými subjekty, při potřebě zajištění některých mimořádných potřeb pro školu nebo jsou jim poskytovány nové pomůcky, které by mohli zapojit do své vlastní práce. Z druhé strany se zde mohou realizovat i ti, kteří rádi pomáhají, například tvorbou výukových materiálů a jejich sdílením mezi další zájemce či „pouhá“ pomoc školám a školským zařízením s vyřizováním různých projektů a dalších aktivit.

Propojování aktérů pro budoucí spolupráci

„Ten projekt dá školy dohromady, trochu tady v tom území. Předtím ty školy byly spíš napojeny na vzdělávání v Plzni a teď to mají tady, že je to blízko k nim. Domlouvají se v rámci tady toho území, více se tady v tom území poznají.“ (Respondentka 8)

Projekt je přímo zaměřený na vytvoření spolupráce mezi všemi aktéry z oblasti vzdělávání v jednotlivých územích obcí s rozšířenou působností. Propojování aktérů se objevuje v aktivitách projektu a MAS na něm intenzivně pracuje.

„Cílem je nastavit funkční partnerství škol, školských zařízení, VŠ, zřizovatelů, NNO, organizací zájmového a neformálního vzdělávání, zaměstnavatelů, rodičů a široké veřejnosti a vytvořit tak platformu pro společné plánování a realizaci vzdělávacích a investičních aktivit v regionech. Cílem MAS je touto vzájemnou spoluprací rozvíjet kvalitu vzdělávání dětí a žáků do 15 let v jednotlivých územích ČR.“ (Respondentka 7)

Díky propojení projektu se systémovou úrovní, je potřeba propojit místní aktéry a jejich směřování i se státní úrovní. V této oblasti chtějí někteří zúčastnění také postupně pracovat a MAP II vnímají jako možný prostor.

„Jde mi o účelné propojování aktivit relevantních aktérů v území ve vazbě na vzdělávací priority státu, synergický efekt strategií, záměrů, vizí na státní a regionální úrovni.“ (Respondentka 9)

Díky propojování aktérů ze stejných cílových skupin projektu, pak společně mohou řešit své problémy či si předávat zkušenosti, což může pro ně být velmi výhodné a nápomocné při jejich práci v dané organizaci.

„Vlastně já jsem si získala díky tomuto setkávání kontakt na větší spolupráci s paní ředitelkou podobného typu školy jako jsem já. My díky tý MAS můžeme konzultovat některý věci a víc spolupracovat. Z hlediska toho přímo pro mě to má pozitivní přínos.“
(Respondentka 4)

Zapojení aktéři pak poznávají nové tváře, které zastávají stejné či podobné funkce ve svých školách a přestávají být při své práci osamělí.

„Já díky tady tomu, jsem se poznala s mnoha lidma. To pro mě bylo fakt důležitý, že jsme se poznali, protože my jsme jinak neměli možnost se s těma paníma ředitelkama vidět. (...) Mně se v tom otevřelo víc možností. Jako, že jsme poznávali nové paní ředitelky, že ten kontakt se hodně přiblížil.“ (Respondentka 3)

Mnozí učitelé a ředitelé se navzájem neznali, i přestože působili ve školách nedaleko od sebe a díky zapojení do projektu jim byl tento kontakt umožněn.

„A nebo se poznají, ony ty děvčata z MAPu v podstatě umožňují to poznání se navzájem, že ty učitelky, který vlastně neví, kdo je ve školce, která je deset patnáct kilometrů od nich, tak poznají ty jiné učitelky, že se navzájem poznají, tohle jim to umožní.“
(Respondentka 8)

Pro rodiče může být tato navázaná spolupráce jakýmsi vhladem do dění škol, které jim za běžného chodu zůstává skryto. Dozívají se tak mnohé informace, do kterých ve své běžné roli mohou obtížně nahlédnout. K tomuto tématu se vyjadřuje další z dotazovaných.

„(...) se dozvědět, co se děje, jaký jsou možnosti, v rámci spolupráce (...), co by se dalo jako ovlivnit nebo zjistit, jakej je pohled ze strany škol, ze strany učitelů, jakoby i tu druhou stránku a zase dát pohled náš, jako rodičů, do toho.“ (Respondentka 6)

O navázání spolupráce a propojení dotčených občanů se ve velké míře snaží zástupci projektu, připravují společné akce, přednášky, workshopy a fungují tak i jejich pracovní skupiny, které jsou otevřené a mají možnost se kdykoliv připojit zájemci z řad dotčené veřejnosti.

„(...) pomáháme, podporujeme to setkávání, aby viděli, že v tom nejsou sami. Já jsem si dřív myslela, že učitelé se setkávají, ale pak vidíte, že to není běžné, oni se nepotkávají. Ředitelé se potkají na nějakých poradách dvakrát do roka. Oni se nepotkají

ani jako první a druhý stupeň a nepotkávají se ani v té sborovně. Když se setkají v pracovních skupinách projektu je probírána ta oblast některého předmětu a řeknou takové drobné věci (...) Cíl je opravdu ty lidi stmelovat.“ (Respondentka 1)

Pro podporu navázání spolupráce jsou připravovány i neformální akce, jako například společné pečení chleba. Otevírá se tak prostor pro navázání kontaktů napříč různými cílovými skupinami a v netradičním prostředí podpořeném zážitkem ze společné práce.

„(...) oni se chtějí potkat tak nějak neformálně a prolamují se tam ty hranice. My do toho nezasahujeme a dáme ten prostor.“ (Respondentka 1)

Spolupráce pak může zapojeným školám, pedagogům či rodičům přinášet možnost navazování dalších kontaktů, které mohou využít při své další práci ve vzdělávací oblasti.

„MAS či města jako nositelé projektů MAP cílí z podstaty projektů MAP a znalosti místních vzdělávacích potřeb a aktérů na zlepšení kvality ve vzdělávání a propojení místních aktérů, kteří do vzdělávání vstupují a ovlivňují ho.“ (Respondentka 7)

Respondenti se vesměs vyjadřují v ohledu navazování spolupráce pozitivně a převládalo mínění, že se v této oblasti daří. Kontakty jsou navazovány a tvoří se další sítě vztahů, které mohou zúčastnění využít pro svou další práci.

„Tady se daří školy propojovat, zejména mateřské školy, mateřiny se i navštěvují, podařilo se je propojit (...)“ (Respondentka 8)

Shrnutí: V projektu jsou propojováni aktéři uvnitř svých skupin i napříč všemi cílovými skupinami. Jsou zde také propojovány národní a místní strategie rozvoje vzdělávání. Je navazována spolupráce, sblížení a možnost vzájemné pomoci, konzultace či řešení aktuálních problémů. Díky různým aktivitám jsou navazovány kontakty také spontánně bez předchozího záměru.

Zisk aktuálních poznatků ze vzdělávací oblasti

Díky projektu se aktéři dozvídají aktuální informace a možnosti ve vzdělávání zejména v místním měřítku. Jedna z dotazovaných se vyjádřila na toto téma následovně.

„Vzájemná efektivní spolupráce, propojení všech zainteresovaných stran, sdílení potřeb, poznatků a vzájemná součinnost přináší občanům benefit v podobě zvýšení informovanosti o aktivitách různých subjektů v oblasti vzdělávání v území (...)“ (Respondentka 7)

Při pořádaných aktivitách se tak zúčastnění seznamují s novými metodami či formami práce, s pomůckami, které mohou při své práci využít či se seznamují s inspirativními příklady praxe v různých organizacích.

Takto se některé školy například inspirovali metodikou výuky matematiky podle prof. Hejného¹⁵⁰.

„My už jsme jim udělali dvě školení a ukázali jsme školu, kde se učí Hejného metoda. Blovice to úplně nadchlo, paní ředitelka řekla, že jestli to paní učitelky chtějí zkusit, tak ať to zkusí. A jejich první třídy opravdu začli Hejného matiku. Říkala, že je to fajn.“
(Respondentka 1)

Jiná škola začala díky spolupráci v projektu pracovat s pomůckou Klokanův kufr¹⁵¹ a seznamují s jeho možnostmi diagnostiky dětí i další zájemce.

„Jedna školka se stala klokanovou školkou partnerskou a dělá to mimo projekt MAP, ale vzešlo to z toho. Jsme rádi, že se toho paní učitelky chytly. Nápad, a pak už to jede po své vlastní linii. Ty dělají každý měsíc setkání s tím klokanovým kufrem.“ (Respondentka 1)

Práci s zapůjčeným Klokanovým kufrem si pochvaluje i další z dotazovaných, v jejíž škole s pomůckou kolegyně aktivně pracují. *„(...) jsme zapojeni v MŠ do Klokanovo kufru, ten máme ten od MAS Aktivios zase od loňského školního roku půjčený a opravdu s tím kolegyně pracují(...)“* (Respondentka 4)

Učitelé se tak aktivně zapojují do používání nových pomůcek, musí se s nimi naučit zacházet a používat dle příslušných metodik. Dochází tak zároveň k jejich profesnímu rozvoji.

Jako velmi pozitivní vnímá vliv nových vzdělávacích podnětů a pomůcek i dotazovaná, zástupkyně rodičů. Představuje práci MAS jako prostor pro otevření obzorů a obohacení výuky ve školách. *„(...) MAS se snaží zavádět tady jakoby nový učební pomůcky a něco nového do té klasický výuky. To tady většinou jako funguje, takže v tom je to určitě pozitivní (...) Snaží se posílat ty učitele na semináře různý zajímavý, podporovat je v tom. Zde vidím to plus (...)“* (Respondentka 6)

Podněty pro svou práci získávají školy i přímo ve svém území, kdy navštěvují inspirativní subjekty.

¹⁵⁰ Jedná se o netradiční způsob výuky matematiky. Dostupné z: <https://www.h-mat.cz/hejneho-metoda>

¹⁵¹ Klokanův kufr je pomůcka pro rozvoj dítěte. Dostupné z: <https://www.klokanuvkufr.cz/>

„Teď nedávno zrovna jsme byli na Prusínech, to je tady takový spolek, byli jsme tam v lesní školce a zase je to o tom, že spousta tady těch ředitelek těch mateřin tam šlo, aby viděli tu lesní školku, věděli, co tady je, nebrali to jako konkurenci a v lecčems se třeba inspirovali.“ (Respondentka 8) Takto je podporována i další spolupráce v území, a zároveň se zástupci škol seznamují s různými metodami a formami práce či neotřelými postupy.

Pořádány jsou i různé exkurze do škol mimo území MAS, kde čerpají zástupci škol inspiraci pro další práci. Takto se jedna z respondentek zúčastnila návštěvy školy v Praze Kunraticích, kde nahlédla do manažerských postupů tamního vedení a věří, že tyto poznatky může pro svou práci využít.

„A já si z toho můžu vzít věci pro to svý nějaký vedení a řízení té školy určitě, to je velký plus a samozřejmě můžu zavést některý věci, který se mi na té škole líbily, můžu třeba aplikovat, i když tamta škola je veliká, já mám jiný typ školy. (...) Pro mě je to opravdu, abych třeba viděla, jakým směrem můžu tu školu jako posouvat, směřovat (...)“ (Respondentka 4)

V letošním roce se také mohli občané účastnit setkání se zástupci nadačního fondu EDUZMĚNA pro případnou spolupráci na projektu zkvalitnění vzdělávání. Blovicko a Přesticko se objevilo mezi třemi finalisty, nakonec byla však pro spolupráci vybrán jiný region. MAS Aktivios však věří v další spolupráci s nadačním fondem a ve využitelnost získaných zkušeností.¹⁵² Této spolupráci přejí i někteří z našich respondentů a vnímají jako velmi užitečné, nechat se inspirovat některými postupy ve vzdělávací oblasti mimo území místní MAS.

„(...) MAS Aktivios byl zapojený do EDUZMĚNY a to bude teď mít inspiraci jakoby z jiných sfér, z jinýho regionu, kde se budou pokoušet nějak zlepšovat vzdělávání.“ (Respondentka 6)

Na základě zprostředkování kontaktu s nadačním fondem se inspirovala další z dotazovaných, která se pokusí podat žádost o zapojení do projektu „Pomáháme školám k úspěchu“¹⁵³.

¹⁵² Hanzlíková, Martina. 2020.

¹⁵³ <https://www.kellnerfoundation.cz/pomahame-skolam-k-uspechu>

Shrnutí: Díky projektu se zapojení občané seznamují s novými metodami a formami práce ve své oblasti působnosti. Prostřednictvím nabízených aktivit se mohou inspirovat v jiných školách či subjektech a poznatky aplikovat při své další činnosti. Představování inovací či jiných netradičních postupů probíhá díky kontaktům v území, ale i mimo něj.

3.2.4.2 Způsoby zapojení občanů do projektu

Zapojení do orgánů projektu MAP II

„Angažovaní občané a ti se zájmem o rozvoj kvality ve vzdělávání jsou aktivními členy Řídícího výboru a pracovních skupin či využívají možnosti připomínkování strategických dokumentů.“ (Respondentka 7) V řídicím výboru nalezneme zástupce zřizovatelů, škol, učitelů, rodičů a další občany¹⁵⁴, kterých se vzdělávací oblast nějakým způsobem týká.

„(...) jezdím na ty řídicí výbory, tam se aktivně účastním, pak dělám takovéty projektové karty jakoby za ředitele (...)“ (Respondentka 3)

Občané se mohou zapojit i do pracovních skupiny, které MAS Aktivios zřizuje. Pracovní skupiny jsou pro zájemce otevřené a není tak omezen prostor pro zapojení v průběhu projektu. Pracovní skupiny se podílejí na procesu společného plánování rozvoje vzdělávání v území, ale otevírá se v nich také prostor pro výměnu zkušeností a odborných znalostí o metodách, pomůckách a postupech, které vedou k rozvoji gramotností a rovných příležitostí ve vzdělávání.

O jednání se účastníci dozvídají z pozvánky, kterou obdrží školy v území, a také zájemci, kteří se v minulosti jednání alespoň jednou zúčastnili.

„(...) pracovní skupiny máme otevřené, když bych vzala počet členů pracovních skupin, my jich tam máme 35. Deset chodí pravidelně (...) pozvánku posílám na školu a těm, kdo už tam minimálně jednou byli (...)“ (Respondentka 1)

V rámci pracovních skupin vznikají různé materiály či pracovní listy, je navazována spolupráce s dalšími organizacemi či aktéry v území a plánována další práce v daném oboru.

¹⁵⁴ Řídící výbor. 2020.

„(...) poslední nebo předposlední schůzku jsme řešili tu čtenářskou gramotnost a dávali jsme dohromady, kde jsou ty problémy, a zase jsme vymýšleli, jak budeme dál postupovat. Tam padaly různé návrhy, že budeme dělat např. kalendáře z těch nápadů dětí, z toho co dělají i ve škole a snažit se do toho zapojit i ty rodiče v rámci té čtenářské gramotnosti.“ (Respondentka 2)

Témata jsou v pracovních skupinách zpracovávána společně, dochází tedy četným diskuzím nad daným tématem, je připraven prostor pro sdílení názorů, námětů a ke zpracování závěrečného řešení.

„(...) pracujeme ve skupinách a každá ta skupina to vidí jinak, ten pohled je jiný, jinak pochopí zadání, tak si to stejně vyřešíme, vyřikáme a k nějakému závěru vždycky dojdeme.“ (Respondentka 2)

Při otevřených jednání pak dochází k tomu, že *„(...) vznikla nějaká platforma lidí, kde se vlastně probírají různé věci (...)“ (Respondent 5)*

Zřizovatelé se dozvídají informace nejen o „svých“ zařízeních, ale také *„(...) měl možnost vlastně i třeba hovořit s jinejma zástupcema ne jenom tý vlastní školy, za kterou tam byl, v případě Blovic, tam mluvili i zástupci ostatních škol (...)“ (Respondent 5)*

Objevují se tedy další náměty a nápady pro další práci od zapojených aktérů z jiného místa, které je možné využít ve zřizovaných školách ve svém území.

MAS Aktivios pracuje aktivně také s rodiči z dotčeného území. Zřizuje pracovní skupinu pro rodiče, ve které se seznamují s aktualitami ve vzdělávací oblasti, v projektu a v regionu a mohou plánovat aktivity zajímavé pro tuto cílovou skupinu.

„Máme pracovní skupinu rodiče, kde se již členové ustálili. Je tam pět žen, žádný chlap, dvakrát do roka se sejdeme, já jim povím, co se děje a oni dají tip, co by je bavilo, na workshop nebo přednášku (...)“ (Respondentka 1)

Tento postup potvrzuje i jedna z členek této pracovní skupiny, ve které v poslední době například diskutovali *„ (...) klady a minusy vzdělávání, jak to vypadá, jak to vidí učitelé a jak to vidí jako rodiče. Vždycky jsme informováni, co se děje v tom projektu, co podpořili, co se chystá.“ (Respondentka 6)* Do projektu je takto vnesena perspektiva rodičovského pohledu a jejich podněty tak mohou být brány v potaz při dalším směřování akčního plánování.

Shrnutí: Zapojení se mohou realizovat prostřednictvím ŘV MAP, ve kterém se potkávají například zřizovatelé se zástupci škol. V pracovních skupinách jsou pak

zastoupeny jednotlivé cílové skupiny, tedy například pedagogové nebo rodiče. Při svých jednáních plánují další postupy v daném oboru, dozvídají se aktuality z projektu a vzdělávacích oblastí a zabývají se návrhy na možnou podporu jejich vývoje.

Nabídka zapojení napříč cílovými skupinami

Setkávání cílových skupin napříč projektem podporují akce, které jsou realizátory pořádány.

„Pro občany jsou v rámci vzdělávacích aktivit také organizovány vzdělávací workshopy, různé debaty a kulaté stoly.“ (Respondentka 7)

Akteři se mohou zapojit přímo do přípravy dokumentů projektu, či jejich úprav.

„Na základě vlastní angažovanosti jako tvůrci MAP, účasti na akcích MAP, formou připomínkování vznikajících dokumentů (...)" (Respondentka 9)

Mezi rodiči jsou velmi oblíbené přednášky na různá témata týkající se dětí v předškolním věku. Jako bonus je pak pořádání v místě bydliště či docházky dítěte do mateřské školy, rodiče pak nemusí na přednášku dojíždět do jiné obce.

„Povedlo se nám udělat sérii školení pro rodiče z MŠ s lektorkou z Prahy, je to zároveň učitelka ve školce, rozhodli jsme se, že vydáme peníze na to, aby se to udělalo v každé školce, aby rodiče nemuseli jezdit do Přeštic nebo do Blovic. Prostě jsme to udělali v každé školce, takový komfort. Zájem byl úžasný. Udělali jsme jedno kolo a už jedem druhé, témata jsou vztahy k dětem a příprava dítěte ve školce na školu.“ (Respondentka 1)

Přednášky v mateřských školách považuje za úspěšné i další z dotazovaných.

„Co se povedlo, tak když to dělají na školce, tam ty rodiče chodili.“ (Respondentka 8)

Realizátoři projektu se snaží reflektovat aktuální témata a situace, proto se pro rodiče na základních školách připravují přednášky na jiná témata.“ (...) *organizují různé přednášky, týkající se šikany (...)" (Respondentka 6) Co se týče návštěvnosti dodává další z dotazovaných: (...)* *ale zase to není nic masového, je to komorní.“ (Respondentka 8)*

Mezi společné a oblíbené aktivity pro školy i pro veřejnost by bylo možné uvést animační workshop. *„(...) animační workshop je taky hodně populární, tam chodí vlastně i školy, jako dopoledne a odpoledne tam může veřejnost, takže to je taky hodně pěkný.“ (Respondentka 6) Takto je podporována práce dětí s multimediálními prostředky i aktivně strávený čas rodičů s dětmi.*

Jednou z cílových skupin jsou také žáci základních škol, pro ty realizátoři projektu přinášejí do škol besedy pro deváté třídy ve spolupráci s Divadlem J. K. Tyla a dílem Deník Anny Frankové. Jako návaznost na pracovní skupinu zabývající se čtenářskou gramotností se na prvním stupni pracuje s knihami od místní autorky Petry Braunové.

„(...) máme podporu čtenářské gramotnosti, čteme ve druhé třídě a teď se to jmenuje Rošťák Oliver od paní Braunové. Měli jsme i s ní mít přednášku, to jsme měli i v loňském roce, to tenkrát byla knížka Ztraceni v čase, to jsme měli i přednášku přímo ve škole s autorkou (...)“ (Respondentka 4)

Tato aktivita je vnímána napříč aktéry velmi pozitivně.

„Co se povedlo, že na čtenářskou gramotnost mají zakoupené knihy a mají k tomu vždy se spisovatelkou posezení, povídání.“ (Respondentka 8)

Podpora čtenářské gramotnosti začíná díky projektu již v mateřských školách, kde je nabízena spolupráce s místními knihovnami, které děti s paními učitelkami navštěvují.

Je podporována také spolupráce s dalšími organizacemi v oblasti, odborníci navštěvují školy nebo školy samotné využívají vzdělávacích programů připravených pro děti a žáky.

„Zase zvou odborníky, které my třeba neznáme. Nebo nám dávají, třeba i z Ametystu, vzdělávací programy pro děti, můžeme jet do Blovic do muzea (...)“ (Respondentka 3)

Přímo ve školách pak mohou ředitelé a učitelé využívat aktivity pro jejich vlastní rozvoj a spolupráci celého pracovního týmu. Například se jedná o supervizi či mentoring, které jsou mezi zástupci škol pozitivně přijímané.

„Já třeba jsem hodně vděčná za tu roční supervizi, protože ten tým je zvyklý pracovat se supervizí. Já to beru jako takovou péči o paní učitelky a o ten kolektiv. Aby nám tam bylo dobře, protože to se odrazí na dětech. To jako vnímám jako tu péči, aby to bylo jako ve školce dobře. Za to jsem moc ráda, že proběhlo. Pak jsem ráda i za ty přednášky co byly pro rodiče, teďko jsem ráda pro celou sborovnu za tu jógu.“ (Respondentka 3)

Jako poděkování pro členy pracovních skupin, které se zabývají rozvojem gramotností, jsou připravovány akce se spřátelenými organizacemi podílejícími se na některých z aktivit. Je tak připravována mimo jiné podpora jejich osobního i profesního rozvoje.

„Třeba jsme měli na začátku února, přes muzeum v Blovicích, se kterým děláme literární soutěž, tam jsme měli připravený program, je to pro nás přímo. Nebo, protože spolupracujeme s tím divadlem, tak jsme měli zase v únoru domluveno divadelní představení, že jsme dostali lístky zadarmo a mohli jsme jít do divadla, se na ně podívat, jak hrajou. Takže dělají se tyhle akce jenom pro ty účastníky těch skupin.“
(Respondentka 2)

Samotní učitelé se mohou zapojit prostřednictvím účasti na letní škole, která je otevřena pro širokou veřejnost, zúčastnit se jí mohou pedagogové z řešeného území. Jsou zde představována různá aktuální témata a práce s nimi, zváni lektoři a jedná se výjezdní zasedání.

„Ty letní školy, tam se sejdou i lidi, který v tý MAS nedělají, na to kritický myšlení a čtenářskou gramotnost a tak dále, a tam se sejde víc lidí, to je veřejná nabídka, to je nabídka jakoby pro všechny.“ (Respondentka 2)

V rámci projektu se objevuje jako velmi důležitá i možnost pro plánování aktivit přímo na míru zúčastněných aktérů. Mají tak možnost ovlivnit další směřování svého rozvoje či rozvoje organizace, kterou zastupují. Mnoho respondentů o těch aktivitách mluvilo a to v pozitivním duchu.

„Vždycky na začátku roku zjistíme kdo má zájem. (...) A může z toho vzejít spolupráce s rodiči. Je to důležité. Naše děti musí jezdit do Plzně (...) Logoped byl velký požadavek, ale je to velký problém. Logopedka otěhotněla, tak jsme měli alespoň přednášky pro rodiče a uvidíme ten příští rok, jak se nám povede.“ (Respondentka 1)

Zástupci vedení škol mohou směřování aktivit, které budou během roku čerpat, ovlivnit na základě svých preferencí a plánu rozvoje své školy. V rámci tohoto plánu mohou reagovat na aktuální situaci, která ve škole panuje, jaké oblasti je potřeba rozvíjet, případně jaké požadavky jsou společné pro více škol v území.

„(...) když k nám pracovnice z MAS přijedou, protože děláme třeba jako rozhovory a specifika na tu MŠ, co máme v plánu, jako takové setkávání nebo potkávání. co by školka potřebovala, nebo co je pro ten region, že si myslíme, potřebné (...) aby to vycházelo z toho prostředí, takže jsme mapovaly s pracovnicemi to, co by bylo třeba a co nás jakoby nejvíce tíží v činnosti.“ (Respondentka 3)

Pokud tuto potřebu sdílí i další školy v oblasti, mohou se připojit a akce je pořádána pro školy společně či postupně v každé z nich.

„(...) oni (myšleno zástupci MAS, pozn. autorky) jako přichází, nebo my jim dáváme ty náměty, nápady, co bysme jakoby potřebovali. To není jenom o naší školce, ale že se k tomu připojí ty, kteří by to jako potřebovali a podle toho se plánují ty aktivity.“
(Respondentka 3)

V jiných školách se zaměřili na přednášky s předem vytipovaným lektorem, který se zabývá určitými tématy, zajímavými i pro učitele v dané škole. Návrh podají záměci zástupkyním MAS, které s lektorem přednášku pro školu domluví. Škola má pak tyto přednášky prostřednictvím projektu zdarma.

„Děvčata ze školky, měly dát podnět, co by se jim třeba zamlouvalo a ony přímo daly tip na dva přednášející a vypadá to, že se nám teď povede ta přednáška realizovat. (...) tak jsem se snažila nějakým způsobem to navrhnout a ono se to povedlo, pak jsme tu přednášku s panem Dubcem měli.“ (Respondentka 4)

Tento postup kvituje i další z dotazových, zástupkyně rodičů, kteří se v rámci své pracovní skupiny mohou takového procesu rovněž účastnit a zaměřit své další vzdělávání směrem, který je momentálně tíží či zajímá vzhledem ke svým dětem.

„Ale o tom jakoby vim, že jsou různé možnosti přednášek, účasti, i vlastně navrnutí tématu, co by se dalo zahrnout do toho. (...) Právě když máme nějaký téma, tak můžeme říct paní Hanzlíkové, a ta je právě ochotná sehnat na někoho kontakt a udělat přednášku.“
(Respondentka 6)

Shrnutí: Pro občany jsou pořádány různé druhy aktivit, jedná se o předem naplánované akce jako workshopy, přednášky, či návštěvy zajímavých institucí v území i mimo něj. Podporovány jsou také aktivity, kdy samotní zúčastnění navrhnou přednášky na daná témata, s určitými lektory či nahrazující některou v regionu nedostupnou službu, jako je například logoped.

3.2.4.3 Úspěšnost zapojování občanů do projektu

Jak se zájemci o možném zapojení do projektu dozvídají?

Široká veřejnost se o cílech místního akčního plánování ve vzdělávání, aktuálních etapách a konkrétních aktivitách projektu může dozvědět především prostřednictvím webových stránek projektů. MAS Aktivios má také zřízené facebookové stránky, kde sdílí pozvánky na akce a jednání platform MAP, dále vydává Zpravodaje, ve kterých informuje občany o realizaci projektu a dalších rozvojových aktivitách. Občané se mohou o činnosti dále dozvědět prostřednictvím zpráv a článků v regionálních médiích.

„Myslím si, že o projektu ví, protože MASka ty informace hodně zveřejňuje, i v přeštických novinách byl článek (...)“ (Respondentka 8)

Jako další podporu informovanosti o projektu je dle respondentů využívána podpora ze strany zapojených subjektů. Ředitelé zapojených škol uvádějí tyto informace do svých zpravodajů či je vyvěšují na nástěnku přístupnou pro rodiče či na své webové stránky.

„Já to mám na nástěnce. Když máme od nich tu knihu, tak to tam píšu a za druhé, já píšu do takovýho časopisu, je to takový nepravidelný pravidelník, takovej tiskopis, a tam do něho, když píšu že jsme pracovali s tou MASkou.“ (Respondentka 4)

Občanům jsou zprostředkovávány zprávy o konání aktivit projektu či jsou jim předávány zpravodaje MAS, ve kterých se mohou o aktualitách dozvědět.

„Ví o tom, oni jsou vlastně přednášky nebo nějaké akce i pro rodiče. To jim dáváme vědět, když nám přijde ta nabídka, nebo jsme měli i pro rodiče u nás i přednášku paní psychologky, hranice ve výchově. (...) Oni vydávají pravidelně časopisy, to jim dáváme volně k dispozici, spíš jako ví vždycky o té konkrétní akci, která pro ty rodiče je, tak o tom je informujeme a jde ta informace i z MAS.“ (Respondentka 3)

Další možností, jak se o aktivitách projektu dozvědět, je předávání informací na akcích jiných subjektů.

„(...) na podzim je den pro rodinu, a tam vždycky mají stánek s nějakýma aktivitama, tam jsou vlastně hodně viditelný. Na tu akci chodí hodně rodin s dětma tady. Takže tam vlastně můžou propagovat ty projekty, tam mají o tom ty informace.“ (Respondentka 6)

MAS Aktivios vykonává ve svém území i další projekty a jedním z nich jsou příměstské tábory. Zde se otevírá další prostor pro předávání informací občanům i o aktivitách MAP II.

„Ty rodiče to ví, asi díky těm táborům, to ví, že je to vlastně jejich projekt, no a nějaký ty přednášky, ale je to třeba i v přeštických novinách, jsou tam odkazy na ty akce. Pak záleží, jak který rodič o to má zájem. Ale informovanost jakoby je. V novinách, na Facebooku, na Íčku, jsou taky plakáty na náměstí.“ (Respondentka 6) Jak respondentka dodává, informovanost o aktivitách projektu je poměrně rozsáhlá a v případě potřeby je možné další informace získat i na obecním úřadě.

Zapojení občané také informace o možnostech projektu a případné větší spolupráce sdělují svým známým, spolupracovníkům či dalším zájemcům.

„Já to prezentuji takovým způsobem, že na škole jsem to samozřejmě řekla svým kolegyním, tam to šlo i přes vedení, těm jsme to jakoby nabídla.“ (Respondentka 2)

Jak upozorňuje další z respondentek, informace si předávají i na základě známostí ve své obci. Navzájem se tak informují známí o možnostech, které projekt přináší.

„Rodiče si to na tom menším městě řeknou.“ (Respondentka 6)

Pro zapojené subjekty tvoří zástupci MAS informace ve formě e-mailu. V každé ze zapojených informací mají domluvenou spolupracující osobu, která zajišťuje distribuci zpráv mezi další zájemce či zúčastněné osoby.

„Já posílám každý měsíc nějakou zprávu, co se děje. Tak aby to rozeslali, ta styčná osoba je zodpovědná, buď ředitel nebo pověřená osoba. Musí do dát všem zapojeným. Pozvánka na pracovní skupinu jde na školu, ale posílám ji i těm, kteří už tam byli.“ (Respondentka 1)

Občané se mohou do procesu tvorby Místních akčních plánů, ať už jde o vznik, připomínkování či aktivní účast v rámci pracovních orgánů zapojit na základě výzev ze strany realizačního týmu MAP II, které jsou adresovány všem institucím v území.

„(...) jsou zveřejňovány na webových stránkách projektu, facebookovém profilu, v místních periodických, případně na webech zapojených škol a spolupracujících organizací.“ (Respondentka 7)

Shrnutí: Občané se o aktivitách MAP II dozvídají prostřednictvím webových a facebookových stránek či prostřednictvím regionálních médií. MAS distribuují vlastní Zpravodaj zapojeným subjektům, informace rozesílají pravidelně e-mailem do

zapojených škol, ti je předávají dále k případnému využití. Funguje zde také předávání v rámci komunity a při různých jiných akcích.

Zájem o zapojení a spokojenost se spoluprací

Projekt je otevřen všem zájemcům o zapojení. Může se jednat o učitele, ale také občany žijící v daném území, kterých se vzdělávací oblast přímo netýká, ale pouze se o ni zajímají. Realizátoři MAP II se tedy setkávají i s občany, kteří se chtějí do projektu zapojit ze své vlastní iniciativy, sami zkontaktují zástupce MAS a nabízí své produkty či pouze pomoc.

„Dvě maminky se zapojily. Jedna dělá výletníček po místním regionu Blovicko a Přešticko, kde jsou rozhledny, určeno pro první stupeň, takové jako vlastivědné spojovačky. Ten výletníček dělá sama, baví ji malovat (...) že ji to zajímá, ta turistika a je jí to škoda nechat jen pro sebe. Nemá kapacity to vytisknout, tak jsme řekly, že to vytiskneme (...) Druhá paní se ptala zda nechceme s něčím pomoci.“ (Respondentka 1)

I občané z území mohou přicházet s náměty na aktivity jako jsou přednášky či workshopy. Jednomu rodiči ze školy další z respondentek se takto podařilo ve spolupráci s MAS uspořádat přednášku. *„To byl jeden rodič a dal návrh na přednášku pána, kterej nějakým způsobem začal s tou MAS spolupracovat a to se realizovalo, to vím, že mu dávali tip (...) to šlo rovnou přes tu MAS. Takže vím, že to tam bylo a tam se přednáška realizovala.“ (Respondentka 4)*

Přednášky pro rodiče jsou zejména v mateřských školách velmi hojně navštěvované a ze strany rodičů vyhledávané. *„U nás tedy obrovský, bylo kolem 30 rodičů, což je skoro polovina, to vnímám jako že hodně a i to mělo pozitivní odezvy.“ (Respondentka 3)*

Samotní zástupci MAS hodnotí spolupráci v pozitivním duchu a na základě kontaktu se zúčastněnými mají dojem, že zapojení využívají aktivity s povděkem a vyjadřují se směrem k MAS pozitivně. Jedním z možných důvodů je vysoká osobní angažovanost zástupkyně MAS, která se vyjadřuje takto: *„(...) já tím žiju, hrozně mi to baví, to je hrozně fajn, pohybuji se mezi těmi lidmi pořád, myslím si, že je to o osobním kontaktu, tím jak k nim přistupuju, oni chodí rádi na ta setkání. (...) Veřejnost říká, že děláme hrozně hezké akce a chválí nás.(...) Měli jsme workshop, který vedla EDUZMĚNA, byli tam ředitelé, starostové, učitelky, bylo tam 150 lidí (...) byly tam skupiny čtyři nebo pět, a tam nás ředitelé chválili a říkali, že jsou spokojení.“ (Respondentka 1)*

Kladně je hodnocena i spolupráce se zástupci zřizovatelů škol, se kterými jsou zástupci MAS v blízkém kontaktu z důvodu schvalování projektů uvedených ve strategickém rámci projektu. „*Jsou školám nakloněni, když můžou něco udělat pro ně, tak spolupracují.*“ (Respondentka 1)

Na toto téma kladně hodnotil spolupráci i jeden z dotazovaných, právě zástupce zřizovatele.

„*Ti co tam chodí, tak spokojeni jsou.*“ (Respondent 5)

Jak bylo již výše uvedeno pracovní skupiny jsou otevřené a zájemci se mohou zapojit v jakékoli fázi projektu. Zasedání se v případě zájmu tedy může zúčastnit i občan působící ve škole mimo území MAS.

„*Jedna učitelka z Nýřan, byla ve škole mimo území MAS, ptala se jestli může přijít, že ještě nikde nebyla a byla spokojená.*“ (Respondentka 1)

Setkáváme se také se situací, kdy se někteří zapojení nemohou setkání zúčastnit, zde pak zafunguje kolegiální pomoc a na setkání dorazí jiný zástupce z kmenové školy. Takto je možné pozorovat zájem o zapojení do aktivit projektu i ze strany kolegů zapojených občanů.

„*Možná, že se stane, že na tu jednu schůzku přijede někdo úplně jiný, než to, ale pořád je to ta samá škola. (...) Někdy se stane, že z té školy je vyslán někdo jiný, než kdo tam byl jako před tím, to se jako stane. Jedna tam byla na první schůzce, na druhou nemůže, tak přijede jiná kolegyně. (...) Já tu pozitivní reakci vidím v tom, že pořád tam jsou ty lidi zapojení.*“ (Respondentka 2)

Shrnutí: Občané se do projektu mohou zapojit z vlastní iniciativy, což se v některých případech děje. Přicházejí s vlastními náměty a aktivitami, které jsou díky projektu realizovány. Zapojit se může kdokoliv a v kterékoliv fázi projektu. Zástupci organizací většinou vnímají spolupráci velmi pozitivně a oceňují pomoc a podporu zástupců MAS.

Kde se spolupráce nedaří?

I přestože se v rámci projektu konají mnohé aktivity, které podporují zapojení všech cílových skupin projektu, občané, kterých se vzdělávací oblast přímo netýká (tedy nejsou rodiči dětí, učitelé, ředitelé apod.) se do projektu zapojují zřídka.

„Angažovaní občané a ti se zájmem o rozvoj kvality ve vzdělávání jsou aktivními členy Řídicího výboru a pracovních skupin či využívají možnosti připomínkování strategických dokumentů. Obecně je ale participace mimo zmíněné aktivní skupiny občanů využívána spíše méně.“ (Respondentka 7)

Zástupci projektu využívají různé prostředky pro zveřejnění a předání informací o aktivitách, přesto nabývají dojmu, že *„(...) někteří vůbec neví, že existujeme. Dělali jsme různé soutěže, takový jako vyplňování tajenek, abychom vstoupili do povědomí a tak dále. Občany, kteří nemají děti ve škole, to vůbec nezajímá.“* (Respondentka 1) Do projektu se tedy zapojují více osoby se zájmem o vzdělávací oblast.

Rozhodující se zdá být také množství času, který je potřeba dané aktivitě věnovat. Pokud příliš zasahuje do soukromí, volného času či je zatěžující objemem vykonávaných aktivit, mohou to být důvody, proč se někteří občané nechtějí aktivně zapojit.

„Ten zájem tý samotný veřejnosti, byl jsem svědkem spousty projektů, které chtěly zapojovat veřejnost, ale ten zájem toho zapojení veřejnosti byl velice malej. To nebylo chybou toho realizátora, je to v tom, že zájem o to, co je potřeba navíc jakoby tomu dát, tak je prostě z mého pohledu malej a ta občanská společnost v mnohých věcech takto funguje.“ (Respondent 5)

Jelikož se učitelé do projektu zapojují na dobrovolné bázi a mnohdy jsou akce konány mimo jejich pracovní dobu, setkávají se v některých případech i ředitelé s nezájmem o spolupráci. *„(...) my to tedy táhneme vesměs dvě kolegyně, protože nemám tam moc velký sbor, jakoby nemají čas.(...) Na druhou stranu, ve škole mám šest paních učitelek, dvě vychovatelky, čtvrtina lidí se tedy zapojuje.“* (Respondentka 4)

Respondenti však uvádějí, že nevidí problém v nastavení projektu, spíše v prioritách občanů, kteří se momentálně rozhodli věnovat svůj čas jiným aktivitám. *„(...) ten tým lidí, paní Jindrová, ty holky se snažily a dělaly to dobře, o tom žádná, ale druhá věc je zase to, že je to dobrovolná báze a ty lidi, většina těch kantorů, pro ně je to práce navíc, stojí to čas nějakej, kterej tomu věnovat.“* (Respondent 5)

Jak bylo výše uvedeno, rodiče dětí z mateřských škol mají o přednášky poměrně velký zájem, ohledně rodičů dětí z druhého stupně základních škol panují rozpačitéjší vyjádření. Na přednáškách není tak vysoká účast zástupců z jejich řad, ale posun zde zástupci MAS v pozitivním směru přesto vnímají.

„Pak se nám povedlo rozhoupat trošku rodiče, což se nám z počátku nevedlo. Když pro ně uděláte přednášku, měli jsme to zaměřeno na šikanu, kyberšikanu a kariérní rozvoj dětí, jak mají v osmičce nebo devítce přistupovat k výběru škol a tak, přišlo jich tak do 10. Dělali jsme to v kulturním zařízení nebo v nějaké škole, ale to je horší, rodiče nemají čas, nebo je to nezajímá, nebo na to zapomenou.“ (Respondentka 1)

Další z dotazovaných také podotýká, že zájem se objevuje především u občanů, které s oblastí školství pojí nějaký společný zájem.

„Ze strany občanů není zájem velký, maximálně přes rodiče dětí a žáků.“
(Respondentka 9)

Vzhledem k pracovním skupinám se situace také vyvíjí, někteří zapojení se přestali jednat také účastnit, obecně je však situace velmi pozitivní, jelikož se zde stále objevují stejné či úplně nové tváře. *„Už se to vykrytalizovává. Pár už jich nechodí, buď je to nebaví, nebo to bylo pro ně časově náročné, ale přijdou i noví, furt to rozšiřujeme.“*
(Respondentka 1)

Shrnutí: Projektu se ve většině případů účastní občané, kterých se vzdělávací oblast nějakým způsobem týká. Jiné cílové skupiny se prozatím příliš zapojit nedaří. Někteří občané se nezapojují z důvodu časové náročnosti či nutnosti práce navíc. Zájem o zapojení je tedy spjat s možnostmi a vůlí samotných občanů.

3.2.4.4 Sociální vazby a jejich role v projektu

Sociální vazby jako jeden z nejdůležitějších aspektů

„Všechny projektové aktivity potřebují mít oporu v sociálních, profesionálních a lidských vazbách odborníků i široké veřejnosti v území realizace MAP.“ (Respondentka 7)

Sociální vazby jsou velmi důležité i pro plánování ve vzdělávací oblasti. Díky zapojeným odborníkům, dotčené veřejnosti nebo zkušeným občanům MAP funguje ve svém území jako společný postup k cíli zkvalitnění vzdělávání.

„Kvalita sítě je pro MAP zásadní. Bez jejího vzniku by nemohlo dojít ke strategickému rozvoji vzdělávání v území.“ (Respondentka 9)

Projekt je podle některých z respondentů přímo na sociálních vazbách vystaven, pomáhá při zapojování dalších aktérů, kteří mnohdy se spoluprací souhlasí díky známosti s realizátory MAP II.

„My hodně dáme na osobní kontakt, hodně je (myšleno školy, pozn. autorky) podporujeme (...) já tady žiju od malička a ty lidi znám a to je také jiný (...) Já na tom stavím a všichni ví, že moje maminka učitelka, moje tchýně byla stará učitelka, tak jako ví, že jsem slušná, což bylo ze začátku strašně dobře, a že ta moje mami jako učitelka je taková hodná. Tak se toho tolik nebáli (...) Ty vazby jsou strašně důležité (...) náš realizační tým je na sociálních vazbách postaven.“ (Respondentka 1)

Aktéři tak na základě svých známostí a kontaktů jsou do projektu přizváni a zapojují se do jeho aktivit. Navzájem si věří a to jim pomáhá v jejich další práci.

Pro spolupráci jsou v některých případech zapojení občané oslovováni přímo ze strany zástupců MAS na základě již fungujících vazeb a kontaktů. Mnoho z nich se zná s realizátory osobně, mají stejné zájmy a zabývají se podobnými aktivitami.

„Vazby jsou důležité. Na Přešticku se s nima znám dobře, jedna třeba chodí do pěveckého sboru, a tam si se všemi tykám. (...) Ty lidi se mezi sebou také znají.“ (Respondentka 1)

Na základě existujících kontaktů jsou oslovováni občané k zapojení například do pracovních skupin nebo k různým aktivitám. Takto se do pracovních skupin zapojily některé z respondentek.

„Dostala jsem se k tomu de facto, že jsem v radě rodičů ve škole a znám se s paní Hanzlíkovou.“ (Respondentka 6) Dotazovaná působí jako zástupkyně třídy ve školní radě na základní škole a zároveň pracuje v MAP II jako členka pracovní skupiny pro rodiče.

Podobně se zapojila do projektu i jedna z pedagožek, která byla oslovena díky své aktivní práci v oboru a v pracovní skupině může své činnosti dále prohlubovat.

„(...) byla jsem oslovena paní Hanzlíkovou z toho důvodu, že připravovali pro školy materiály typu, že si vybereme nějakou knížku a vypracujeme na ní pracovní listy a pak je budeme dávat těm školám k dispozici.“ (Respondentka 2)

Sociální vazby vnímají někteří aktéři také jako prostředek pro oslovení dalších osob ke spolupráci či zapojení do aktivit projektu. Jelikož se znají s dalšími lidmi, daří se jim uskutečňovat některé z aktivit projektu či naplňovat aktivity stávající. Lidé navzájem ztrácí ostych, jsou k sobě otevřenější a lépe se jim spolupracuje.

„Když se s někým znám osobně, tak ho dokážu jakoby líp přemluvit, víc to s ním rozebrat, protože už se známe, víme něco o sobě. Víme, jak to děláme v práci a víme o sobě i o tom soukromí, to se potom ten člověk pro tu spolupráci získává líp. (...) To je přesně ono, když se ty lidi znaj, tak i si víc jako řeknou, než když se jako vůbec neznají. Takže když se ty lidi neznají, tak jsou takový trošku opatrnější a potřebuje to trošku jakoby času. (...) Když člověk se zná, tak si myslím, že ty sociální vazby jsou dobrý, pro to, aby se ty věci líp rozjížděly, líp to fungovalo.“ (Respondentka 2)

Sociální kontakty tak umožňují i snadnější plánování aktivit a jejich výslednou organizaci. Akce se mnohdy konají v prostorách spolupracujících subjektů a za podpory zapojených aktérů.

„Sociální kontakty jsou důležitým základem pro realizaci aktivit.“ (Respondentka 9)

Jelikož se projekt zaměřuje na dané území a rozvoj jeho potenciálu, spoléhá na místní občany jako zástupce nositele informací a znalosti o místních poměrech a možnostech. Zabývá se tvorbou, posílením a propojením vazeb mezi institucemi, odborníky a všemi aktéry ve výchově a vzdělávání dětí a žáků, z tohoto důvodu jsou vazby pro realizaci velmi důležité a toto shrnuje svým výrokem i jedna z respondentek, která považuje sociální vazby za *„(...) takovej jako kámen základní toho.“* (Respondentka 3)

Shrnutí: Kvalitní sociální sítě jsou pro projekt zásadní, je v nich možné čerpat inspiraci a navazovat kontakty na další odborníky ve vzdělávací oblasti. Na základě sociálních vazeb byli někteří ze zapojených občanů osloveni ke spolupráci do projektu. Sociální vazby vnímají jako velmi důležité pro podporu spolupráce a pro navázání bližšího kontaktu s dalšími občany. Díky těmto známostem se mezi nimi upevňuje důvěra a vytrácí se případný ostych.

Prohlubování sociálních vazeb

Na prohlubování sociálních vazeb se v projektu intenzivně pracuje a jsou připravovány možnosti pro podporu vzájemné spolupráce a navazování dalších kontaktů.

„Všechny implementační aktivity (...) jsou zaměřeny na společné aktivity a propojování institucí, know-how, odborníků i všech aktérů, kteří vstupují do vzdělávání.“
(Respondentka 7)

Další z dotazovaných upřesňuje, jak dochází k prohlubování sociálních vazeb mezi zúčastněnými i případnými nově zapojenými občany.

„(...) na základě pozitivních referencí na již proběhlé aktivity, formou individuálních schůzek, nabídkou účasti participace na plánovaných akcích, nabídkou účasti na ovlivňování kvality vzdělávání, přes sociální sítě, plánovanou tiskovou konferencí (...)“ (Respondentka 9)

Zároveň mohou být pořádané akce propojeny i s odbornými tématy, či tématy, které jsou pro cílovou skupinu aktuální. Účastníci si tak odnášejí nové kontakty, či se zde pracuje na stávajících, zároveň se dozvídají některé aktuality ze svého oboru.

„Podporujeme to setkávání, aby viděli, že v tom nejsou sami. (...) Cíl je opravdu ty lidi stmelovat (...) my děláme tzv. Povídání u kávička. To děláme dvakrát až třikrát do roka pro vedení mateřských škol, jednou je to v nějaké školce, která nás pozve k sobě z toho našeho území a jednou v kavárně. Je to dvouhodinovka, učitelky si pokecají, řeknou co udělaly, řeknou, co jim jde, co jim nejde. Dáme jim nějaké téma, ne úplně odborné, vždy se na něco zaměříme, např. před zápisama, chodí tam vedoucí oboru školství, má pár bodů, připomenout si, jak postupovat. Je to fajn, to se již zavedlo a všichni se na to těší. (...) Setkání ředitelů škol a malotřídek také děláme.“ (Respondentka 1)

Tyto aktivity považují i samotní účastníci za velmi užitečné a směřující k prohlubování kontaktů mezi řediteli navzájem.

„V rámci těch akcí, kdy se setkáme ředitelky všech MŠ (...) Já díky tady tomu, jsem se poznala z mnoha lidma. To pro mě bylo fakt důležitý, že jsme se poznali, protože my jsme jinak neměli možnost se s těma paníma ředitelkama vidět. Dvakrát, třikrát na nějaké poradě, to bylo jako ve formě předávání informací, ale nevznikaly kontakty, nebo tak (...) Mně se v tom otevřelo víc možností. Jako, že jsme poznávaly nové paní ředitelky, že ten kontakt se jakoby hodně přiblížil.“ (Respondentka 3)

Na základě takových setkávání a prohlubujících se vazeb získávají účastníci podporu ve formě kontaktu osob na podobné pozici v jiných školách, mohou společně komunikovat, radit se či řešit problémy.

„Vlastně já jsem si získala díky tomuto setkávání kontakt na větší spolupráci s paní ředitelkou podobného typu školy jako jsem já. My díky tý MAS můžeme konzultovat některý

věci a víc spolupracovat. Z hlediska toho přímo pro mě to má pozitivní přínos.“
(Respondentka 4)

Navázání kontaktů a jejich další udržování je pro školy velmi důležité, jsou takto součástí společenství, ve kterém mohou společně sdílet své zkušenosti a domlouvat se na různých aktivitách a činnostech.

„(...) mateřiny jsou takový nadšený, že se setkávají, že si zavolají, že se na něčem domluví (...)“ (Respondentka 8)

K prohlubování vazeb dochází i napříč různými skupinami aktérů. Otevírá se prostor pro zapojení veřejnosti a dalších zájemců o spolupráci, pro které jsou připravovány aktivity typu odpolední pečení chleba, workshop a podobně.

„(...) že jsem získala spoustu kontaktů, seznámila se se spoustou lidí z různých profesí a můžu říct, že ano, že to můžu využít potom k té své další práci.“ (Respondentka 4)

V rámci společných aktivit může také dojít k navázání určité spolupráce či vzájemné podpory, i přesto, že se nejedná o akce, které by primárně na propojení kontaktů cílily. Spontánně však může k této situaci dojít. *„(...) My jsme do toho nezasahovali, my jsme tam udělali mimo vzdělávací akci, třeba pečení chleba, dělali jsme pomazánku nebo jdeme na louku a oni měli něco takového jiného a oni, jak se tam setkají s družinářkami a oni si to jako povědí a dohodli se tam, že družina půjde na návštěvu a oni se domluvili, že tam do volnočasového klubu přijmou družinu, jako takový kroužek, to je od letošního roku. Ani do toho kolikrát nezasáhneme a oni začnou spolupracovat. To je sympatický. Nebo oni nevěděli, kde by měli péct a druzí o tom ani nevěděli, že vypalovací pec mají. Tak jsem se tam šla podívat, to byla asi blovičká škola a už to šlo.“* (Respondentka 1)

Díky neformálnímu setkání tak došlo k navázání spolupráce mezi střediskem volného času a družinou školy, dochází tak ke sdílení prostor pro odpolední družinu dětí. V jiném uvedeném případě došlo ke spolupráci při potřebě vypalování výrobků z keramické hmoty.

Jako prostor pro prohlubování vztahů fungují i pracovní skupiny MAP II, díky kterým spolupracují pedagogové v daném oboru.

„(...) ta kolegyně, ta když se zase setkává na těch pracovních skupinách matematické a čtenářské gramotnosti, tak už si tam zase našla okruh lidí, se kterými zase ona může spolupracovat.“ (Respondentka 4)

Na prohlubování spolupráce upozorňuje i další z dotazovaných „(...) vede k výsledku, který má nějaký smysl a podpoří další lidi v tom, aby to jako fungovalo a zase se pracovalo o něco líp všem (...)“ (Respondentka 2) Spolupráce je tedy vnímána velmi pozitivně, jako jakýsi typ podpory pro společný zájem a to práce v daném oboru.

Z celkového pohledu hodnotí prohlubování sociálních vztahů další z dotazovaných.

„Určitě je to jedna z výhod toho místního plánování a toho propojování, takže vždycky na tej úrovni lokální si ty lidi mají více co říct. Ten postup zdola, já jakoby mám rád, tam určitě je to dobře.“ (Respondent 5)

Co se týče spolupráce s firmami, ta se zatím v rámci projektu příliš nedaří. Jedná se spíše o ojedinělé případy, díky jednotlivcům a jejich osobnímu zájmu.

„(...) loni jsem domlouvala škole návštěvu do jednoho menšího podniku, že by se tam přišli devítky podívat a oni vůbec nevěděli, že tady ta firma existuje. Když se jde někam podívat, tak je to někam, že má rodič dítě ve škole a domluví to pro tu jednu třídu. Taková spolupráce je. Jinak si myslím, že ta spolupráce moc nefunguje.“ (Respondentka 1)

Zároveň však dotazovaná uvádí, že na navázání této formy spolupráce má díky trvání projektu prozatím dostatek času, proto se na ni bude s celým týmem zaměřovat v následujícím období.

Nejen v počátku projektu byli budoucí partneři ke spolupráci oslovováni, ale s touto aktivitou se pokračuje i v dalším průběhu projektu.

„Průběžně jsou oslovováni další partneři, kteří se mohou připojit kdykoliv bez ohledu na projektovou etapu. Trvale je prohlubována a rozšiřována spolupráce s dalšími institucemi a projekty na národní, krajské i lokální úrovni.“ (Respondentka 7)

Zda se prohlubování kontaktů v rámci projektu daří, vypovídá tvrzení respondentky 1.

„Už navázali mezi sebou kontakty a jede jedna a cestou svezou druhou.“

Shrnutí: Prohlubování sociálních kontaktů se zdá být jedním ze stěžejních témat pro zapojené občany. Dochází k propojení osob na základě jejich oboru a zájmu, toto jim pomáhá při řešení různých aktuálních situací. Mohou mezi sebou sdílet zkušenosti, inspiraci a mohou se na sebe obrátit ve složitých situacích. Tato partnerská síť je prohlubována i napříč skupinami a je trvale rozšiřována a o nové

kontakty. V rámci projektu mírně zaostává propojení s podnikatelskou sférou. O tomto „problému“ však realizátoři ví a zaměří se na něj v následujícím období.

Vzájemné obohacování - sdílení

Na jednu z oblastí upozorňuje většina dotazovaných, a to na společné sdílení zkušeností, poznatků a materiálů vytvořených pro práci ve společném území. Pomocí těchto materiálů, pomůcek či pouze zkušeností svých kolegů pracují na svém profesním, ale i osobním rozvoji. Získané poznatky, materiály či postupy pak využívají ve své práci.

„Prostřednictvím aktivit MAP si mohou všichni záměci o vzdělávání společně vyměňovat názory, zkušenosti, diskutovat, vzdělávat se, pomáhat si, spolupracovat a hledat cesty k řešení místních potřeb.(...)“ (Respondentka 7)

Jak uvádí zástupkyně MAS, předpokládala, že učitelé si mezi sebou poskytují navzájem zpracované metodiky, postupy či materiály, to se však nedělo. V projektu je však připravován prostor pro tuto činnost, která se začíná slibně rozvíjet.

„Já jsem si myslela, že funguje předávání informací, že když někdo něco zpracuje, tak to dá v plén, předávání zkušenosti a otevřenost mezi pedagogy a podobně. To tedy myslím nebylo a to nyní začíná být dobré.“ (Respondentka 1)

Pracovní listy například připravuje i pracovní skupina pro čtenářskou gramotnost, jejíž zástupkyně popisuje vznik prvních pracovních materiálů pro školy a velmi pozitivní přijetí zpracovaných listů pro práci s vybranými tituly.

„(...) jsou rádi (myšleno zástupci škol, pozn. autorky), že to dostanou, úplně na začátku bylo, že si ty knížky klidně pořídí, ale hlavně nám k tomu dejte ty pracovní listy, a my to můžeme rozjet a nemusíme na tom sami pracovat, jsme rádi, že tady je někdo, kdo to prostě připraví a my to využijeme, vybere si, co se nám z toho bude hodit a udělejte nám třeba na třicet knížek, kdyby to šlo dejte nám pracovní listy a my už si knížky seženeme.“ (Respondentka 2)

Pracovní listy pak dostávají k dispozici všechny zapojené školy, což jsou tedy všechny školy v území, je jen na ředitelích a učitelích, jak poskytnuté materiály využijí či zda se jimi při své činnosti například inspiroují.

Díky projektu mají cílové skupiny a především učitelé otevřené možnosti pro sdílení vlastních zkušeností, nápadů, námětů či témat k řešení. Sdílení se dostává do popředí a je

podporováno v rámci pracovních skupin, tematických setkání či vlastního působení ve školách.

„(...) sdílí příklady inspirativní praxe, jako lídři předávají své zkušenosti v rámci kolegiální podpory pedagogů napříč regionem.“ (Respondentka 7)

Této snahy si dotazovaní všímají a pokládají ji za velmi přínosnou.

„(...) to se snaží je (myšleno učitele, pozn. autorky) dávat dohromady v rámci regionu, aby mezi sebou sdíleli ty zkušenosti, protože učitelé nemají moc možnost se potkávat. Jenom v rámci těch škol. To podle mne má obrovské přínos ten projekt.“ (Respondentka 6)

Dotazovaná jako zástupkyně rodičů zde nalézala příležitost vzhledem k učitelům pro vnesení nových postupů či metod do jiných škol.

„(...) hlavně to propojování těch učitelů, protože každý učitel zná něco jiného a můžou to mezi sebou sdílet, a pak to i aplikovat v jiných školách.“ (Respondentka 6)

Takto využívají společná setkání i zástupci vedení škol. Při těchto setkáních představují vlastní práci, navzájem se inspiroují a sdílí zkušeností ze své činnosti.

„(...) já jsem to (setkání ředitelek mateřských škol, pozn. autorky) pořádala v naší MŠ, my se tam snažíme jakoby prezentovat školku na čem stojí, na čem je zaměřený ten její program, jaké děláme aktivity. Je to s prohlídkou školky. Pak jsme to měli, já jsem tam měla přednášku o stimulačním programu (...) a zapojují se do toho i paní ředitelky, abysme se jakoby navzájem obohatili.(...) V tohle to je velký přínos jednak, že se poznáme, ale že se jakoby i domlouváme, že ty kontakty víc jako navazujeme spolu. Takže si jako i sdílíme nějaké zkušenosti, nebo si sdílíme nápady (...)“ (Respondentka 3)

Jak již bylo výše uvedeno, dochází i k navázání kontaktů mezi zástupci různých škol a tak získávají účastníci vhlad do další problematiky a přibližuje se jim tak chod jiných organizací.

„(...) jsem poznala vlastně ředitele z jiných škol, které jsem třeba vůbec neznala, tam mám šanci třeba i slyšet problémy těch škol, nebo to, co se řeší jakoby ve školách. Nebo i v rámci toho výboru pro ty rovné příležitosti, tam taky byly i ze základních škol různých, ze ZUŠ (...)“ (Respondentka 3)

Sdílení převtělili realizátoři projektu i do zcela materiální roviny a byla takto zřízena půjčovna pomůcek a her, kde si školy a školská zařízení mohou na určitou dobu zapůjčit některou z nabízených pomůcek, kterou chtějí vyzkoušet nebo nemají prostory pro její skladování. Po uplynutí určité doby pomůcky vracejí zpět a mohou si vypůjčit další.

„V některých školách nebo menších obcích jsou rodiče, ti nemají možnost koupit nebo půjčit si knížku, takže to zabezpečíme tím projektem. Některé školy to nemají kde skladovat, takže se to točí přes nás. Sdílení všeho možného je přidaná hodnota. (...) Máme půjčovnu pomůcek, máme to na webových stránkách, to se nám také povedlo. (...) Takže máme takový komfort, máme takový věcičky navíc, roboty, různé autíčka elektronický a už to krásně frčí, půjčují si to, máme rezervace. (...) Strašně se to ujalo. To nám frčí fakt pěkně, školy jsou rády, že to nemusí skladovat u sebe – mají to dva tři měsíce, jak chtějí a že se toho můžou zbavit, nemají na to ani místo a vrátí to zpět. Oni to vyzkouší, potom zase něco jinýho a my pořád něco kupujeme.“ (Respondentka 1)

Možnost zapůjčení nových pomůcek je mezi školami oblíbená, z jejich strany není potřeba investovat do zakoupení pomůcek a výhodou je jistě i možná další výměna. Pedagogové i žáci tak objevují nové podněty a různorodé aktivity.

„Děvčata nakupují ty dražší pomůcky, ozoboty a beeboty, mají půjčovnu pomůcek, školy, se zapisují do pořadníku a navzájem si to půjčují. Protože si to nepořídí v takovém množství a navzájem to tu cykluje po školách.“ (Respondentka 8)

Shrnutí: Téma sdílení nalézáme v různých indiciích ve většině aktivit projektu. Ke sdílení dochází při setkání ředitelů, učitelů, rodičů. Jsou sdíleny postřehy, nevšední postupy, náměty na realizaci akcí a zkušenosti zúčastněných osob. Lidé si mezi sebou předávají příklady inspirativní praxe, které dávají v plén svým kolegům a dalším spolupracovníkům. Zástupci MAS dokonce přenesli otázku sdílení do materiální roviny a zřídili půjčovnu pomůcek, které si zapojené subjekty mohou na určitý čas vypůjčit, vyzkoušet a využít pro svou práci.

Vazba na místní komunitu

„Komunitní rozměr je zásadní a je na něm postaveno fungování MASek. MASky znají vzdělávací potřeby jak ze strany škol, tak z pohledu zřizovatelů, ale i rodičů, podnikatelů, sociálních pracovníků, zájmových pracovníků a dalších partnerů v územích.“ (Respondentka 7)

Místní komunita MAS Aktivios zná již delší dobu, jak již bylo výše uvedeno, MAS v území pořádá mnoho dalších aktivit, které přirozeně zvyšují známost organizace mezi místními lidmi a zvyšují její hodnotu a pomáhají jí v realizaci aktivit projektu.

„Místní komunita je napojena na MAS, která dlouhodobě usiluje o rozvoj území i mimo školství, její dosavadní úspěšné projekty přirozeně pomáhají projektu MAP (...)“ (Respondentka 9)

I v rámci realizace MAP II na jižním Plzeňsku se tedy realizátoři a spolupracující osoby zaměřují na aktivity podporující místní komunitu, jsou využívány místní organizace, jsou podporováni místní autoři a jsou podporováni znalostí o regionu a jeho možnostech.

„Máme zde v Měčíně, kousek od nás spisovatelku – Petru Braunovou, autorku krásných knížek pro čtvrtou a pátou třídu. Paní učitelky ke třem knížkám, ona jich vydala hodně, zpracovaly pracovní listy. (...) Máme spolupráci s Divadlem J.K. Tyla v Plzni s paní Apolenou Veldovou, šéfkou činohry. Děláme besedy nad Deníkem Anny Frankové v devátých třídách, měli jsme skupinu učitelek i přímo v divadle. A teď se nám v době koronaviru povedlo domluvit, že jsme udělali s učitelkami takový seznam, pro druhý stupeň, povinné četby, ne povinné, ale ona už je doporučena, a oni zpracovali audio nahrávky, které jsou k dispozici na Facebooku. Orwell Farma zvířat i básničky Seifert – což se mi hrozně líbí a pro mě je to divadlo úžasné(...)“ (Respondentka 1)

V území se spolupracuje s knihovnami, spolkem Ametyst, muzeem v Blovicích a dalšími organizacemi, na což upozorňovala Respondentka 3.

Spolupráci s místní autorkou pozitivně hodnotí i paní ředitelka z další školy, ve které pracují s knihami místní autorky již druhým rokem. V tomto roce však nebylo možné realizovat přednášku s autorkou knihy z důvodu koronavirové pandemie.

„Máme podporu čtenářské gramotnosti, to znamená, že čteme ve druhé třídě a teď se to jmenuje Rošťák Oliver od paní Braunové. Měli jsme i s ní mít přednášku (...)“ (Respondentka 4)

Z potřeb místní komunity se vychází i při plánování podpory například ve formě přednášek s pracovníky knihoven či autory knih a spolupráce s logopedkou, tato témata jsou domlouvána mezi zástupci více subjektů a následná podpora je navzájem propojena.

„Myslím si, že ano, že například v té potřebě těch logopedů, takže je to hodně na ten region cílený. My se tak snažíme, na čem se shodneme, že by bylo pro region třeba, na čem se shodne víc těch školek. Nebo podpora čtenářské gramotnosti, to jsme vymysleli, že jezdí

k nám paní knihovnice, pak paní spisovatelka, děti dostanou vlastně i knížky. Takže to je jako propojuje víc školek, podpora toho na čem jsme se shodli, co tam třeba jakoby chybí.“

(Respondentka 3)

Specifika území a místní komunity jsou brány v potaz i při projednávání činností v pracovních skupinách, vychází se tak ze znalosti škol a práce s žáky v území.

„Když jsme řešily naposled tu čtenářskou gramotnost, tak jsme při tom, jaké otázky nám byly kladeny a vycházely jsme z podmínek na tom našem území. Ty školy známe, víme jak to tam funguje, mapovali jsme to z pohledu našeho území, tam jsou potřeby těch škol.“

(Respondentka 2)

Komunitu jako určitý typ podpory a spolupracujícího společenství vnímá další z aktérek. Jelikož nebydlí přímo v území MAS Aktivios, kontakty jí před zapojením do projektu chyběly. Nyní velmi oceňuje určité začlenění mezi místní a cítí se více její součástí.

„To jako, že jsme součástí té jakoby toho ORP, té komunity, já jako do té doby jsem se cejtila dost osamělá. Že prostě, já ještě tím, že jsem odjinud, tak jsem ty kontakty neměla a nebylo ani jak je navázat, v tomhleto já jsem poznala víc lidí a je mi v tom líp teď, díky jakoby těm všem akcím a aktivitám. Takže si jakoby myslím, že je to takovýto sblížení.“

(Respondentka 3)

Shrnutí: Odkaz na místní komunitu nalézáme při aktivitách využívajících místní autory, subjekty a regionální možnosti. V místní komunitě jsou plánovány aktivity směřující k naplnění místních potřeb, ale místní komunita působí i jako prostor, kde se aktéři cítí jako součástí celku a podporuje jejich sblížení.

4. Shrnutí zjištění a odpovědi na výzkumné otázky

Na základě předchozích zjištění z vykonaného výzkumu jsou na tomto místě představeny odpovědi na výzkumné otázky a podotázky, které si nekladou nároky na zobecnění a týkají se sledovaného případu.

1. Jak vnímají zástupci MAS a zapojení občané svou občanskou participaci díky práci v projektu MAP II?

Zapojení občané vnímají svou občanskou participaci jako určitou formu aktivizace ostatních osob zabývajících se vzděláváním. Podporují je v propojení prostřednictvím projektu, potažmo aktivit, které projekt nabízí. Připravují pro své kolegy a další zájemce podněty pro spolupráci v jejich oboru. Snaží se je podpořit v práci mimo jiné nastavením pravidelného setkávání a využívání sdílených materiálů. Aktéři tak pracují s novými materiály a pomůckami a otevírají se jim nové možnosti či obzory. Někteří z nich se sami stávají lídry v určité oblasti a předávají své zkušenosti a znalosti dále. Snaží se aktivně pracovat ve svém území a díky vyřčení svých zájmů se jim mohou otvírat i další možnosti podpory, například ze strany zřizovatele. Pro zřizovatele je spolupráce příležitostí, jak získat informace ze škol ze svého území, které pak podporuje jeho další plánování a směřování podpory svých organizací.

Připravují témata pro různé workshopy či semináře, představují neobvyklé aktivity a postupy, nabízejí jim vytvořené materiály a zapojují je do dalšího plánování. Navzájem sdílejí své zkušenosti při diskusních setkáních a předávají si své znalosti.

Co chtějí svým zapojením do projektu ovlivnit či změnit?

Na základě společného sdílení zkušeností, nápadů a předávání inspirativní praxe připravují prostor pro obměnu postojů a vnímání zaběhlých procesů a představ týkajících se oblasti vzdělávání či práce aktérů ve vzdělávání. Školy jsou podporovány ve svých aktivitách a může docházet i ke změně vnímání ze strany jejich okolí sdílením inspirativní praxe. Ovlivněna může být i samotná práce učitelů, kteří se seznamují s novými technikami, pomůckami či přístupy ke vzdělávání díky exkurzím do škol i mimo území MAS.

V tomto duchu se seznamují například s postupy matematiky dle profesora Hejného, pro své působení se inspirují netradiční výukou, například v lesní školce či využívají vypůjčené pomůcky a včleňují je do své činnosti.

V jakých procesech chtějí svým zapojením participovat?

Zapojení aktéři se svým působením zaměřují na podporu přiblížení cílových skupin, navázání spolupráce a tím možnost vzájemné pomoci. Společně mohou konzultovat, dozvídat se aktuální informace o tématech, která momentálně řeší. Snaží se takto podporovat síť vzájemných kontaktů pro kolegiální podporu napříč celým regionem. Tím, že jsou v projektu připravovány příležitosti pro nahlédnutí „pod pokličku“ neznámých a určitým způsobem zajímavých škol nebo například speciálních výukových metod i mimo region, je tak připravováno zázemí pro vnesení těchto informací do škol v území.

Zástupci vedení škol se mohou společně setkávat, například pro mateřské školy je to pravidelné setkání tzv. Povídání u kávičky, které se koná mimo jiné i přímo v mateřských školách v území. Otevřené skupiny pak vítají každého zájemce o danou problematiku a pracují tak na rozšiřování sítě kontaktů v území.

Jak vnímají výsledky své participace v rámci místního akčního plánování rozvoje vzdělávání?

Výsledky svého zapojení do procesů vzdělávání a spolupráce se školami vnímají aktéři vesměs pozitivně. Daří se organizovat pracovní skupiny a vytvářet materiály pro sdílení mezi pedagogy. Respondenti kladně hodnotí možnost přímo ovlivnit vzdělávací nabídku ať už pro své kolegy ve škole, tak pro více spolupracujících subjektů či rodiče z území. Na základě vlastního zapojení vnáší nové podněty do své organizace, obohacují se navzájem se svými kolegy, ale také s dalšími spolupracujícími školami. Je tak možné přímo ovlivnit to, jak bude směřována podpora v jejich organizaci, směrem k jejich pracovníkům a v souvislosti s aktuálními potřebami.

Školám je poskytována podpora ve formě mentoringu a supervize, jsou pro ně organizovány přednášky zaměřené na jejich profesní i osobní rozvoj, pro rodiče jsou připravena témata zaměřená na aktuální problémy, které jsou pro ně vzhledem k dětem momentálně aktuální (například logopedická péče).

2. Jakým způsobem využívají občané v území možnost participovat na projektu MAP II?

Možnost participovat na projektu mají všichni občané z daného území, jsou vyzýváni k účasti na projednávání stěžejních strategických dokumentů zabývajících se podporou vzdělávání regionu. Občané se mohou zapojovat do řídicího výboru, pracovních skupin či

dalších povinných nepovinných platform projektu, čehož využívají. Zapojují se do jednání pracovních skupin, řídicího výboru, ale také speciálních aktivit, které se čas od času v projektu vyskytnou. Sami pracují aktivně na nabídce aktivit a jejich témat, ovlivňují tak profesní a osobní rozvoj svůj i dalších zapojených osob.

Zájemci mohou kontaktovat zástupce MAS a domluvit tak své zapojení například do otevřených pracovních skupin, kde mimo jiné navrhnou témata k dalšímu rozvoji oblasti. Mohou také přijít s vlastní aktivitou, jako je výletní deník s úkoly pro děti a odkazy na zajímavá místa v regionu, který na základě vlastního zájmu připravila místní občanka a MAS jej připravil k vydání.

Školy se také účastní pravidelných schůzek se zástupkyněmi realizačního týmu a na základě poznatků a dalších požadavků jsou plánovány další aktivity.

Jak je jim možná participace představována a nabízena?

Informace o činnosti MAS Aktivios a možném zapojení do aktivit a plánování je občanům představována na webových či facebookových stránkách projektu. Zprávy o plánovaných akcích pro širokou veřejnost jsou předávány i místnímu tisku, v případě konání akce ve škole jsou připraveny pro rodiče informační letáčky či pravidelné Zpravodaje s aktualitami. Informace s aktualitami jsou rozesílány pomocí e-mailu ředitelům všech škol v území MAP II, dále také účastníkům již proběhlých aktivit. Se zapojenými občany a zástupci organizací probíhají pravidelné rozhovory ať již na zasedání pracovních skupin či individuálně.

Činnost je také představována na akcích jiných organizátorů a na akcích MAS Aktivios, které však nespadají pod projekt MAP, jako jsou třeba letní příměstské tábory.

Využívají občané možnost participace na projektu a tím ovlivňovat rozvoj vzdělávání v území?

Do projektu se občané mohou zapojit kdykoliv během projektu, na webových stránkách sdružení jsou pro tyto příležitosti uvedené telefonické i e-mailové kontakty na realizační tým. Samotní občané, kteří nejsou osobně zainteresovaní ve vzdělávací oblasti například tak, že jsou rodiči dětí nebo jsou sami učitelé, se příliš do projektu nezapojují a děje se tak zřídka. Společný jmenovatel zapojených osob je tedy účast či zájem o vzdělávání. Rodiče, učitelé, zástupci zřizovatelů a dalších organizací zabývajících se oblastí vzdělávání se do projektu zapojují z cílových skupin nejvíce. Avšak i v tomto případě čas od času narážejí na omezené možnosti občanů, kteří se do projektu zapojit nechtějí. Na

druhou stranu se ozývají někteří zájemci, kteří se do projektu chtějí zapojit z vlastní iniciativy, případně nabídnou svou pomoc.

3. Jakou roli přikládají zapojení občané sociálním vazbám vzhledem k provádění projektu MAP II?

Respondenti se shodli na tom, že sociální vazby a sítě jsou stěžejní pro realizaci projektu. Na jejich základě a rozšiřování napříč územím je navazována spolupráce, jsou propojováni aktéři a je tak otevírán prostor pro dialog o dalším směřování vzdělávání v daném regionu. Díky sociálním vazbám se někteří aktéři do projektu zapojili. Kontakty jim umožňují se na sebe spolehnout a jednat navzájem otevřeně. V projektu je síťování velmi důležité a na základě vytvořených vazeb jsou také některé z aktivit uskutečňovány. Velmi pozitivně jsou vnímány společné schůzky, aktivity podporující potřeby v území a možnost sdílení materiálů či myšlenek s kolegy.

Jakou úlohu mají sítě společenských vztahů při uskutečňování projektu MAP II?

Sociální sítě hrají dle dotazovaných v projektu nezastupitelnou úlohu. Zástupci MAS považují vztahy za stěžejní a díky kontaktům bylo mnoho spolupracovníků do projektu zapojeno. Jedná se o poměrně malé území, ve kterém se mohou spolehnout na mnoho kontaktů například z vlastních školních let či ze současných společenských aktivit. Na jejich základě je pak navozena důvěra při jednáních a plánování dílčích i strategických cílů. Díky sociálním sítím je vytvářen prostor pro sdílení, předávání zkušeností, ale také zcela „přízemních“ pomůcek a her prostřednictvím půjčovny zřízené díky projektu MAP II. Vždy se však nejedná pouze o sdílení příjemných záležitostí a inspirace, díky sociálním vazbám se mohou zapojení poradit při řešení určitých situací či problémů. Občané se na sebe mohou navzájem spolehnout a necítí se při krizových situacích osaměle, zkrátka mají se na koho obrátit. Mohou navzájem konzultovat nastalé situace a nalézat společné řešení.

Jak jsou rozšiřovány a utvářeny vazby na další aktéry podporující rozvoj vzdělávání v regionu?

V rámci projektu se aktivně pracuje na prohlubování sociálních kontaktů a sítí. Některé vazby vznikají spontánně bez předchozího záměru, některé vznikají zcela záměrně, například se jedná o setkávání ředitelek mateřských škol či setkávání učitelů a rodičů v pracovních skupinách. Respondenti velmi pozitivně oceňují, že mohou dále pracovat na společném zájmu či se poradit v případě potřeby.

Oblast, ve které se příliš nedaří prohlubovat sociální kontakty je spolupráce s místními podnikateli, která probíhá pouze zřídka, ale realizátoři se na tuto oblast chtějí zaměřit v následujícím období.

Aktéři jsou propojeni také díky vazbě na místní komunitu, jelikož je spojují stejné zájmy či témata. Nedílnou součástí jsou také aktivity vázané přímo na možnosti daného území a využití místních aktérů. Respondenti velmi oceňují spolupráci s místními autory, s Divadlem J. K. Tyla či dalšími institucemi jako jsou knihovny či muzea.

5. Závěr

Cílem této práce bylo představit možnosti participace a projevy v sociálním kapitálu a jejich reálnou podobu prostřednictvím účasti v projektu MAP II, jehož realizátorem je MAS Aktivios. V úvodní části práce byly představeny základní teoretické koncepty, které byly ověřovány v průběhu výzkumu. V této závěrečné části jsou dána do kontrastu teoretická vymezení a zjištění proběhlého výzkumu.

Základním vymezením místní akční skupiny je, že by měla fungovat jako aktivizační prvek směrem k obyvatelům daného území.¹⁵⁵ MAS Aktivios připravuje v rámci projektu MAP II možnosti pro vliv občanů na směřování vzdělávání ve svém území. Její aktivity jsou otevřené a do projednávání strategických i dalších dokumentů se může zapojit každý, kdo o tuto činnost projeví zájem. Informace o své činnosti zveřejňuje na svých webových stránkách, kde je možné nalézt přehled jednotlivých připravovaných aktivit. Vydává zpravodaj o své činnosti, který je k dispozici ve spolupracujících školách či na obecních úřadech. Své aktivity představuje i na akcích realizovaných jinými subjekty.

Participaci jako uplatňování vlivu na veřejnou správu nebo politická rozhodnutí¹⁵⁶ mohou občané aplikovat tak, že se účastní jednání, sledují aktivity MAS Aktivios a aktivně se zapojují do jejich pracovních skupin. V rámci projektu je připravován prostor také pro vyjádření svých preferencí. Na základě zájmu občanů jsou plánovány aktivity a je možné tak směřování této oblasti zaměřit na společné zájmy vyplývající z potřeb daného území. Do plánu rozvoje vzdělávání v území tak zasahují různí aktéři, kteří zde bydlí, jejich děti docházejí do zdejších škol nebo jsou sami zástupci škol a školských zařízení a dalších organizací v území. Zájemci mohou plánovat aktivity přímo díky své účasti v různých platformách projektu nebo oslovením realizátorů. Ve školách pak probíhá plánování na základě rozhovorů se zástupci MAS a domluvy s blízkými kolegy na aktuálních potřebách a požadavcích.

Při připravovaných aktivitách dochází ke spolupráci dotčených aktérů, rodičů, učitelů, ředitelů, zřizovatelů a podnikatelů či zástupců jiných organizací v rámci řídicího výboru či pracovních skupin. Dochází tak k zprostředkování zájmů mezi občany daného území a jejich zástupci v samosprávě či národní úrovni, například prostřednictvím MŠMT, které je řídicím orgánem OP VVV a tím i projektů MAP II.. Díky svým činnostem tedy MAS Aktivios potvrzuje, že je možné tyto procesy vnímat jako alternativní prostředky pro

¹⁵⁵ Čermák, Daniel, Jana Vobecká. 2011.

¹⁵⁶ Bernard, Josef. 2007 (2).

politickou komunikaci.¹⁵⁷ Dochází zde i k propojení informovanosti mezi školami a jejich zřizovateli, kteří díky těmto procesům mohou lépe znát potřeby svých organizací a občanů žijících v dané obci. Otevírá se zde prostor pro interakci, občané se setkávají na společných aktivitách napříč skupinami a zabývají se veřejnými záležitostmi, které se týkají dalšího vývoje vzdělávání v oblasti. Tím, že jsou tedy občané členy skupiny a dostávají se do interakce s druhými, rozvíjí se jejich zájem o veřejné věci a rozvíjí se jejich smysl pro veřejné dobro. Přestože se tedy v rámci sdružení jedná o občanské aktivity zdánlivě nesouvisející s politikou, mají na ní díky své činnosti vliv.¹⁵⁸

Prostřednictvím tohoto projektu je tato forma participace zcela legitimní, jelikož svým nastavením projekt podporuje komunitně řízení plánování. K dokumentům projektu a k jeho plánování má veřejnost přístup, dle principu zapojení dotčené veřejnosti do plánovacích procesů.¹⁵⁹ Občané se mohou zapojit do připomínkování dokumentů, přípravy námětů na společné aktivity či přicházet s aktivitami vlastními, které se mohou díky projektu realizovat.

Nezastupitelnou roli v projektu hrají sociální vazby mezi aktéry, které jsou vnímány mezi respondenty jako jeden ze základních bodů fungování projektu. Aktivity projektu jsou přímo vázané na potřeby a potenciál území, jsou podporována místní partnerství, školy a zúčastnění aktéři. Občané se stejným zájmem se navzájem poznávají a propojují své síly při řešení aktuálních problémů či výzev. Na tomto místě bych například upozornila na setkávání ředitelky mateřských škol, či setkávání pracovních skupin. Tím, že jsou aktéři seznamováni, co dané území v oblasti podpory vzdělávání nabízí, je podporován zájem o místní komunitu, její zdroje a možnosti, ať už se jedná o místní autory nebo spolupráci s dalšími organizacemi v území.

V území se díky projektu daří navazovat a prohlubovat sociální vazby na další aktéry působící v regionálním vzdělávání a také na zástupce samosprávy, či dalších organizací. Na základě mezilidských kontaktů jsou občané oslovováni k účasti na projektu a vytvářejí se navazující sítě společenských vztahů. Objevují se zde tedy aspekty sociálního kapitálu, jak jej představuje Putnam¹⁶⁰, jako faktor usnadňující spolupráci ku vzájemnému prospěchu, podporující sociální důvěru a komunikaci. Cílem, ke kterému směřují společné snahy, je v tomto případě rozvoj vzdělávání v oblasti. Sociální sítě jsou při projektových

¹⁵⁷ Stachová, Jana 2008.

¹⁵⁸ Bernard, Josef. 2007 (1).

¹⁵⁹ Inspiromat č. 1 Návaznost na již publikované přílohy a metodické zdroje. 2017.

¹⁶⁰ Putnam, Robert D. 1995.

záležitostech navazovány i napříč mezi sociálními skupinami¹⁶¹, setkávají se zde ředitelé škol a školských zařízení, učitelé, rodiče, zřizovatelé a další zainteresovaní občané. Jedná se o různé přednášky, workshopy či jednání pracovních skupin a ŘV MAP.

Co se týká typu sociálního kapitálu, jedná se z pohledu výzkumu spíše o přemostňující, jehož hlavní myšlenkou je navázání vztahů mezi různými skupinami a podporuje tak soudržnosti společnosti¹⁶². Zainteresované skupiny se navzájem dozvídají informace o svých potřebách. Zřizovatel o svých školách, učitelé od rodičů či ředitelé jednoho druhu školy od druhého. Setkávají se v pracovních skupinách, účastní se diskusí či exkurzí do organizací zabývajících se jinou formou práce s dětmi a žáky. Právě u setkávání v pracovních skupinách by se dalo polemizovat, zda se jedná opravdu o přemostňující typ sociálního kapitálu, jelikož se zde setkávají většinou občané se stejnými zájmy. Na druhou stranu se jedná o zástupce různých organizací, z různých částí regionu a není vyloučena ani možnost zúčastnit se kdykoliv pracovní skupiny, ač není zájemce členem. Co se v této oblasti nedaří příliš, je navázání kontaktů s občany území, kteří nejsou osobně či profesně ve školství zainteresovaní. Realizátoři využívají pro předávání informací o své činnosti i místního tisku či akcí pořádaných jinými subjekty, případně i aktivity mimo realizaci MAP II, rozhodující je pak zájem jednotlivých občanů.

Projekt může ze své pozice přenášet podněty z oblasti i mimo své území prostřednictvím spolupráce s krajskými či národními organizacemi poskytujícími metodickou podporu realizátorům projektu. Realizátoři projektu dále spolupracují s jinými MAS či subjekty mimo území a přinášejí svým zapojeným subjektům nové podněty, informace a příklady inspirativní praxe.

Dle Stachové¹⁶³ je stěžejní účast občanů na rozhodování v rámci regionálního plánování. K zapojení do tvorby a připomínkování strategických dokumentů MAP II jsou občané vyzýváni, je možné, aby se aktivně účastnili. V plánování rozvoje vzdělávání se mohou zapojit díky účasti v pracovních skupinách či dalších aktivitách, které realizátoři projektu nabízejí. Zapojit se mohou během projektu kdykoliv, záleží tedy na jejich rozhodnutí, zda tuto možnost využijí.

¹⁶¹ Stachová, Jana, Luděk Sýkora, Roman Matoušek. 2011.

¹⁶² Skovajsa, Marek. 2010 (1).

¹⁶³ Stachová, Jana, Luděk Sýkora, Roman Matoušek. 2011.

V projektu se objevují aspekty, na které upozorňuje ve svých materiálech Hargreaves¹⁶⁴. Zaměřuje se na spolupráci při tvorbě vzdělávací nabídky, či sdílení výukových materiálů, pedagogové mají prostor pro předávání zkušeností a inspirace. Jelikož se jedná o venkovský region a jednotlivé školy mají různé zřizovatele, někteří dosud osamělí ředitelé tak díky účasti v projektu nacházejí kolegy, kteří jsou v podobné situaci a mohou se takto ve své práci navzájem podpořit. Jsou podporovány i vztahy k místní komunitě, jak na tuto problematiku upozorňuje Fullan¹⁶⁵. Děti jsou seznamovány s místními autory, umělci, navštěvují místní spolky a muzea. Jsou podporovány i další místní populárně naučné materiály seznamující děti s jejich okolím. Spolupráce by také měla být navázána s místními podniky, pro seznámení dětí s možnostmi jejich dalšího rozvoje. Podobně jako v iniciativě RuhrFutur¹⁶⁶ jsou v projektu propojeny různé instituce od zástupců ORP, krajského úřadu, neziskových organizací, škol, ale i občané, kteří společně plánují další směřování vzdělávání v oblasti. Na základě připomínek a diskuzí pak společně připravují směřování vzdělávání pro maximální rozvoj potenciálu každého dítěte a žáka.

Z pohledu dotazovaných občanů je projekt MAP realizovaný MAS Aktivios velmi pozitivně hodnocen. Oceňují osobní zapojení realizačního týmu, pomoc a podporu, která je jim poskytována. Doslova se jedna z dotazovaných vyjádřila: „(...) díky těm děvčatům, že se to podařilo uvést v život. Tím jejich nasazením, přístupem, pracovitostí a pozitivností, tak to tam funguje.“¹⁶⁷ Líbí se jim možnost sdílení zkušeností, metodických materiálů nebo pomůcek. Jsou velmi spokojeni s příležitostí navazovat nové vztahy a kontakty, které mohou využít pro svoji další práci ve vzdělávací oblasti. Projekt MAP II jim umožňuje „někam patřit“ a moci se na někoho obrátit v případě potřeby. Je takto podporována soudržnost a spolupráce v území, „(...) aby to jako fungovalo a zase se pracovalo o něco líp všem.“¹⁶⁸

Do projektu MAP II se podařilo realizátorům z MAS Aktivios zapojit všechny školy, které na území ORP Blovice a ORP Přeštice působí. Jak bylo výše uvedeno, plánování dalšího rozvoje probíhá prostřednictvím přípravy aktivit v území na základě

¹⁶⁴ Hargreaves, Andrew, Michael T. O'Connor. 2018.

¹⁶⁵ Fullan, Michael, Joanne Quinn, Joanne McEachen. 2018.

¹⁶⁶ RuhrFutur. 2020.

¹⁶⁷ Respondentka 8

¹⁶⁸ Respondentka 2

rozhovorů, které zástupci MAS s vedením škol vedou. Zástupci škol, tak mohou ovlivnit rozvoj své školy vzhledem k místním podmínkám a možnostem. Projekt MAP II přináší aktivity přímo do jejich školy, jsou tak přístupné i malotřídním školám, ve kterých může být jinak velmi obtížné nahrazovat výuku při odjezdu některého z pedagogů. Přináší možnost propojit se s kolegy v bezprostřední blízkosti, kteří řeší podobná témata a problémy. Ředitelé a zejména ti začínající nalézají díky pravidelnému setkávání oporu ve zkušených kolezích, mají možnost navzájem navštívit své školy a inspirovat se.

Prostor pro další rozvoj nalézám v oblasti propojení aktérů. Zájemci se mohou účastnit pracovních skupin na vesměs separátních setkáních, v rámci prohloubení jejich spolupráce by bylo možné iniciovat společné jednání, při kterém by účastníci sdíleli své zkušenosti napříč cílovými skupinami. Určitý prostor pro takové aktivity přinášejí pořádané letní školy, které se však konají pouze v letním období.

Velmi bych naopak vyzdvihla aktivitu půjčovna pomůcek, která do venkovského území velmi zapadá. Vzhledem k velikosti některých škol je toto jejich příležitost, jak si vyzkoušet nové pomůcky a materiály bez finanční zátěže.

Jako bývalá ředitelka a majitelka soukromé školy jsem byla v první vlně projektů MAP také oslovena ke spolupráci. V tu dobu jsem nabídku zapojení odmítla. K tomuto výzkumu jsem tedy přistupovala také jako k možnosti dozvědět se více o projektu, který by měl vzdělávací oblast a školy podporovat v jejich dalším rozvoji. Výsledky mě velmi mile překvapily, zejména možnost propojení s kolegy v oblasti a prohloubení vzájemných vztahů. Především pro začínající učitele a ředitele je to příležitost pro nalezení inspirace a kontaktů, které jim poskytují podporu. V neposlední řadě mohou svým zapojením přímo ovlivňovat směřování rozvoje vzdělávání v daném území a podporovat tak své kolegy, děti a jejich rodiče minimálně v době jejich vzdělávání.

6. Použitá literatura a zdroje

1. *Akční plán 2020 – 2021*. 2020. [cit. 2020-07-11]. Dostupné z: https://www.mas-aktivios.cz/e_download.php?file=data/editor/559cs_8.pdf&original=MAP%20Ak%C4%8Dn%C3%AD%20pl%C3%A1n%2020_21%20P%C5%99%C3%ADloha%206.pdf
2. *CLLD*. 2019. [online]. [cit. 2019-12-25]. Dostupné z: <https://www.mmr.cz/cs/Microsites/Uzemni-dimenze/UD-typy/Integrované-nastroje/CLLD>.
3. *CLLD Informatorium*. 2018. [online]. [cit. 2019-12-25]. Dostupné z: <http://nsmas.cz/aktualni-informace-pro-mas-v-op/>
4. Bernard, Josef, 2007 (1). „Participace a partnerství na lokální úrovni v českém sociálním výzkumu“. In Nejd, Pavel, Daniel Čermák. *Participace a partnerství v místní veřejné správě*. Praha: Sociologický ústav AV ČR, str. 27 – 46. ISBN 978-80-7330-130-9.
5. Bernard, Josef. 2007 (2). “Participace a partnerství? Na místní úrovni vítaný impulz.” *Moderní obec* [online]. [cit. 2020-03-04] Dostupné z: <https://www.moderniobec.cz/participace-a-partnerstvi-na-mistni-urovni-vitany-impulz/>
6. *Case NW RISE*. 2017. Hargreaves, Andrew, Michael T. O'Connor. [online]. [cit. 2020-07-26] Dostupné z: <http://www.andyhargreaves.com/resources.html>
7. Čermák, Daniel, Jana Vobecká, & Kolektiv. 2011. *Spolupráce, partnerství a participace v místní veřejné správě: význam, praxe, příslib*. Praha: Sociologické nakladatelství (SLON). ISBN 978-80-7419-067-4.
8. Defourny, Jacques, Marthe Nyssens. 2016. “Fundamentals for an International Typology of Social Enterprise Models”, *ICSEM Working Papers*, No. 33, Liege: The International Komparative Social Enterprise Models (ICSEM) Project.
9. Disman, Miroslav. 2002. *Jak se vyrábí sociologická znalost*. Praha: Karolinum. ISBN 80-246-0139-7.
10. Dohnalová, Marie, Lenka Deverová, Kateřina Legnerová, Tereza Pospíšilová. 2015. *Lidské zdroje v sociálních podnicích*. Praha: Wolters Kluwer. ISBN 9788075520609.
11. Dohnalová, Marie. 2012. *Sociální ekonomika, sociální podnikání: podnikání pro každého*. Praha : Wolters Kluwer. ISBN 9788073572693.
12. *Dokumenty MAP II*. 2020. [online]. [cit. 2020-06-30]. Dostupné z: <https://www.mas-aktivios.cz/map-ii/dokumenty-map-ii/>

13. Edwards, Bob, Michael W. Foley. 2001. „Civil Society and Social Capital: A Primer.“ Pp. 1-14 in B. Edwards, M. W. Foley a M. Diani (eds.), Beyond Tocqueville. Civil Society and the Social Capital Debate in Comparative Perspective. London: University Press of New England.
14. Feyfarová, Eva, a kol. 2018. Vzděláváním k chytré budoucnosti. Národní síť MAS ČR. Dostupné z: <http://nsmascr.cz/aktuality/2019/publikace-vzdelavanim-k-chytre-budoucnosti/>.
15. Flick, Uwe. 2014. An Introduction to Qualitative Research. London: SAGE Publications. ISBN 978-1-4462-6778-3.
16. Frič, Pavol, Martin Bútora. 2005. Role občanského sektoru ve veřejné politice. In: M. Potůček a kol. Veřejná politika. Praha: Sociologické nakladatelství, s. 153–185.
17. Fullan, Michael, Joanne Quinn, Joanne McEachen. 2018. Deep Learning. Leading Transformation in Schools, Districts and Systems. SAGE Publications. ISBN 9781506368580.
18. Hanzlíková, Martina. 2020. „Přešticko a Blovičko bude moci čerpat zkušenosti z projektu Eduzměna - zaměřené na podporu vzdělávání dětí.“ Přeštické noviny [online]. [cit. 2020-07-13] Dostupné z: <http://docplayer.cz/183788438-Rocnik-xxvi-unor-2020-cena-10-kc-presticke-noviny.html>.
19. Hargreaves, Andrew, Michael T. O'Connor. 2018. Collaborative Professionalism. When Teaching Together Means Learning for All. SAGE Publications Inc. ISBN: 1506328156.
20. Hendl, Jan. 2005. Kvalitativní výzkum: základní teorie, metody a aplikace. Praha: Portál. ISBN 80-7367-040-2.
21. Illner, Michal. 2007. „Institucionalizované formy spolupráce, partnerství a participace v místní veřejné správě a jejich právní regulace“. In Nejdrl, Pavel, Daniel Čermák. Participace a partnerství v místní veřejné správě. Praha: Sociologický ústav AV ČR, str. 17 – 26. ISBN 978-80-7330-130-9.
22. Inspiromat č. 1 Návaznost na již publikované přílohy a metodické zdroje. 2017. Praha: NIDV. Dostupné z: http://projekty.nidv.cz/media/materialy/projekty/strategicke_rizeni/Inspiromaty/INSPIRO_MAT_1_Metodicke_zdroje.pdf

23. Inspiromat č. 3 Soustava projektů akce KLIMA. 2019. Praha: NIDV. Dostupné z: http://projekty.nidv.cz/media/materialy/projekty/strategicke_rizeni/Inspiromaty/INSPIROMAT_3_Soustava_projektu_akce_KLIMA.pdf
24. Kopřiva, Radek, Jakub Husák. 2013. Komunitní vzdělávání ve venkovském prostoru - koncept a aplikace v České republice. Media4u Magazine, 2013 Vol. 10 (1), p. 34-38. ISSN 1214-9187.
25. Majerová, Věra, Tomáš Kostecký, Luděk Sýkora. 2011. Sociální kapitál a rozvoj regionu. Praha: Grada. ISBN 978-80-247-4093-5.
26. Majerová, Věra, Pavlína Maříková, Petr Kment, Lucie Kocmánková, Irena Herová, Gabriela Pavlíková, Jiří Sálus. 2011. "Sociální kapitál na venkově". In Majerová, V., Kostecký, T., & Sýkora, L. 2011. Sociální kapitál a rozvoj regionu. Praha: Grada, str. 108 - 168. ISBN 978-80-247-4093-5.
27. *Místní akční plán rozvoje vzdělávání MAP II Blovičko a Přeštice*. 2020. [cit. 2020-07-11] Dostupné z: https://www.mas-aktivios.cz/e_download.php?file=data/editor/559cs_7.pdf&original=MAP%20II%20anal%C3%BDza%20P%C5%99%C3%ADloha%204.pdf
28. *Místní akční skupina*. 2019. [cit. 2019-12-25]. Dostupné z: [https://www.dotaceu.cz/cs/Ostatni/Dulezite/Slovník-pojmu/M/Místni-akcni-skupina-\(MAS\)](https://www.dotaceu.cz/cs/Ostatni/Dulezite/Slovník-pojmu/M/Místni-akcni-skupina-(MAS))
29. *Metoda LEADER*. 2015. Národní síť MAS [online]. [cit. 2019-12-25]. Dostupné z: <http://nsmas.cz/dokumenty/dokumenty-organizace/propagace/>
30. *NS MAS*. 2020. O spolku. [online]. [cit. 2020-01-01]. Dostupné z: <http://nsmas.cz/o-nas/>
31. Muhič Dizdarevič, Selma. 2010. "Občanský sektor, trh a stát z pohledu vybraných teorií". In Marek Skovajsa a kol. Občanský sektor. Praha: Portál, 90 - 109. ISBN 978-80-7367-681-0.
32. Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 1303/2013. 2013. Úřední věstník Evropské unie. Dostupné z: <https://www.mmr.cz/getmedia/8b7d5fac-cf9d-4d06-9b83-492c3664f5a3/1303-Narizeni-o-spolecnych-ustanovenich.pdf>
33. *O nás*. 2020. MAS Aktivios. [online]. [cit. 2020-06-24]. Dostupné z: <https://www.mas-aktivios.cz/menu-hlavni/o-nas/>

34. Pacinová, Zuzana. 2019. „Zajištění kvalitního vzdělávání na venkově je jedním ze stěžejních témat místních akčních skupin.“ *Moderní obec* 6/19. Praha: Profi Press. ISSN 1211-0507.
35. Postupy MAP II. Metodika tvorby místních akčních plánů v oblasti vzdělávání. 2018. Praha: Ministerstvo školství mládeže a tělovýchovy. Dostupné z: <https://opvvv.msmt.cz/download/file3012.pdf>
36. Potůček, Martin. *Veřejná politika*. 2005. Praha: SLON. ISBN 80-86429-50-4.
37. *Pracovní skupiny*. 2020. [online]. [cit. 2020-06-24]. Dostupné z: <https://www.mas-aktivios.cz/map-ii/pracovni-skupiny/>
38. Pravidla pro žadatele a příjemce - specifická část. Výzva PO3 Místní akční plány rozvoje vzdělávání II. 2018. Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy ČR, Praha.
39. Putnam, Robert D. 1993. *Making Democracy Work. Civic Traditions in Modern Italy*. Princeton: Princeton University Press.
40. Putnam, Robert D. 1995. „Bowling Alone: America's Declining Social Capital.“ *Journal of Democracy* vol. 6, no. 1., 1995. s. 65 -789
41. Putnam, Robert D. 2000. *Bowling Alone: The Collapse and Revival of American Community*. New York: Simon & Schuster.
42. Rakušanová, Petra. 2003. „Třetí sektor a občanská participace v České republice“. *Naše společnost* 1 (3-4): 31 – 34 [online]. [cit. 2019-12-29]. Dostupné z: https://cvvm.soc.cas.cz/media/com_form2content/documents/c3/a573/f28/100019s_Treti%20sektor.pdf
43. Rakušanová, Petra. 2005. „Třetí sektor a občanská participace v České republice.“ Pp. 81-104 in Mansfeldová, Zdenka, Aleš Kroupa (eds.). *Participace a zájmové organizace v České republice*. Praha: Sociologické nakladatelství SLON. 244 s. ISBN 80-86429-53-9.
44. Rakušanová, Petra. 2007. *Povaha občanské společnosti v České republice v kontextu střední Evropy*. Sociologicky ústav AV ČR, v.v.i., Praha 2007. ISBN 978-80-7330-122-4.
45. *RuhrFutur*. 2020. [online]. [cit. 2020-07-25]. Dostupné z: <https://www.ruhrfutur.de/>
46. *Řídící výbor*. 2020. [online]. [cit. 2020-03-05]. Dostupné z: <https://www.mas-aktivios.cz/map-ii/ridici-vybor/>

47. Salamon, Lester M., Wojciech S. Sokolowski, Regina List. (2003). *Global Civil Society: An Overview*. Baltimore: Johns Hopkins University.
48. Salamon, Lester M., Helmut K. Anheier. 1998. "Social Origins of Civil Society: Explaining the Nonprofit Sector Cross-Nationally." *Voluntas* 9 (3): 213-248.
49. Salamon, Lester M., Wojciech S. Sokolowski. 2016. *Beyond Nonprofits: Reconceptualizing the Third Sector*. International Society for Third-Sector Research and The Johns Hopkins University, 2016.
50. Skovajsa, Marek. 2010 (1). „Organizovaná občanská společnost: teorie a vývoj“. In Marek Skovajsa a kol. *Občanský sektor*. Praha: Portál, 30 - 61. ISBN 978-80-7367-681-0.
51. Skovajsa, Marek. 2010 (2). „Občanská společnost a demokratický stát“. In Marek Skovajsa a kol. *Občanský sektor*. Praha: Portál, 62 - 85. ISBN 978-80-7367-681-0.
52. Stachová, Jana 2008. *Občanská společnost v regionech České republiky*. Praha: Sociologický ústav AV ČR. ISBN 978-80-7330-142-2.
53. Stachová, Jana, Luděk Sýkora, Roman Matoušek. 2011. "Sociální kapitál a rozvoj regionu". In Majerová, V., Kostelecký, T., Sýkora, L. 2011. *Sociální kapitál a rozvoj regionu*. Praha: Grada, str. 11 - 31. ISBN 978-80-247-4093-5.
54. *Strategický rámec*. 2019. MAS Aktivios. [online]. [cit. 2020-04-11]. Dostupné z: https://www.mas-aktivios.cz/e_download.php?file=data/editor/482cs_2.pdf&original=SR%20MAP%20II%20k%203.12.%202019%2C%20verze%204.pdf
55. *Strategie komunitně vedeného místního rozvoje 2016 - 2023*. 2020. MAS Aktivios. [online]. [cit. 2020-06-24]. Dostupné z: https://www.mas-aktivios.cz/e_download.php?file=data/editor/550cs_1.pdf&original=SCLLD2014%2B.pdf
56. Strauss, Anselm L., Juliet Corbinová. 1999. *Základy kvalitativního výzkumu: postupy a techniky metody zakotvené teorie*. Boskovice: Albert. ISBN 808583460X.
57. Sýkora, Luděk, Roman Matoušek. 2008. *Sociální kapitál a teritorialita sociálních sítí*. Geodny Liberec 2008. Poštolka, V., Lipský, Z., Popková, K., Šmída, J., eds, Geodny Liberec 2008 sborník příspěvků, Geodays Liberec 2008 book of proceedings, s. 50-56. Liberec, TU Liberec. Dostupné z: [http://web.natur.cuni.cz/~sykora/pdf/Sykora_Matousek_\(2008\)_socialni_kapital_a_teritorialita_socialnich_siti_manuscript.pdf](http://web.natur.cuni.cz/~sykora/pdf/Sykora_Matousek_(2008)_socialni_kapital_a_teritorialita_socialnich_siti_manuscript.pdf)

58. Šafr, Jiří, Markéta Sedláčková. 2006. Sociální kapitál. Koncepty, teorie a metody měření. Praha: Sociologický ústav Akademie věd České republiky. ISBN 80–7330–095-8.
59. Švaříček, Roman, Klára Šed'ová. 2007. Kvalitativní výzkum v pedagogických vědách. Praha: Portál. ISBN 978-80-7367-313-0.
60. Thiers, Naomi. 2017. „*Making Progress Possible: A Conversation with Michael Fullan.*“ Educational leadership, vol. 74. [online]. [cit. 2020-07-26]. Dostupné z: <http://www.ascd.org/publications/educational-leadership/summer17/vol74/num09/Making-Progress-Possible@-A-Conversation-with-Michael-Fullan.aspx>
61. *Unser Ansatz*. 2020. RuhrFutur. [online]. [cit. 2020-07-26]. Dostupné z: <https://www.ruhrfutur.de/gemeinsam-wirken/ansatz>
62. Varvažovská, Pavla, Martina Jarkovská. 2016. Local Action Group as a symbol of a possible development of the region [online]. 2016 [cit. 2019-03-16]. ISSN 13395726.
63. Vít, Petr. 2014. Neziskové organizace po 1. lednu 2014. IN Svět neziskovek 6. ročník, 3/2014, Praha: Neziskovky.cz. ISSN 1803-8824.
64. Vrabková, Iveta, Pavel Šaradín. 2017. The Technical Efficiency of Local Action Groups: a Czech Republic Case Study. *Acta Universitatis Agriculturae et Silviculturae Mendelianae Brunensis* [online]. 2017, 65(3), 1065 [cit. 2019-03-16]. ISSN edsrep.
65. *Výroční zpráva MAS Aktivios, z.s. 2018*. 2019. MAS Aktivios. [online]. [cit. 2020-04-11]. Dostupné z: https://www.mas-aktivios.cz/e_download.php?file=data/editor/95cs_11.pdf&original=NAHLED--Vyrocni%20zprava%20Aktivios%202018_A5_web.pdf
66. *Výroční zpráva MAS Aktivios, z.s. 2019*. 2020. MAS Aktivios. [online]. [cit. 2020-07-11]. Dostupné z: https://www.mas-aktivios.cz/e_download.php?file=data/editor/95cs_12.pdf&original=V%C3%BDro%C4%8Dn%C3%AD%20zpr%C3%A1va%202019.pdf
67. *VÝZVA Místní akční plány rozvoje vzdělávání*. 2016. Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy ČR, Praha.
68. *VÝZVA Místní akční plány rozvoje vzdělávání II*. 2018. Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy ČR, Praha.

69. *Výzva č. 02_15_005 - Místní akční plány rozvoje vzdělávání*. 2019. Dostupné z: <https://opvvv.msmt.cz/vyzva/vyzva-c-02-15-005-mistni-akcni-plany-rozvoje-vzdelavani/text-vyzvy.htm>
70. *V3UV*. 2020. MAS Aktivios. [online]. [cit. 2020-06-24]. Dostupné z: <https://www.mas-aktivios.cz/vu3v-ks-prestice/>
71. Yin, Robert K. 2003. *Case study research: design and methods*. Thousand Oaks: SAGE Publications. ISBN 076192552.
72. *Zákon č. 89/2012 Sb. Občanský zákoník*. 2012. Praha: Parlament ČR. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2012-89>
73. *Zákon č. 248/1995 Sb. O obecně prospěšných společnostech*. 1995. Praha: Parlament ČR. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/1995-248>
74. *Zákon č. 561/2004 Sb. O předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání (školský zákon)*. 2004. Praha: Parlament ČR. Dostupné z: <http://www.msmt.cz/dokumenty-3/skolsky-zakon-ve-zneni-ucinnem-od-15-2-2019>
75. *Zákon č. 250/2000 Sb. O rozpočtových pravidlech územních rozpočtů*. 2000. Praha: Parlament ČR. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2000-250>